T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ALINAN KARARLAR VE UYGULAMAYA YANSIMALARI

PINAR YILMAZ

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ALINAN KARARLAR VE UYGULAMAYA YANSIMALARI

Yüksek Lisans Tezi

Pınar YILMAZ

Antalya, 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ALINAN KARARLAR VE UYGULAMAYA YANSIMALARI

Yüksek Lisans Tezi

Pınar YILMAZ

Danışman: Prof. Dr. Erdoğan KÖSE

Antalya, 2019

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

…/…/2019

Pınar YILMAZ

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Pınar YILMAZ'ın bu çalışması **22/07/2019** tarihinde jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı **Eğitim Programları ve Öğretim** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan : (Doç.Dr.) **Neşe ÖZKAL** .....

(Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri)

Üye : (Doç. Dr.) **Harun ŞAHİN** .....

(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri)

Üye (Danışman) : (Prof. Dr.) **Erdoğan KÖSE**

.....

(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI:

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarihli ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Milli Eğitim Şuraları, 1933 yılında yasallık kazanmış ve ilk kez 1939 yılında toplanmış, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilmi danışma ve karar organı niteliğinde olan bilimsel toplantılardır. Şura kararlarının uygulanması Milli Eğitim Bakanı'nın onayı ile olsa da Milli Eğitim Şuraları, ülkemizin eğitim politikalarını belirlemede önemli yere sahiptir. Milli Eğitim Şuraları, on dokuz kez toplanmış ve bu toplantılarda etkileri günümüzde bile süren birçok önemli uygulamanın kararları verilmiştir.

Türk Milli Eğitim sisteminde Cumhuriyetten hatta daha da öncesi Osmanlı Devleti'nden itibaren yabancı dil öğretilmektedir. Günümüz eğitim sisteminde bir öğrenci ilkokul 2. sınıftan başlayarak lise 12. sınıfa kadar zorunlu yabancı dil dersi görmektedir. Ancak bu kadar uzun bir sürece rağmen, yabancı dil öğretiminde istenilen başarı bir türlü elde edilememiştir. Ülkemizde yabancı dil öğretimi meselesi yıllardır tartışmaların odağındadır. Bu sorunun nedenlerini belirlemek ve bu soruna çözüm önerileri sunmak için geçmişten günümüze Türk Milli Eğitim sisteminde yabancı dil öğretimini iyi analiz etmek gerekir. Bu amaçla bu tezde Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan kararlar ve bu kararların uygulamaya yansımaları incelenmiştir.

Son derece uzun süren yüksek lisans sürecimi nihayet tamamlıyor olmanın mutluluğu ile öncelikle tez konumun belirlenmesinde ve diğer tüm aşamalarda bilgi ve tecrübesiyle hep yanımda olan değerli tez danışman hocam Prof. Dr. Erdoğan Köse'ye saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum. Bunun yanında tez savunma jürisinde bulunan değerli hocalarıma da verdikleri emek ve ayırdıkları zaman için şükranlarımı iletiyorum. Aynı zamanda yüksek lisansım boyunca ders aldığım ve kendilerinden çok şey öğrendiğim tüm hocalarıma da teşekkürü borç bilirim. Ayrıca Antalya İl Milli Eğitim Müdürü Sayın Yüksel Arslan'a destekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Son olarak küçüklüğümden beri her an yanımda olan abime, aileme, en büyük destekçim eşim İlker'e ve en kıymetli varlıklarım kızlarım Elif ve Eylül'e varlıkları ve destekleri için çok teşekkür ederim.

Pınar Yılmaz

Antalya, 2019

ÖZET

MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ALINAN KARARLAR VE UYGULAMAYA YANSIMALARI

Yılmaz, Pınar

Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erdoğan Köse

Temmuz 2019, 137 sayfa

Bu araştırmanın genel amacı, 1939-2014 yılları arasında yapılmış Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimine ilişkin alınan kararları ve bu kararların uygulamaya yansımalarını belirlemektir.

Bu çalışmada 1939 yılından itibaren toplanan ve Türk Milli Eğitim sistemimizin hafızası niteliğindeki Milli Eğitim Şuraları, geçmişten günümüze yabancı dil öğretimi ile olarak Bakanlıkça takip edilen politika ve stratejileri incelemede temel kaynak olarak ele alınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığımızın en üst danışma organı olan Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimine verilen önemi değerlendirmek, yabancı dil öğretimine hangi şuralarda ne derece yer verildiğini saptamak, bu şuralarda yabancı dil öğretimi adına alınan kararları belirleyerek bu kararların uygulamadaki yansımalarını incelemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmanın nitel bir çalışma olması ve bu amaçla nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılması uygun bulunmuştur. Araştırmada model olarak nitel araştırma desenlerinden durum çalışması tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini 1939-2014 yılları arasında yapılmış on dokuz Milli Eğitim Şurası oluşturmaktadır. Çalışmada evrenin tamamıyla ilgili birincil kaynaklara ulaşıldığı ve tüm şura toplantılarının araştırmaya dâhil edilmesi uygun görüldüğü için örneklem seçimi yapılmamıştır. Çalışma kapsamında veri toplama için doküman incelemesi yapılmıştır. 1939-2014 yılları arasında yapılmış Milli Eğitim Şuralarına ait basılı ve dijital dokümanlar taranmış ve incelenmiştir.

On dokuz Milli Eğitim Şurasına ait kararlar tek tek analiz edilmiş; bu analiz çalışmaları sonucunda her bir şura ile ilgili birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimine yeterince yer

verilmediği sadece birkaç şurada yabancı dil öğretimi mevzusunun ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzun yıllardır tartışmaların odağında olan yabancı dil öğretimi, benzer şekilde şuraların odağında yer almamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Milli Eğitim Şurası, Yabancı Dil Öğretimi, Şura Kararları.*

ABSTRACT

DECISIONS RELATED TO FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN THE NATIONAL EDUCATION COUNCILS AND THEIR REFLECTIONS ON PRACTICE

Yılmaz, Pınar

Master of Science in Educational Programs (Curriculum) and Teaching

Thesis Advisor: Prof. Dr. Erdoğan Köse

July 2019, 137 pages

The general purpose of this research is to determine the decisions taken about foreign language teaching in the National Education Councils held between 1939 and 2014 and their reflections on Turkish National Education System.

In this study, National Education Councils, which have gathered since 1939 and can be seen as the memory of Turkish National Education System, are the main source for examining the policies and strategies related to foreign language teaching pursued by the Ministry of National Education. This study was conducted in order to evaluate the importance given to foreign language teaching in the National Education Councils which is the highest advisory body of the Ministry of National Education. Also, this study was carried out in order to determine the decisions taken on behalf of foreign language teaching in National Education Councils and to examine the reflections of these decisions on practice.

This study is a qualitative study and qualitative research methods are used in this study. Case study, which is one of the qualitative research designs, was preferred as the model. The universe of the research consists of nineteen National Education Councils held between 1939 and 2014. In this study, primary sources related to the whole universe could be reached and document analysis was conducted for data collection. The printed and digital documents of the National Education Councils made between 1939 and 2014 were scanned and examined.

Nineteen National Education Council decisions were analyzed one by one throughout this study. As a result of these analyzes, some findings related to each

council were obtained. In the light of the findings, it is concluded that foreign language teaching is not given enough importance in National Education Councils and only a few National Education Councils deal with foreign language teaching. Foreign language teaching, which has been at the center of discussions for many years, has not been sufficiently placed on the agenda of the councils.

Key Words: *National Education Council, Foreign Language Teaching, Council Decisions.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR i

ÖZET ii

ABSTRACT iv

İÇİNDEKİLER vi

TABLOLAR LİSTESİ xii

KISALTMALAR LİSTESİ xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu 1

1. 2. Araştırmanın Amacı 4

1. 3. Araştırmanın Önemi 4

1. 4. Araştırmanın Sayıltıları 5

1. 5. Araştırmanın Sınırlılıkları 5

1. 6. Araştırmanın Tanımları 5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Telif ve Tercüme Heyeti 1921-1926 7

2. 2. Birinci Maarif Kongresi 7

2. 3. Heyeti İlmiyeler 9

2. 3. 1. Birinci Heyet-i İlmiye Çalışmaları 10

2. 3. 2. İkinci Heyet-i İlmiye Çalışmaları 12

2. 3. 3. Üçüncü Heyet-i İlmiye Çalışmaları 13

2. 4. Milli Eğitim Şuraları 13

2. 4. 1. Milli Eğitim Şuralarına Genel Bakış 13

2. 4. 2. Milli Eğitim Şuraları Yasal Statü 15

2. 4. 3. Milli Eğitim Şuraları Görev ve Yetkileri 16
2. 4. 4. Milli Eğitim Şuraları Sınırlılıkları 19
2. 5. Yabancı Dil Öğretimi 21
2. 5. 1. Cumhuriyet Öncesi Dönem 23
2. 5. 2. Cumhuriyet Dönemi 27
2. 6. İlgili Araştırmalar 34

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli 37
3. 2. Evren ve Örneklem 38
3. 3. Veri Toplama Aracı 38
3. 4. Veri Toplama Süreci 39
3. 5. Verilerin Analizi 40

BÖLÜM IV

BULGULAR

4. 1. Birinci Milli Eğitim Şurası 42
4. 1. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihi 42
4. 1. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 42
4.1.3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 45
4.1.4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 46
4. 2. İkinci Milli Eğitim Şurası 46
4. 2. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 46
4. 2. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 47
4. 2. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 48
4. 2. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 49
4. 3. Üçüncü Milli Eğitim Şurası 49
4. 3. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 49

4. 3. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 50
4. 3. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 51
4. 3. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 51
4. 4. Dördüncü Milli Eğitim Şurası 52
4. 4. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 52
4. 4. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 52
4. 4. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 54
4. 4. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 54
4. 5. Beşinci Milli Eğitim Şurası 55
4. 5. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 55
4. 5. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 55
4. 5. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 56
4. 5. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 56
4. 6. Altıncı Milli Eğitim Şurası 57
4. 6. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 57
4. 6. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 57
4. 6. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 58
4. 6. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 58
4. 7. Yedinci Milli Eğitim Şurası 59
4. 7. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 59
4. 7. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 59
4. 7. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 61
4. 7. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 61
4. 8. Sekizinci Milli Eğitim Şurası 61
4. 8. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 61
4. 8. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 61
4. 8. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 62
4. 8. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 63
4. 9. Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası 63

4. 9. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 63
4. 9. 2. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 63
4. 9. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 65
4. 9. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 68
4. 10. Onuncu Milli Eğitim Şurası 72
4. 10. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 72
4. 10. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 72
4. 10. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 74
4. 10. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 74
4. 11. On Birinci Milli Eğitim Şurası 74
4. 11. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 74
4. 11. 2. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 74
4. 11. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 76
4. 11. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 77
4. 12. On İkinci Milli Eğitim Şurası 78
4. 12. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 78
4. 12. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 79
4. 12. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 82
4. 12. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 87
4. 13. On Üçüncü Milli Eğitim Şurası 90
4. 13. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 90
4. 13. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 90
4. 13. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 91
4. 13. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 91
4. 14. On Dördüncü Milli Eğitim Şurası 91
4. 14. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 91
4. 14. 2. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 91
4. 14. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 92
4. 14. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 93

4. 15. On Beşinci Milli Eğitim Şurası 93
4. 15. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 93
4. 15. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 93
4. 15. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 94
4. 15. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 95
4. 16. On Altıncı Milli Eğitim Şurası 96
4. 16. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 96
4. 16. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 96
4. 16. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 97
4. 16. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 97
4. 17. On Yedinci Milli Eğitim Şurası 98
4. 17. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 98
4. 17. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 98
4. 17. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 99
4. 17. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 100
4. 18. On Sekizinci Milli Eğitim Şurası 101
4. 18. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 101
4. 18. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 101
4. 18. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 102
4. 18. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 102
4. 19. On Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası 103
4. 19. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri 103
4. 19. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar 104
4. 19. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar 104
4. 19. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması 104

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar 106

5. 1. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri ile İlgili Sonuçlar 106

5. 1. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar ile İlgili Sonuçlar 107

5. 1. 3. Şuralarda Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlarla İlgili Sonuçlar 109

5. 1. 4. Şuralarda Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması ile İlgili Sonuçlar 111

5. 2. Tartışma 111

5. 3. Öneriler 112

KAYNAKÇA 114

BİLDİRİM 125

ÖZGEÇMİŞ 126

TEZ İNTİHAL RAPORU 127

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1. 2018–2019 Eğitim Öğretim Yılı İlkokul ve Ortaokul Haftalık Yabancı Dil Ders Saati Çizelgesi 32

Tablo 2. 2. 2018–2019 Eğitim Öğretim Yılı Tüm Türdeki Liseler Haftalık Yabancı Dil Ders Saati Çizelgesi 33

Tablo 4. 1. Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi Taslağı 65

Tablo 4. 2. Seçmeli Dersler ve Diğer Derslerle Birlikte Haftalık Ders Saatleri Taslağı 66

Tablo 4. 3. Her Kademe Düzeyinde Öğretilmesi Gereken Kelime Sayısı Tablosu ... 71

Tablo 5. 1. Gündem Maddelerinin Şuralara Göre Dağılımı…….....107

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

TDK : Türk Dil Kurumu

TD : Tebliğler Dergisi

RG : Resmi Gazete

Prof. Dr. : Profesör Doktor

Ord. Prof. Dr. : Ordinaryüs Profesör Doktor

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problem durumuna, amacına, önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Türk Dil Kurumu'na (2005, s: 526) göre "dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşmadır." Gross (1998, s: 20), dil ile ilgili olarak şu tanımları yapmıştır: "Dil, düşünce ve eylem aracıdır. Bir dilsel toplulukta dile getirilebilecek ifadeler bütünüdür. Sınırlı sayıdaki öğelerden oluşan, belirli uzunluktaki cümleler kümesidir. Üzerinde uzlaşılan işaretler sistemidir. Bir anlaşma aracıdır." Bu ifadelerden de anlaşıldığı üzere dil, en temel iletişim aracıdır. İletişim ise bilgi alış-verişi sayesinde varılan uzlaşma/anlaşma eylemidir (Gross, 1998, s: 24).

İletişim, kişilerarası ilişkilerde önemli olduğu kadar çağımızda uluslararası ilişkilerde de oldukça önemlidir. Yaşadığımız çağda dünyamız her geçen gün küreselleşmekte ve ticaret, sanayi, tarım, teknoloji, sağlık, eğitim gibi her alanda bu küreselleşmenin izleri görülmektedir. Küreselleşme, endüstriyel genişlemeye ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasına paralel olarak siyasal, kültürel ve ekonomik düzeydeki çok yönlü toplumsal ilişkilerin dünya çapında yaygınlaşmasıdır (Kürkçüoğlu, 1998, s: 69).

Günümüzde küreselleşmenin yansımaları her alanda görülmektedir. Yabancı yatırımcılar, her alanda karşımıza çıkmakta; dış ticaret hacmi her geçen yıl genişlemekte ve bu durum işsizliğin giderek arttığı çağımızda yeni istihdam alanları oluşturmaktadır. Günümüzde öğrenciler, eğitim hayatının bir bölümünü ya da tamamını artık kolaylıkla bir başka ülkede geçirebilmekte; çalışanlar, uluslararası hareketlilikler aracılığıyla farklı ülkelerde mesleki deneyimler yaşayabilmekte; yerli ve yabancı turistler kendi ülkesinde tatil yapar gibi bir başka ülkede kolaylıkla tatilini yapabilmektedir. Bunlara ek olarak gelişen teknolojik imkânlar ve dijital ağlar

sayesinde insanlar başka ülkelerde yaşamakta olan tanıdıklarıyla saniyeler içerisinde iletişim kurabilmekte; web tabanlı uygulamalar üzerinden uluslararası eğitimlere ve sınavlara çevrimiçi katılabilmekte; ihtiyacı olan bir ürünü bir başka ülkeden satın alıp getirtebilmekte; dünyanın her yanındaki haber ve gelişmeleri sıcağı sıcağına takip edebilmektedir.

Sınırlar ötesi ilişkiler ve paylaşımların giderek önemli ve yaygın hale geldiği çağımızda uluslararası iletişim "ortak küresel dil" aracılığıyla sağlanmaktadır. Her ülkenin kendi yabancı dilini kullanarak uluslararası ilişkilerini sürdürmesi mümkün değildir; hiç şüphesiz bu durum, ortak bir küresel iletişim dili kullanma ihtiyacına sebep olmuştur. Tüm dünyada en çok öğretilen ve talep edilen İngilizce, bilim, ticaret, teknoloji gibi birçok alanda küresel ortak iletişim dili olmuştur (Oral, 2010, s: 61).

İngilizce'nin tüm dünyada ortak küresel iletişim dili olarak kabul görmesinin nedenleriyle ilgili olarak Crystal (1997, s: 358) şu sözlere yer vermiştir:

> Bilim adamlarının %66'sından fazlası makalelerini İngilizce yazmaktadır, dünyadaki yazışmaların %75'inden fazlası yine bu dilde yapılmaktadır ve internetteki bilginin %80'inden fazlası İngilizce'dir. Dünya sinemasının %85'inden fazlası İngilizce'dir.

Ülkemizde de en çok öğretilmeye çalışılan yabancı dil İngilizce'dir. Yabancı dil anadil gibi kendiliğinden öğrenilmemektedir. Bu noktada yabancı dil öğretimi mevzusu önem kazanmaktadır. Ülkemizde geçmişten günümüze farklı zamanlarda farklı yabancı diller öğretilmiştir. Ülkemizdeki yabancı dil öğretimini Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olarak iki dönemde incelenmek mümkündür. Osmanlı Dönemi'nde Arapça ve Farsça yabancı dil olarak popüler iken Cumhuriyet sonrası dönemde İngilizce, Almanca ve Fransızca gibi Batılı diller popüler olmuştur (Demirel, 2004).

Ülkemizde yabancı dil olarak İngilizce öğretimi 1950'lerden itibaren popüler olmaya başlamıştır (Doğançay, 1998). Amerika'nın o dönemki askeri ve mali gücü bu duruma yol açan en büyük etkenlerdendir. 1980'li yıllardan itibaren de İngilizce öğrenimine verilen önem giderek artmıştır ve İngilizce öğretimi, ülkemizde ciddi bir sektör halini almıştır. Türk Eğitim Sisteminde yabancı dil öğretimi incelendiği vakit - yıllara göre farklı yabancı diller öncelikli olmak üzere- neredeyse eğitim tarihimizin

ilk gününden itibaren programlarımızda yabancı dil derslerinin var olduğu görülmektedir.

Günümüz eğitim sisteminde de ilkokul 2. sınıftan itibaren yabancı dil dersleri zorunlu dersler kategorisindedir. Buna rağmen ilkokul 2. sınıftan lise 12. sınıfa kadar her sınıf düzeyinde var olan ve toplamda yaklaşık bin ders saatinden fazla süreyi kapsayan yabancı dil derslerinin ne derece başarılı olduğu tartışılır bir konudur. Bu sistemde yetişip mezun olmuş bir öğrencinin iyi düzeyde yabancı dil bilmesi beklenmekte hatta gerekmektedir. Ancak eğitim sistemimizde yabancı dilin öğrenciler tarafından istenilen düzeyde öğrenilemediği; öğrencilerin en basit cümleleri bile kurmakta zorlandığı eğitim otoriteleri başta olmak üzere birçok kesim tarafından sıklıkla ifade edilmekte, hatta bu konuyla ilgili akademik çalışmalar ve araştırmalar da yapılıp nedenleri araştırılmaktadır.

Yabancı dil öğretimi, ülkemizde yıllardır gündemden düşmeyen ve tartışmaların odağında olan bir konudur. Yabancı dil öğretimi alanında yapılan birçok araştırmanın sonucu da eğitim sistemimizde yabancı dil öğretimi sorunu olduğunu doğrulamaktadır. Ülkemizde senelerce yabancı dil dersi görüp de yabancı dili anladığını ama konuşamadığını ifade eden insanların sayısı azımsanmayacak derecede fazladır. Yabancı dil öğretimi sorunu günümüzde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da ele alınmakta; bu amaçla Bakanlık koordinesinde çalıştaylar, hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenmektedir. Elbette ki bu alanda yapılan çalışmaları artırmak ve bu sorunu olabildiğince detaylıca ele almak lazımdır. Bu soruna yol açan ana sebepleri belirlemek ve bu hususta çözüm önerileri sunmak gerekmektedir.

Geçmişten günümüze yabancı dil öğretimi adına atılan adımları ve takip edilen yabancı dil öğretim politikalarını detaylıca incelemek, başarısızlık nedenlerini belirlemede yol gösterici olacaktır. Tarihsel süreçte yabancı dil öğretimi adına izlenen yolların başarı ve başarısızlık durumlarının iyi bilinmesi çözüme katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada 1939 yılından itibaren toplanan ve Türk Milli Eğitim sistemimizin hafızası niteliğindeki Milli Eğitim Şuraları, geçmişten günümüze yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak Bakanlıkça takip edilen politika ve stratejileri incelemede temel kaynak olarak ele alınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığımızın en üst

danışma organı olan Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimine verilen önemi değerlendirmek, yabancı dil öğretimine hangi şuralarda ne derece yer verildiğini saptamak, bu şuralarda yabancı dil öğretimi adına alınan kararları belirleyerek bu kararların uygulamadaki yansımalarını incelemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

1. 2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, 1939-2014 yılları arasında yapılmış Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimine ilişkin alınan kararları ve bu kararların uygulamaya yansımalarını belirlemektir. Bu genel amaç için yanıt aranan sorular şunlardır: Her bir Milli Eğitim Şurası'nda

1. Şura nerede ve hangi tarihler arasında toplanmıştır?
2. Gündemi oluşturan konular ve gündeme ilişkin alınan kararlar nelerdir?
3. Yabancı dil öğretimi ile olarak alınan kararlar nelerdir?
4. Yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan kararlar uygulamaya ne derece ve nasıl yansımıştır?

1. 3. Araştırmanın Önemi

Milli Eğitim Şuralarının ilki 1939 yılında; sonuncusu ise 2014 yılında toplanmıştır. Bu tarihler arası yapılan toplam on dokuz Milli Eğitim Şurası'nda, Türk Milli Eğitim sistemini yakından ilgilendiren kararlar alınmış ve bu kararların bir kısmı uygulanmıştır. Uygulamaya konulan kararlar arasında Türk Milli Eğitim Sisteminde köklü değişikliklere yol açmış kararlar da vardır.

Milli Eğitim Şuraları, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilmi danışma ve karar organı niteliğindedir; şuralarda alınan her karar uygulanmasa da Milli Eğitim Şuraları ülkemizin eğitim politikalarını belirlemede önemli yere sahiptir. Eğitim camiasının öncü isimlerini ve üst düzey bürokratları bir araya getiren şuralarda özellikle yapıldığı dönemde önem arz eden eğitim sorunları görüşülmüş; bu sorunların çözümüne binaen komisyonlarca kararlar alınmıştır. Şuralar, uygulamaya konan kararlar dolayısıyla ülkemizin eğitim sisteminde kalıcı izler bırakmıştır.

Ülkemizde ve yurt dışında yapılan lisansüstü tez çalışmaları incelendiğinde, Milli Eğitim Şuralarını konu alan lisansüstü tez çalışmalarının yapılmış olduğu

görülmektedir, ancak yabancı dil öğretimi ile yapılmış herhangi bir lisansüstü akademik çalışma bulunmamaktadır. Bu yönüyle bu araştırma alanyazındaki bu açığı kapatmak adına öncü çalışmalardan olması sebebiyle önemlidir.

Ülkemizde yabancı dil öğretimi sorunu, yıllardır tartışmaların odağında gündemi meşgul eden bir konudur. Bu bağlamda, Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretiminin gündeme ne kadar getirildiğini, yabancı dil öğretimi ile ilgili hangi kararların alındığı ve bu kararların uygulamaya nasıl yansıdığını belirlemek Milli Eğitim sistemimizde yabancı dil öğretiminin tarihçesi ile ilgili yapılacak araştırmalara ve yabancı dil öğretimi sorunu ile ilgili geliştirilecek çözüm önerilerine katkı sağlayacaktır.

1. 4. Araştırmanın Sayıltıları

Çalışma kapsamında konuyla ilişkili Milli Eğitim Bakanlığı kaynakları, lisansüstü çalışmalar, bilimsel makaleler başta olmak üzere birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan kaynakların çalışmanın konusuyla ilgili doğru bilgiler içerdiği ve bu çalışma için yeterli düzeyde olduğu var sayılmıştır.

1. 5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, 1939-2014 yılları arasında yapılmış toplam on dokuz Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan kararlar ile sınırlandırılmıştır. Milli Eğitim Şuralarında doğrudan ya da dolaylı olarak yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan kararların uygulamaya yansıması incelenmiştir.

1. 6. Araştırmanın Tanımları

Milli Eğitim Şurası: Bakanlığın, en yüksek danışma kuruludur. Türk milli eğitim sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder; tavsiye kararları alır (Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği, Madde 5).

Bakanlık: Bakanın yönetimi altındaki kuruluşların bütünü, nezaret, vekâlet, nazırlık (TDK, 2005, s:185). Tez kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı'nın yerine kullanılmıştır.

Resmi Gazete: Türkiye'nin 7 Ekim 1920 günü kurulan ve 7 Şubat 1921 tarihinden itibaren çıkmaya başlayan; amacı Meclis ve Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yasa, kararname, yönetmelik, genelge gibi kararları yayınlamak olan resmî gazetesidir (Wikipedia, 2019).

Tebliğler Dergisi: Türkiye'de eğitim ile ilgili tüm yasal gelişmelerin, yönetmeliklerin ve tüzüklerin yer aldığı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan dergidir (Wikipedia, 2019).

Tevhid-i Tedrisat: 3 Mart 1924 günü Mecliste kabul edilen ve tüm eğitim öğretim kurumlarını Milli Eğitim Bakanlığına bağlayan yasadır (Arı, 2002).

Komisyon: Alt kurul (TDK, 2005, s: 1204). Bu çalışmada şuralarda kurulan komisyonların yerine kullanılmıştır.

Ana Dili: Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil (TDK, 2005, s: 93). Bu tezde ana dili Türkçe kabul edilmiştir.

Yabancı Dil: Ana dilin dışında olan dillerden her biri (TDK, 2005, s:2102).

Şura: Bir alanla ilgili olarak oluşturulan danışma kurulu (TDK, 2005, s:1874). Tez kapsamında Milli Eğitim Şuralarını anlatmak için kullanılmıştır.

Gündem: Toplantılarda görüşülecek konuların bütünü, ruzname (TDK, 2005, s: 811). Tez içerisinde Milli Eğitim Şuralarının gündemi yerine kullanılmıştır.

Maarif: Öğretim ve eğitim sistemi (TDK, 2005, s: 1319).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde "Milli Eğitim Şurası" diye bir olgunun var olmasından önceki süreçler ve Milli Eğitim Şuralarının var oluş nedenleri, amaçları ve esasları incelenmiştir. Ayrıca bu bölüm kapsamında Türk Milli Eğitim sistemimizde yabancı dil öğretimi, dönemler halinde ele alınarak genel hatlarıyla incelenmiş; Milli Eğitim Şuraları ile ilgili yapılmış çalışmalara ilgili araştırmalar kısmında yer verilmiştir.

2.1. Telif ve Tercüme Heyeti (1921-1926)

Telif ve Tercüme Heyeti, Kurtuluş Savaşı döneminde temelleri atılan 1921 ve 1926 yılları arasında hizmet veren önemli bir kurumdur. Sonradan yerini Milli Talim ve Terbiye Dairesi'ne bırakacak olan Telif ve Tercüme Heyeti var olduğu yıllar içerisinde üç toplantı yapmıştır.

Telif ve Tercüme Heyeti, Maarif Heyetinden kendilerine gönderilen eserleri incelemek, incelenen eserlere uygunluk kararı vermek ve eserleri mükâfatlandırmak işlerinden sorumluydular. Telif ve Tercüme Heyeti, 25 Mart 1921 tarihinde ilk toplantısını yapmıştır ve şu kararları vermiştir: "Ülkede ilkokulların en kolay usullerle yaygınlaştırılması; ülke halkına, İslam inancının, benliğinin ve menşeinin öğretilmesi; yüksek ilimlerin yapılması ve yaygınlaştırılmasıdır (MEB, 2017a)."

2. 2. Birinci Maarif Kongresi

1. Maarif Kongresi 1921 yılında Ankara'da toplanmıştır. 1. Maarif Kongresi eğitim tarihimizde oldukça önemli yere sahiptir. Sarıhan (2019, s: 9), 1. Maarif Kongresi ile ilgili olarak şu sözleri söylemiştir:

> 1939'dan sonra toplanan bütün Millî Eğitim Şuraları gibi 1921 Maarif Kongresi de eğitimin alacağı yeni biçim konusunda eğitimcilerin düşüncelerine başvurmaktan çok, hükümetin ve bakanlığın bu konudaki düşüncelerini eğitimcilere ve öğretmenlere benimsetmek ve ulusal eğitim örgütüne buna göre biçim vermek amacıyla toplanmıştır.

Sarıhan'ın ifadelerinden de anlaşılacağı gibi zamanlama olarak kurtuluş savaşı yıllarına denk gelen 1. Maarif Kongresi'nde dönemin kısıtlı bütçesine rağmen hükümet olarak yeni bir eğitim sistemi kurulmaya çalışıldığı ve kongrenin de kurulmak istenen yeni milli eğitim sisteminin dönemin eğitimcilerine anlatılmak ve benimsetilmek amacıyla düzenlendiği açıktır.

1. Maarif Kongresi, eğitim adına düzenlenmiş ilk kurultaydı ve 1939 yılında ilki yapılacak olan Milli Eğitim Şuralarına da zemin hazırlayacak olan öncü çalışmalardandı. Atatürk, kongrenin açılış konuşmasında kongrenin önemine binaen şu sözleri söylemiştir (Aytaç, 1984, s: 23-25):

> ….Bugün Ankara Milli Türkiye'nin Milli Maarifini kuracak olan Türkiye muallime ve muallimler kongresinin in'ikadına sahne olmak mazhariyetiyle de muhtehirdir.
>
> ….Şimdiye kadar takip olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin tarihi tedenniyatında en mühim bir amil olduğu kanaatindeyim. Onun için bir milli terbiye programından bahsederken, eski devrin hurafatından ve evsafı fıtrıyemizle hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, şarktan ve garptan gelebilen bilcümle tesirlerden tamamen uzak, seciyei milliye ve tarihiyemizle mütenasip bir kültür kastediyorum.
>
> ….İşte biz, bu kongrenizden yalnız, çizilmiş eski yollarda alelade yürümenin tarzı hakkında müdavelei efkâr etmeği değil, belki serdettiğim şeraiti haiz yeni bir sanat ve marifet yolu bulup millete göstermek ve o yolda yeni nesli yürütmek için rehber olmak gibi mukaddes bir hizmet bekliyoruz.
>
> ….Hükümeti milliyemizin kemali ciddiyet ve samimiyetle arzu ettiği derecede, Türkiye muallime ve muallimlerinin hayat ve refahını henüz temin edememekte olduğunu bilirim. Fakat milletimizi yetiştirmek gibi mukaddes bir vazifeyi deruhte eden heyeti mübeccelenizin bugünün vaziyetini nazarı itibara alacağından ve her müşkülü iktiham ile bu yolda gayet metinane yürüyeceğinden şüphem yoktur. Vazifeniz pek mühim ve hayatidir. Bunda muvaffak olmanızı Cenabı Haktan temenni ederim.

1. Maarif Kongresi'nin gündemini oluşturan hususlar şunlar olmuştur (MEB, 2017a):

> İstatistiki bilgiler, nüfusun unsurlara göre taksimi, mekteplerin miktarı ve dereceleri, mektep binaları, muallimlerin adedi, muallimlerin dereceleri, talebenin adet ve dereceleri, öğrenci velilerinin işi, kız okulları ve miktarı ile dereceleri, inas mekatib-i taliyesine karşı halktaki değerlendirme, meşrutiyetten beri memleketin maarifinde tedenni veya inkişaf suretiyle vaki olan tahavvül, mekatib-i hususiye ve ecnebiye, ziraat ve sanayi mekteplerinin hali, sıbyan mektepleri, evkaf-ı münderise, maarifçe bunlardan edilecek istifade, mahalli maarifin inkişafı için düşünülen hususat, iktisadi malumat, mahalli istihsalat hakkında malumat, bu istihsalatı mekteplerimize tanıtmak için yerli mütehhassısların olup olmadığı, medeni, zirai, sanai nokta-i nazardan meselenin tetkiki ve hangileri inhitat etmek üzere olduğu, masarıf-ı mecburenin mekteplerden gayrı ne gibi yerlerde kullanıldığı, son beş sene zarfında bu kısım varidatın mekteplere geçen kısmı, hisse-i maarifin mahalline sarf edilip edilmediği konuları oluşturmuştur.

Gündemdeki konulardan da anlaşılacağı üzere 1. Maarif Kongresinde ülkemizin o dönemki okul, öğretmen, öğrenci sayıları gibi istatistiki verileri değerlendirilmiş; o dönemde yapılan maddi yatırımlar incelenmiş; ülkenin eğitim

açısından mevcut durumu çok yönlü olarak ele alınmıştır. 1. Maarif Kongresi'nin ikinci toplantısında şu gelişmeler yaşanmıştır (MEB, 2017a):

1. Bakanlık tarafından halk mektepleri hakkında düzenlenen bir proje tartışılmıştır. Bu projede, çocukları hayat içinde başarılı olacak bir kabiliyette yetiştirmek için bir programın hazırlanmasına ihtiyaç olduğu belirtilmiş ve dört sene olan ilköğrenimin beş seneye çıkarılması uygun görülmüştür.
2. O zamana kadar uygulanan ilköğretim programlarının uygulanabilir olmadığı, altı senelik iptidai okullarında okutulan birçok derse ihtiyaç olmadığı, halk eğitimi için yüksek programların değil, halkın daha çok ihtiyaç duyduğu ve istediği lisan, din ve hesap gibi derslerin okutulmasıyla yetinilmesini, halk eğitiminin ancak bu şekilde sağlanabileceği, köylü ve kentlilerin ihtiyaçlarının farklı olması sebebiyle ilkokul programlarının buna göre ayrı ayrı düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.
3. Projede yer alan meslek derslerinin ilkokullarda bütünüyle öğretilmesinin mümkün olmadığı, ancak sanat ve bir iş için kabiliyetlerin esas olduğu ve kız okullarının, kızların ev kadını olabilmeleri için gerekli pratik bilgilerin konulması gerektiği belirtilmiştir.

Üç oturumlu olarak yapılan kongrenin üçüncü oturumda ise ortaöğretim konusu ele alınmış olup; orta dereceli okullar birçok yönden ele alınmıştır.

1. Maarif Kongresi, savaş zamanlarına denk gelmesi sebebiyle planlanan sürede çalışamayıp tüm gündem maddelerini inceleyemese de Kurtuluş Savaşı gibi zorlu bir savaşın ortasında kadın ve erkek 250'den fazla öğretmeni bir araya getirebilmesi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat savaş ortamından gelerek tarihe kazınacak bir açılış konuşması yapması sebebiyle de çok önemlidir. Bu önemi Kapluhan (2014, s: 125) şu sözlerle ifade etmiştir:

> Milli eğitim politikasının temel amaçları belirlendiğinde ilk planlı faaliyet olarak mevcut okulların açık tutulması ve iyi idare edilmesi hedeflenmiştir. Mustafa Kemal'in yeni oluşumda öğretmenlerin rolü ve önemini en baştan beri önemseyerek savaş esnasında bir Maarif Kongresi tertiplenmesini istemesi de öğretmenlerin o günkü toplumsal konumu ve değerini göstermesi açısından dikkat çekicidir. Öğretmenlerin en az cephe gerisindeki milli ruhu ve manevi enerjiyi yüksek tutması kadar, eğitim öğretimin kendini yenileyebilmesi ve yeni bir hukuki çerçeve içerisinde devamlılığının sağlanması için atılması gerekli adımları belirlemesi bakımından da "Birinci Maarif Kongresi" oldukça anlamlıdır.

2. 3. Heyeti İlmiyeler

1923 yılında, Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim sistemi adına ilk teşkilatlanma çalışmalarına başlanarak eğitim teşkilatı idari bölümler ve ilmi teşkilatlar olarak ikiye ayrılmıştır. Milli eğitim sistemini daha iyi duruma getirmek için bu yeni düzenleme yapılmış; bu amaçla maarif yapısına bazı yeni birimler ilave edilmiştir. Yeni teşkilatlanmaya göre idari bölümler ve ilmi teşkilatlar diye iki bölüme ayrılan Türk Maarif teşkilatı şu alt bölümlerden oluşmaktaydı (MEB, 2017a):

1. İdari Bölümler
    a. Yüksek Tedrisat Dairesi
    b. Orta Tedrisat Dairesi
    c. İlk Tedrisat Dairesi
    d. Teftiş Heyeti
    e. İhsaniyet Dairesi
    f. Sicil Dairesi
    g. Harf ve Sanayi-i Nefise Dairesi
    h. Kalem-i Mahsus Müdüriyeti
2. İlmi Teşkilatlar
    a. Teftiş ve Tercüme Heyeti
    b. Heyet-i İlmiye
    c. Müdürler Encümesi Katibi
    d. Heyet-i İlmiye Daimi Encümeni

İlmi teşkilatlardan birisi olan Heyet-i İlmiye, Türk Milli Eğitim sistemini çok yönlü olarak ele alıp daha planlı ve programlı hale getirmek ve bu sayede Türk Milli Eğitim sistemine yön vermek amacıyla Maarif Teşkilatı'na dâhil edilmiştir (Güzel, 1987). Heyet-i İlmiye, maarif sistemimizi ilgilendiren mevzuları detaylıca görüşüp karara bağlamak üzere Maarif Vekâleti'nin davetiyle yılda bir kez toplanan ilmi toplantılardır (Yılmaz, 1988, s: 57). Heyeti İlmiye toplantılarına dönemin ünlü eğitimcileri katılmış; bu toplantılarda gündemdeki eğitim meseleleri tartışılıp karara bağlanmış ve Milli Eğitim politikaları belirlenmeye çalışılmıştır (MEB, 2017a). Heyet-i İlmiye, 1923 ve 1926 yılları arasında üç kez toplanmıştır. Heyet-i İlmiye toplantıları, Cumhuriyet sonrası benimsenmek istenen eğitim anlayışının temellerinin atıldığı toplantılar olması sebebiyle önemlidir. Heyeti İlmiye, gerçekleştirilen üç toplantı sonrası yerini 1933 yılında Milli Eğitim Şurasına bırakmıştır.

2. 3. 1. Birinci Heyet-i İlmiye Çalışmaları

Eğitim tarihimizde ilk sistemli çalışma olarak kabul edilen birinci Heyet-i İlmiye toplantısı 15 Temmuz-15 Ağustos 1923 tarihleri arasında Ankara'da yapılmıştır. Dönemin Bakanı İsmail Safa Bey'in başkanlığını yaptığı toplantıya müsteşar, bakanlık genel müdürleri, ilgili bakanlıkların temsilcileri, yüksekokul müdürleri gibi eğitim camiasının önde gelen isimleri katılmıştır. 1. Heyet-i İlmiye toplantısında şu konular görüşülmüştür (MEB,2017a):

1. Milli Eğitim Yürütme Programı

2. Milli Hars
3. Üstün Değerde Müracaat Kitaplarının Dilimize Çevrilmesinde Takip Olunacak Esaslar
4. İstatistik Genel Müdürlüğü Teşkilatı
5. Milli Büyük Sözlük
6. Milli Müzik, Milli Dil ve Edebiyat
7. Milli Tarih Kitaplığı
8. Milli Hazine Evrakı
9. Milli Tarih ve Coğrafya Enstitüleri
10. Etnografya Müzesi
11. Milli Müze
12. Okul Müzesi
13. Ankara'da Yüksek Seviyede Dersler
14. İlkokul Programlarında Değişiklikler
15. İlköğretimden Sonra Hayati Öğretim Programı
16. İlköğretim Kararnamesinin Değiştirilmesi Teklifi
17. Kız ve Erkek Öğretmen Okulları Tüzük ve Programları
18. Sultanilerde Teşkilat ve Öğretim Süresi ve Sultani adının değiştirilmesi
19. Lise İzcilik Esas Teşkilatı
20. Teftiş Kurulu Tüzük Teklifi
21. Eski Eserler Tüzüğü
22. İstanbul Kız ve Erkek Öğretmen Okullarında Orta Kısım Açılması
23. Galatasaray Lisesinin Teşkilat ve Programları
24. Yüksek Öğretmen Okulu Öğrencilerine Mesleki Bilgiler Verilmesi
25. Din Eğitimi Esasları

Oldukça yoğun bir gündeme sahip olan 1. Heyet-i İlmiye toplantısında işbölümü yapılmış ve altı ayrı encümen kurulmuştur. Her encümen de kendisini ilgilendiren konular ile ilgili çalışmalar yapmıştır (Güzel, 1987). Gündem maddelerinden de anlaşılacağı üzere 1. Heyeti İlmiye toplantısında milli meseleler başta olmak üzere birçok konu üzerinde durulmuştur. Cumhuriyet'in ilan edilmesinden kısa bir süre önce yapılan 1. Heyet-i İlmiye toplantısı, Mili Eğitim sistemimizde önemli bir yere sahiptir. Tanır ve Aslan (2019, s: 269), bu konuyla ilgili olarak şöyle demişlerdir: "Birinci Heyet-i İlmiye kararlarının, yeni devletin ve henüz adı konmamış rejimin yapısına uygun bir ulusal eğitimin yönünü belirlemede etkisi olduğunu söylemek olanaklıdır."

1. Heyet-i İlmiye toplantısında zorunlu öğrenim çağındaki çocukların yabancıların okullarında okutulmaması, gerekli görülen yerleşim bölgelerine yatılı bölge okullarının açılması, yabancı olsun olmasın bütün özel okulların Milli Eğitim Bakanlığı'nın teftişi altında olması gibi önemli kararlar alınmıştır. Zorunlu öğrenim çağındaki çocukların yabancılara ait okullarda okutulmaması ve tüm okulların Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında toplanması ile ilgili kararlar, 3 Mart 1924 tarihinde 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yasallaştırılmıştır. Bu yasaya göre eğitimde birlik beraberliğin sağlanması amacıyla ülkedeki tüm eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır.

2. 3. 2. İkinci Heyet-i İlmiye Çalışmaları

Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra 24 Nisan 1924 tarihinde Ankara'da yapılan 2. Heyet-i İlmiye toplantısına Milli Eğitim Bakanı Vasıf Çınar başta olmak üzere dönemin önemli eğitimcilerinden oluşan otuz kişi katılmıştır. 24 Nisan'da başlayan toplantı, 8 Mayıs 1924 tarihinde sona ermiştir. 2. Heyet-i İlmiye toplantısı da Türk Milli Eğitim sistemimizi ilgilendiren önemli kararlara ev sahipliği yapmıştır. Yılmaz (1988, s: 98)'a göre bu kararlar şunlardır:

1. İlköğretimin altı yıldan beş yıla indirilmesi,
2. Orta öğretimin (ortaokul - lise) altı yıl olması,
3. Öğretmen okullarının öğretim süresinin dört yıldan beş yıla çıkarılması,
4. Bütün okullarda karma eğitimin esas olması,
5. Kız liselerine biçki, dikiş ve çocuk bakımı derslerinin konulması,
6. Liselere sosyoloji dersinin konulması ve felsefe ders saatlerinin arttırılması,
7. İlköğretimde haftada 26 saat, liselerde 30 saat ders olması,
8. İlkokul ve ortaokul ders kitaplarının yarışma neticesi yazdırılması, lise kitaplarının uzmanlarca yazdırılması,
9. Liselerin son sınıflarının edebiyat ve fen kollarına ayrılması,
10. Liselere Türk Medeniyeti tarihiyle Ecnebi Medeniyeti tarihi derslerinin ilave edilmesidir.

Alınan kararlardan anlaşılacağı üzere 2. Heyet-i İlmiye toplantısında ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretimden oluşan örgün eğitim kurumları ele alınmış; alınan kararlar da bu kurumların işleyişi ilgili olarak alınmıştır.

2. 3. 3. Üçüncü Heyet-i İlmiye Çalışmaları

3. Heyet-i İlmiye toplantısı, 27 Aralık 1925 tarihinde Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati Bey Başkanlığında müsteşar, teftiş kurulu başkanı, telif ve tercüme heyeti başkanı ile bir kısım bakanlık müfettişi, genel müdür, daire müdürü, okul müdürü ve öğretmenin katılımıyla gerçekleşmiştir. 3. Heyet-i İlmiye toplantısında yeni şekillenmekte olan Cumhuriyet dönemi Milli Eğitim sistemiyle ilişkili eğitim meseleleri görüşülmüş; görüşmeler sonucu şu kararlar alınmıştır (MEB, 2017a):

1. Devlet ve il bütçelerinden Milli Eğitim Teşkilatına ayrılan ödeneklerin daha yararlı bir şekilde kullanılması,
2. Okullara kayıt için başvuran çocukların tümünün kabul edilmeleri için okul kapasitelerini artırıcı önlemlerin alınması,
3. Liselerin yeniden düzenlenmesi ve belirli merkezlerde kuvvetli liseler açarak yavaş yavaş çoğaltılması,
4. Öğretmen okulları ile diğer meslek okullarının, belirli merkezlerde toplanması ve güçlendirilmesi,
5. Gündüzlü ortaokullarda karma öğretim uygulanması,
6. Stajyer öğretmenlere verilecek pedagojik formasyonun esaslarının tespit edilmesi,
7. Talim ve Terbiye işleri ile meşgul olmak üzere Talim ve Terbiyesi Dairesi kurulması.

3. Heyet-i İlmiye kararları, Talim ve Terbiye Dairesi kurularak Maarif teşkilatının daha sistemli hale gelmesine öncülük etmiş; toplantı sonrası 22 Mart 1926 tarihinde 789 sayılı "Milli Eğitim Teşkilatına Dair Kanun" yayımlanmıştır. Bu kanuna göre Maarif teşkilatında birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Yeni teşkilatta Türk dili ile ilgili mevzular ile ilgilenmek üzere Dil Heyeti, talim terbiye ile ilgili mevzular ile ilgilenmek üzere Talim ve Terbiye Dairesi kurulmuştur. Heyet-i İlmiye, üçüncü toplantısından sonra bir daha toplanmamış; 1933 yılında da yerini Milli Eğitim Şurasına bırakmıştır.

2. 4. Milli Eğitim Şuraları

Milli Eğitim Şurası, genel bakış, yasal statü, görev ve yetkiler ile sınırlılıklar olmak üzere dört alt başlık altında incelenmiştir.

2. 4. 1. Milli Eğitim Şuralarına Genel Bakış

08.07.2014 tarih ve 29054 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan son Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği'nin 5. Maddesine göre "Şura; Bakanlığın en yüksek danışma kuruludur. Türk millî eğitim sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için

eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder; tavsiye kararları alır." Bu tanımdan hareketle Milli Eğitim Şuralarının en temel görevi, eğitim sistemimizi yakından ilgilendiren meseleleri incelemek, yapılan incelemelere binaen kararlar almak ve bu sayede Milli Eğitim Bakanlığı'na danışmanlık hizmeti sunmaktır.

Milli Eğitim Şurası diye bir olgunun var olması için çok sayıda sebep vardır. Bu sebepler, kısa bir sürede oluşmamış; neredeyse bir asırda var olmuştur. Güncel eğitim meselelerini dönemin eğitim otoritelerinin katılımıyla gerçekleşen ilmi toplantılarda istişare etmek, Osmanlı'dan günümüze kadar sürdürülmüş bir eğitim geleneği olmuştur. Eğitim ve öğretim faaliyetlerini bilimsel açıdan ele almak gerekliliği Tanzimat dönemine kadar dayanmaktadır (Dağ, 2013). Efendioğlu (2013, s.10) ise bu konuyu şu örnekle şöyle açıklamıştır: "1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nin 131. maddesine göre, Büyük Meclis-i Maarif senede iki defa Maarif Nezareti'nin başkanlığında toplanacaktır."

Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemine girmesiyle beraber neden gerileme sürecine girildiğine dair sorular da gündeme gelmiştir. Gerilemeye çözüm olarak bir yenilenme sürecine girilmesi uygun görülmüş; yönetimsel ve askeri alanlar başta olmak üzere birçok alanda yenileşme çalışmaları yapılmıştır. Ordunun batılı tarzda modernize edilmesi, o dönemki yenileşme çabalarına örnek olarak gösterilebilir. Tanzimat Döneminden itibaren de çok başlılaşan maarif sistemi, bir planlama, iyileştirme ve yeniden oluşturma sürecine girmiştir. Osmanlı dönemi eğitimcileri, maarif sistemini düzenlemek istemişler, fakat istenilen düzeyde başarı elde edememişlerdir. Tüm aksaklıklarıyla Cumhuriyetçiler tarafından devralınan Osmanlı Maarif sistemine mutlaka yeniden bir düzenleme ve planlama gerekmiştir.

Cumhuriyet'in ilanından önce ve sonra toplanan Heyet-i İlmiye toplantılarında devralınan eğitim sisteminin aksayan yönleri görüşülmüş; bu aksaklıkları gidermek için önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlara binaen atılmış en önemli adımlar, 1924 yılında kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile 1926 yılında kabul edilen Maarif Teşkilatına Dair Kanun olmuştur. Çok başlı eğitim sistemine karşın tek başlı eğitim sistemini benimseyen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile medreseler kapatılmış; yabancıların okulları ile tüm özel okullar dâhil olmak üzere tüm eğitim öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmış; bu sayede maarif sistemi tamamen Milli Eğitim Bakanlığı'na bırakılmıştır. Milli, merkeziyetçi ve laik

bir eğitim sistemini amaçlayan bu kanun, Milli Eğitim tarihimizde yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile 1926 yılında Maarif Vekâletinde Talim ve Terbiye Dairesi kurulmuştur.

Her ne kadar Cumhuriyet sonrası maarif sistemiyle ilgili olarak önemli adımlar atılsa da sorunlar bitmemiş; yeni maarif sistemi beraberinde yeni sorunlar getirmiştir. Cumhuriyet sonrası sorunlara çözüm için Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında önemli teşkilatlar kurulmuş; eğitim meselelerini görüşmek üzere birtakım önemli toplantılar yapılmıştır. Heyet-i İlmiye toplantıları, bu kapsamda yapılan toplantılardır. Ancak Milli Eğitim Şurası kadar geniş katılımlı ve sistemli olamayan Heyet-i İlmiye toplantıları üç kez toplanabilmiş; 1933 yılında yerini Milli Eğitim Şurasına bırakmıştır.

2. 4. 2. Milli Eğitim Şuraları Yasal Statü

Milli Eğitim Şurası, ilk kez 22 Haziran 1933 tarih ve 2287 sayılı Kanunla yasallaşmış ve eğitim sistemimize dâhil olmuştur. Bu kanunda Milli Eğitim Şurası ile ilgili olarak şu maddelere yer verilmiştir (Resmi Gazete, 22 Haziran 1933, Sayı: 2434):

> Madde 3 — Maarif şûrası Cumhuriyet maarifinin terbiye'e tedrisata taallûk eden işlerinde talim ve terbiye dairesince hazırlanacak nizamname, talimatname, program ve esaslarla; şûra azası tarafından bu mevzular etrafında yapılacak teklifleri tetkik ederek bir karara bağlar. Maarif şûrasının kararları Maarif Vekilinin tasdik ile katileşir.
>
> Madde 4 — Maarif şûrası şu zatlardan terekküp eder:
>
> 1. Maarif müsteşarı,
> 2. Millî Talim ve terbiye dairesi reis ve azaları,
> 3. Darülfünun emini ve darülfünunun her fakültesi ile güzel sanatlar akademisinin her şubesinden ve Maarif Vekâletine bağlı yüksek mekteplerin muallim meclislerince seçilecek birer müderris veya muallim,
> 4. Tedrisat umum müdürleri ve kütüphaneler, müzeler müdürleri ile mektep müzesi müdürü,
> 5. Müfettişlerce kendi aralarından seçecekleri iki müfettiş,
> 6. Maarif müdürlerinden Vekâletçe seçilecek iki zat,
> 7. Her lise ile muallim mekteplerinin muallim meclislerince gösterilecek birer namzetten vekâletçe seçilecek üçer zat,
> 8. Maarif müdürlerince gösterilecek birer namzet arasından Vekâletçe seçilecek iki ilk tedrisat müfettiş ve üç ilk mektep muallimi,
> 9. İhtisaslarından istifade olunmak üzere Vekâletçe davet olunacak yedi zat,
>
> Şûraya seçki ile gelen zatlar her üç senede bir seçilirler.
>
> Şûranın reisi Maarif vekilidir.

Madde 5 — Maarif şûrası üç senede bir defa toplanır. Ancak lüzumu halinde Maarif Vekili Şûrayı fevkalâde toplantıya da davet edebilir.

Madde 6 — Maarif şûrasının ruznamesi vekâletçe hazırlanarak toplantıdan en az bir ay evvel azaya bildirilir.

Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği, şuranın ilk kez yasallık kazandığı tarih olan 22 Haziran 1933 tarihinden itibaren defalarca kez değişmiş; 08.07.2014 tarih ve 29054 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği ile bugünkü halini almıştır. Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği'nde geçmişten günümüze yapılan onca değişikliğe rağmen şuranın Milli Eğitim Bakanlığı'nın en yüksek danışma kurulu olarak hareket etme vasfı ve şurada alınan kararların tavsiye niteliğinde kararlar olup uygulanabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayının gerekmesi özelliği hiç değişmemiştir. Milli Eğitim Şurası, teknolojik yenilikler, çağın gereksinimleri, gelişen teknolojik altyapı gibi nedenlerle ön hazırlıklar, dokümanların gönderilmesi, çalışma grupları gibi alanlarda zaman içerisinde değişikliğe uğrayıp bugünkü son şeklini almıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın en üst danışma organı olarak görev yapan Milli Eğitim Şurası, yaklaşık 80 yıllık mazisiyle bir Bakanlık geleneği haline dönüşmüş; yapıldığı dönemin eğitim meselelerini odağa alıp bu meselelerle ilgili olarak komisyonlarca yapılan istişarelerin tutanak altına alınmasıyla Milli Eğitim Bakanlığı'nın bir nevi hafızası olmuştur. Milli Eğitim Şuralarının geçmişten günümüze maarif sistemimize katkıları ve kazandırdıkları son derece önemlidir. Basamaklı kur sistemi, kredili ders geçme sistemi, 8 yıllık kesintisiz ilköğretim gibi gündemi uzun süre meşgul eden ve ses getiren birtakım radikal değişiklikler, şuralarda alınan kararların uygulamaya yansımasıdır.

2. 4. 3. Milli Eğitim Şuraları Görev ve Yetkileri

Hükümet temsilcileri ile üst düzey bürokratların yanı sıra dönemin ünlü eğitim otoritelerinin de katıldığı Milli Eğitim Şuralarında eğitim sistemimiz birçok açıdan irdelenmiş, Bakanlığımızın mevcut eğitim politikaları masaya yatırılmıştır. Bu bilgiler ışığında şuraların esas görevinin eğitim sistemimizin kalitesini artıracak tavsiye niteliğinde kararlar almak olduğu söylenilebilir.

Doğal üyesi ve başkanı Milli Eğitim Bakanı olan Milli Eğitim Şurası, önceden belirlenen gündemlerle toplanmış; bu toplantılara tabii üyeleri oluşturan üst

düzey bürokratların yanı sıra davetli üye sıfatıyla çağın önde gelen eğitim otoriteleri, sendikalar, öğrenciler, veli temsilcileri, vs. de katılmıştır. Milli Eğitim Bakanı başkanlığında toplanan şuralarda doğal üyeler, seçimle gelen üyeler, davetli üyeler ve gözlemciler bir araya gelmiştir. Şura katılımcılarının kimlerden oluşacağı ilk kez 22 Haziran 1933 tarih ve 2287 sayılı Kanunun 4. Maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre Milli Eğitim Bakanı başkanlığında şuraya katılması uygun görülen kişiler şunlardır:

1. Maarif müsteşarı,
2. Millî Talim ve terbiye dairesi reis ve azaları,
3. Darülfünun emini ve darülfünunun her fakültesi ile güzel sanatlar akademisinin her şubesinden ve Maarif Vekâletine bağlı yüksek mekteplerin muallim meclislerince seçilecek birer müderris veya muallim,
4. Tedrisat umum müdürleri ve kütüphaneler, müzeler müdürleri ile mektep müzesi müdürü,
5. Müfettişlerce kendi aralarından seçecekleri iki müfettiş,
6. Maarif müdürlerinden Vekâletçe seçilecek iki zat,
7. Her lise ile muallim mekteplerinin muallim meclislerince gösterilecek birer namzetten vekâletçe seçilecek üçer zat,
8. Maarif müdürlerince gösterilecek birer namzet arasından Vekâletçe seçilecek iki ilk tedrisat müfettiş ve üç ilk mektep muallimi,
9. İhtisaslarından istifade olunmak üzere Vekâletçe davet olunacak yedi zat.

Şura üyelerinden de anlaşılacağı üzere Milli Eğitim Şurası'nda katılımcıların oldukça geniş bir yelpazede olması hedeflenmiştir. Katılımcıların çok çeşitli ve alanında uzman eğitimcilerden oluşması şuraların daha kapsamlı ve nitelikli olmasına katkı sağlamıştır. 08.07.2014 tarih ve 29054 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan son yönetmelikte ise şura genel kurulu üyeleri, tabii üyeler ve davetli olarak iki gruba ayrılmıştır. Bu yönetmeliğin 7. maddesine göre de günümüzdeki şura genel kurulu üyeleri şu şekildedir:

MADDE 7 – (1) Tabii üyeler;

a. Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanı ve üyeleri,

b. Bakanlıktan; Bakan Yardımcısı, Müsteşar ve Bakanlık merkez teşkilatı birim amirleri.

(2) Davetli üyeler; Bakanlık, bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler ile yurtiçi ve yurtdışından meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör, basın ve yayın kuruluşları, öğrenci ve veli temsilcileri ile eğitim alanında Şûra konusuyla ilgili çalışmalarıyla tanınmış uzmanlar arasından Genel Sekreterlikçe belirlenerek Bakan onayına sunulur.

Şura toplantıları, yapılacağı tarih ve yer önceden belli olan sistemli toplantılardır. Şuralarda gündemi oluşturan konular ve şuranın toplanma tarihleri

Milli Eğitim Bakanı'nın teklifiyle veya kurul tarafından belirlenmiştir. Şura toplantılarının 2287 sayılı Kanun gereği başlangıçta 3 yılda bir yapılması, gerekli durumlarda da Milli Eğitim Bakanının onayıyla olağanüstü olarak yapılabilmesi kararlaştırılmıştır. Bu süre, daha sonra Milli Eğitim Şurası Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle 4 yıla çıkarılmış, fakat Milli Eğitim Bakanı'nın olağanüstü toplantılar yapabilme yetkisi aynı kalmıştır.

Şura, danışma ve planlama kuruludur; şurada alınan kararlar tavsiye niteliğindedir. Şura kararlarının yasal olarak uygulanma zorunluluğu yoktur; kararların uygulanıp uygulanmayacağı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır. Şuralar tarihi ve gündemi Mili Eğitim Bakanı tarafından tayin edilen bilimsel niteliği olan toplantılardır. 08.07.2014 tarih ve 29054 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği'nin 15, 16, 17, 18 ve 19. Maddelerine göre şura çalışma esas ve usullerinin günümüzdeki şekli şu prensipler üzerinedir:

Şûranın çalışma esas ve usulleri

MADDE 15 – (1) Şûra çalışmalarında aşağıdaki esas ve usuller uygulanır:

a. Genel Kurul; ilk oturumunda Başkanlık Divanında görev yapacak, biri Bakanlık mensubu üyeler arasından olmak üzere, iki başkan vekili ve dört raportör seçer.

b. Gündem konularının her biri için üyelerin ilgi ve tercihleri doğrultusunda çalışma grupları oluşturulur.

c. Üye dağılımında denge sağlanması da dikkate alınarak ilgilileri bilgilendirmek kaydıyla çalışma grupları arasında Genel Sekreterlikçe üye değişikliği yapılabilir. Bu değişiklik, grup çalışmaları başlamadan önce sonuçlandırılır.

d. Hazırlanan raporlar çalışma grubu başkanlarınca veya seçilen bir sözcü tarafından Şûra Genel Kuruluna sunulur. Şûra Genel Kurulu bu raporları inceler, görüşür ve karara bağlar.

e. Şûra gündeminde olmayan ve raporlarda belirtilmeyen konular Genel Kurulda görüşülmez.

Çalışma grupları

MADDE 16 – (1) Çalışma grupları, çalışmalarını aşağıdaki esaslara göre yapar:

a. Her çalışma grubu, ilk toplantısında kendi üyeleri arasından açık oyla bir başkan, bir başkan yardımcısı ve üç raportör seçer. Şûra gündemi doğrultusunda bir çalışma planı hazırlar.

b. Çalışma grupları çalışmalarını gerekirse alt gruplar da kurarak hazırlanan plan dâhilinde yürütür.

c. Çalışma gruplarında kararlar oy çokluğu ile alınır ve alınan kararlar birer tutanağa bağlanır.

d. Her çalışma grubu, kendi konusu ile ilgili çalışmalar yapar ve raporunu hazırlar. Bu raporlar; çalışma grubu başkanı, başkan yardımcısı ve raportörler tarafından imzalanır.

e. Çalışma grubu başkanları, raporlarını zamanında Şûra Genel Sekreterliğine teslim eder.

f. Divan Başkanlığının sunumuyla Genel Kurulda görüşülen çalışma grubu raporları, alınan kararlar doğrultusunda varsa ilave veya çıkarmayı gerektiren düzenlemelerin yapılabilmesi için çalışma grubu başkanlarına verilir.

(2) Çalışma grubu başkanları ve raportörleri tarafından yeniden düzenlenen raporlar, imzalanarak toplantı tutanaklarıyla birlikte Genel Sekreterliğe teslim edilir.

Şûra kararlarının kabulü

MADDE 17 – (1) Kararlar, toplantıya katılan üyelerin oy çokluğu ile alınır. Oylamalar açık tasnif usulüyle yapılır. Oyların eşit olması hâlinde Başkanın katıldığı görüş kabul edilir.

Şûra kararlarının yayımlanması

MADDE 18 – (1) Şura Genel Kurulunda alınan kararlar Bakan oluru ile Tebliğler Dergisi'nde yayımlanır.

Şûra kararlarının uygulanması

MADDE 19 – (1) Şûra kararları tavsiye niteliğindedir. Genel Sekreterlik, Şûra kararlarını ilgili birimlere gönderir.

Özetle genel çalışma prensibi olarak; şuralarda gündem maddelerine uygun olarak komisyonlar (çalışma grupları) oluşturulur. Komisyonlar gündem maddelerini görüşür; yapılan görüşmeler sonucu birtakım kararlar alınır. Komisyonlarca alınan kararlar oylamaya sunulur; bu aşamada oy çokluğu ve açık tasnif ilkeleri esastır. Şura Genel Kurulu tarafından netleştirilen kararlar, Bakan oluru ile Tebliğler Dergisi'nde yayımlanır. Şura kararları tavsiye niteliğindedir; yürürlüğe konulması Milli Eğitim Bakanı'nın onayına bağlıdır.

2. 4. 4. Milli Eğitim Şuraları Sınırlılıkları

Milli Eğitim Şurası, Milli Eğitim Bakanlığı'nın üst düzey danışma kurulu olarak hizmet vermektedir. Milli Eğitim Şuralarının görevleri yasa ile belirlenmiş olup bu görevler danışma ile sınırlandırılmıştır. Şura kararlarının bir temenni olarak mı kalacağı yoksa uygulamaya mı konacağı Milli Eğitim Bakanı'na bağlıdır. Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanmadığı takdirde şura kararları tavsiye niteliğinde kararlar olmaktan bir adım öteye gidememektedir. Dolayısıyla eğitim tarihimizde oldukça önemli yer teşkil eden Milli Eğitim Şuralarının eğitim tarihimize kalıcı izler bırakıp bırakmayacağı Milli Eğitim Bakanlığı'nın yetkisindedir. Bu hususta hareketle Bakanlığın eğitim politikalarına ters düşen, ancak uygulandığı takdirde birtakım eğitim meselelerine çözüm sunması beklenen kararlar belki de hiçbir zaman uygulamadaki yerini alamamıştır.

Yasal olarak şuraların gündem ve tarihini belirleme yetkisi Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Bu bağlamda Milli Eğitim Şuralarının gündem ve tarihleri için hükümetlerin öncelikleri ve benimsedikleri eğitim politikaları temel alınmıştır denilebilir. Zamanlama olarak başlangıçta 3 yıl, sonradan 4 yılda bir toplanması yasa

ile sabitleştirilen Milli Eğitim Şuraları kimi zaman belirlenen süreden daha uzun sürede toplanmış, yasal süresi içinde toplanamamıştır. 17. Milli Eğitim Şurası, bir önceki şuradan 7 yıl sonra; 7. Milli Eğitim Şurası ise 8 yıl sonra toplanmıştır. 2014 yılında yapılan 19. Milli Eğitim Şurası sonrası 4 yıl geçmiş olmasına rağmen 20. Milli Eğitim Şurası henüz toplanmamıştır. Bu durum, Milli Eğitim Şurasının geçmişten günümüze yasal süreler dâhilinde toplanan iyi organize edilmiş toplantılar olmasına engel olmaktadır.

Şura gündemi, Milli Eğitim Bakanlığı yetkisindedir. Dolayısıyla şura gündeminin belirlenme sürecinde hükümetin eğitim adına öncelikleri esastır. Her ne kadar şura gündemi ile ilgili olarak merkez ve taşra birimleriyle diğer kurum ve kuruluşların görüşleri alınsa da son söz Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Bu durumda gündemi eğitimin birinci dereceden tatbik edicileri öğretmenler seçememektedir. Bu durumun bir sonucu olarak bazı şuralarda hükümetlerin önceliğindeki eğitim meseleleri, gerçekte öncelikli olması gereken eğitim meselelerinin yerini almıştır. Buradan hareketle şuralarda gündemde yer alması gereken konularla, yer alan konular arasında ciddi farklılıklar yaşanmıştır denilebilir. Örneğin yabancı dil öğretimi, ölçme değerlendirme çalışmaları, özel öğretim gibi her daim önem arz eden eğitim meseleleri, ancak uzun yıllar sonra şura gündemlerindeki yerlerini alabilmiştir. Bir diğer örnek olarak ilk şuralarda gündem ana dili, millilik ve ilköğretim kavramları üzerine yoğunlaşmıştır. Bu gibi durumlar Cumhuriyet'in kuruluş dönemi ve sonrasındaki hükümetlerin ve bu hükümetleri oluşturan siyasi partilerin eğitim politikaları ve reformları ile doğrudan ilişkilidir. Siyasi yapı, bir şekilde şuraları da etkilemiştir. Örneğin 27 Mayıs darbesi sonrası yapılan 8. Milli Eğitim Şurası'nda bu izleri görmek mümkündür.

Ayrıca şuralara seçilen ve davet edilen üyelerin niteliği de son derece önemlidir. Üyelerin hükümetin eğitim politikalarını mı yoksa Türk Eğitim Sistemini mi odağa aldığı, alınan kararların tarafsızlığı ve etkililiği açısından oldukça önemlidir. Davetli üyelerin her kesimden ve görüşten olması kararların objektifliği açısından son derece önemlidir. Hükümete yakınlığı ile bilinen eğitim otoritelerinin tarafsız kararlar verebilmesi ve bu yönde oy kullanması beklenemez.

Şuralar için zaman zaman hükümeti oluşturan siyasi partilerin sesi olarak bu partilerin etkisi altında mevcut siyasi düzene göre hareket etmiştir demek de yanlış

olmayacaktır. Hükümetlerin eğitim adına hayata geçirmeyi düşündüğü uygulamalara kamuoyunca verilebilecek tepkileri önceden ölçmek, bu tepkileri azaltmak ve bu uygulamalara zemin hazırlamak için şuralar en uygun ortamlar olmuştur. 8 yıllık kesintisiz ilköğretim sistemi, uzunca bir dönem farklı şuralarda ele alınıp irdelenmiş; 15. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan biri olarak uygulamaya konan bu radikal değişikliğe çok önceden zemin hazırlanmıştır. Benzer şekilde çok partili sisteme geçiş, hükümet değişiklikleri ve askeri darbeler sonrası yapılan şuralarda da yeni sisteme zemin hazırlanmaya çalışılmıştır.

Şuraların yaptırım gücü olmayışı etkisini azaltmaktadır. Alanında otorite onlarca eğitimciyi, üst düzey bürokrat ve yönetici ile buluşturan şuralarda alınan kararların uygulanıp uygulanmadığını takip eden etkili bir sistem yoktur. Her şurada bir önceki şurada alınan kararların uygulanma düzeyine bakılmaksızın yeni kararlar alınmıştır. Dağ (2013, s: 59)'a göre ilk defa 1974 yılında yapılan 9. Milli Eğitim Şurası sonrası Şura Uygulanma Planı hazırlanmıştır. Bu plan, "1974 - 1975 Öğretim Yılında Yeni Sistemle İlgili Uygulama Planı" adıyla 06.05.1974 tarih ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisi'nde (9. Şura Özel Sayısı) yayımlanmıştır.

Şuralar zaman içerisinde niteliğini, kapsamını ve etkililiğini arttıran toplantılar olmuştur. Yönetmelikte var olmasına rağmen, ilk kez 15. Milli Eğitim Şurası'nda eğitim öğretim alanında faaliyet gösteren sendikalar Şuraya davet edilmiştir. Ayrıca ilk kez 1995 yılından itibaren il ve bölge ön komisyon raporları hazırlanmaya başlanmış; şuralar tabandan merkeze önem kazanmıştır. 16. Milli Eğitim Şurası'nda ilk kez yabancı ülkelerden eğitim otoriteleri davet edilmiştir (Dağ, 2013). Bu durum göstermektedir ki eğitim öğretim adına çok önemli kararların alındığı ve Milli Eğitim tarihimizde oldukça önemli yer teşkil eden Milli Eğitim Şurası esasen yıllar içerisindeki değişim ve gelişimlerle mevcut şeklini almıştır. Bu durumda da her bir şura, bir öncekine göre daha kapsamlı, ayrıntılı ve niteliklidir.

2. 5. Yabancı Dil Öğretimi

Dil, hiç şüphesiz en temel iletişim aracıdır. Sosyal bir varlık olan insan, anlamak ve anlaşılmak için karşısındakilerle iletişime geçmek durumundadır. Türk Dil Kurumu'nun ifadesiyle "Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşmadır." Ailemizden ve yaşadığımız

toplumdan öğrendiğimiz ilk dil, ana dildir. Oruç (2016, s: 281), araştırmasında ana dille ilgili olarak şu ifadeleri kullanmıştır:

> Ana dili anneden, aileden, yakın çevreden ve sosyal çevreden, içinde yaşanılan toplumdan, doğumdan sonraki ilk yıllarda, çocukluk evresinde, ilk iletişimin sağlandığı, konuşmanın ve düşünmenin gerçekleştiği, kişinin en iyi hâkim olduğu, kendisini en iyi ifade ettiği, eğitim öğretim almaksızın, ilk kullanılan, birinci olarak edinilen ve öğrenilen dildir.

O halde ana dili için iletişimde kullandığımız ilk dil demek yanlış olmayacaktır. Ancak ana dili, kişinin ailesiyle, yakın çevresiyle ve içinde yaşadığı toplum ile iletişimini sağlarken farklı uluslardan kişilerle iletişim kurmak istendiği zaman yeterli olmayacaktır. Bu durumda ana dile ek olarak, yabancı dil bilinmesi de gerekecektir. Yabancı dil, ikinci dil kavramı ile sıklıkla karıştırılmaktadır. Klein'e göre (1984: 31) "İkinci dil, birinci dilden sonra veya birinci dil yanında iletişim aracı olarak kullanılan, yaşanılan sosyal çevrede edinilen ve bu çevrede gerçekten konuşulan dildir." O halde ikinci dil, çok dilli toplumlarda ana dile ilave olarak yaşanılan sosyal çevrede edinilen dildir. Yabancı dil ise dilin kullanıldığı ülke dışında, derste öğrenilen ve devamında günlük iletişim için ana dili yanında kullanılmayan dildir (Klein, 1984, s:31). Dolayısıyla okullarda öğretilmeye çalışan dil ikinci dil değil yabancı dildir.

Yabancı dil bilmek, her dönem için oldukça önemli olsa da yaşanılan çağda gereklilik olmaktan çıkmış zorunluluk halini almıştır. Hangi sektörde olursa olsun bu günün iş hayatında yabancı dil bilmek neredeyse ilk koşuldur. Dünyanın gitgide küreselleşmesi, gelişen teknolojik imkânlarla dünyanın öbür ucuyla zaman ve mekândan bağımsız kolayca iletişim kurulabilmesi, uluslararası ticaret ve rekabetin artması gibi nedenler, uluslararası ortak bir iletişim dili kullanma zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Dünya genelinde ortak iletişim dili olarak kabul görmüş yabancı dil İngilizce'dir. Bir dilin küresel olarak anılabilmesi için ancak iki neden vardır: bunlar politik veya askeri güç ile ekonomik güçtür. Bu durum 19. yüzyılda Britanya İmparatorluğu'nun topraklarını bir hayli genişletmesi ve 20. yüzyılda Amerika'nın politik ve ekonomik alanlardaki hâkimiyeti ile açıklanabilir (Adalı, 2018). Ayrıca İngilizce'nin küresel dil olarak kabul görmesinin nedenlerinden biri de bilgiye ulaşımda kullanılıyor olmasıdır. İngiltere ve Amerika'nın son birkaç yüzyıldır bilimsel, teknik ve teknolojik gelişmelere ev sahipliği yapıyor olması ve sadece bu ülkelerde değil dünya genelinde de yapılan çalışmaların İngilizce yayınlanması, İngilizce'nin küresel iletişim dili olma sürecini hızlandırmıştır.

Türk Milli Eğitim sisteminde de İngilizce, öğretilmeye çalışılan yabancı diller arasında ilk sırada olandır. Türk Milli Eğitim sisteminde yabancı dil öğretiminin tarihi oldukça eskilere dayanmaktadır. Yabancı dil öğretimini "Cumhuriyet Öncesi" ve "Cumhuriyet Dönemi" adı altında iki bölümde incelemek daha anlaşılır olacaktır.

2. 5. 1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Cumhuriyet öncesi dönem, Osmanlı Devletinin hâkimiyet sürdüğü ve dünya siyaset sahnesine kalıcı izler bıraktığı zamanlara denk gelmektedir. Osmanlı Devleti'nin çok geniş topraklarda hüküm süren güçlü bir devlet olması sebebiyle Osmanlı Devleti için yabancı dil kavramı uzak bir kavram değildir. Osmanlı Devleti, hüküm sürdüğü geniş topraklarına komşu devletler ile olan ilişkilerinden ötürü yabancı dil kavramının da farkında olan bir devlettir.

Osmanlı Devleti için eğitim ve dolayısıyla eğitim dili de önemli hususlardır. Önem verilen yabancı dil, Osmanlı Devleti'nin yükselme, duraklama ve gerileme dönemlerinin özelliklerine bağlı olarak zamanla çeşitlenmiştir. Bu durum, Osmanlı Devleti'nin yükselme döneminde asırlar boyunca birçok alanda Batı karşısındaki üstünlüğü nedeniyle Batıyı ve dolayısıyla Batılı dillere yönelmemesi ve bu dillere eğitim sisteminde yer vermemesi ancak duraklama ve gerileme dönemlerinden itibaren bu dillerin öneminin farkına varılması ile açıklanabilir.

Osmanlı Devleti'nde İslamiyet'e karşı duyulan yoğun saygı ve sevgiden ötürü Arapça'ya karşı özel bir ilgi söz konusu olmuştur. Bu nedenle medrese eğitimi alan talebelere Arapça ve daha sonraları da Arapça ile birlikte Farsça öğretilmiştir. Bu durum dine ve dini eğitime verilen önem, Osmanlı Devleti'nin devraldığı tarihi ve kültürel miras, Kuran'ı Kerim dilinin Arapça olması, Mesnevi gibi büyük eserlerin dilinin Farsça olması gibi nedenler ile de açıklanabilir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti için en çok öğretilen yabancı diller, Arapça ve Farsça olmuştur.

Uzun yıllar kendi askeri ve siyasi gücünün farkında ve etkisinde olarak Batılı devletler ile işbirliği kurmayan Osmanlı Devleti, bu iletişimsizliğin sonucu olarak Batılı dilleri öğrenmek gayretinde de olmamıştır. Ancak asırlar boyunca güçlü ve yenilmez bir İmparatorluk olan Osmanlı Devleti, 1699 Karlofça Anlaşması ile kıtalararası siyasi gücünü ve askeri üstünlüğünü Avrupa'ya bırakmaya başlamıştır (Özkan, 2017, s: 53) . Ayrıca Osmanlı Devleti, Lale Devri ile bir çeşit Batı'ya açılma

ve Avrupa ile temaslar kurma dönemine girmiştir. Değişen güç dengesi, Lale devri ile birlikte başlayan yeni süreç Osmanlı Devleti'ni Avrupa ile ilişkilere ve temaslara mecbur bırakmıştır. Bu durum, Osmanlı Devleti'nin batılı dillere olan bakış açısını da mecburen değiştirmiştir.

19. yüzyıla kadar genellikle yalnız gayrimüslim Osmanlılar batılı dillerinden herhangi birini biliyorlardı. Bu kişiler de yabancı elçi ve konsolosluklarda yabancı ülkelerin koruması altında işler bularak çalışıyorlardı. Yabancı dil bilen kişi sayısının az olması, tercümanların çoğunluklu olarak Rumlardan oluşması ve onların da Osmanlı Devleti'ne karşı sadakatsiz tutumları nedeniyle devletin içinden yabancı dil bilen kişi ihtiyacı oldukça fazlaydı (Demiryürek, 2013).

Osmanlı Devleti tarafından 1750'li yıllardan itibaren yenileşme çabalarının bir sonucu olarak açılan batılı tarzda askeri okullar ve bu okullarda görev yapan yabancı öğretmenler sayesinde yabancı dil öğretimi okul programlarına dâhil olmaya başlamıştır. Bu dönemde öğretilmeye başlanan ilk batılı dil Fransızca olmuştur.

II. Mahmut dönemi, yabancı dil öğretimi konusunda önemli sayılabilecek birtakım adımların atıldığı bir dönemdir. II. Mahmut, yabancı dilin öneminin farkında olan ve bu alanda çokça çalışmalar yapan bir devlet adamıdır. Onun döneminde yabancı dil adına çok önemli bir adım olarak 1821 yılında devletin tercüme işlerinin tamamen yerli tercümanlarla halledilebilmesi amacıyla devletin kontrolü altında Babıali'de bir "Tercüme Odası" kurulmuştur. Tercüme Odası'nın 1824 yılında ilk nizamı, 1869 yılında dâhili nizamnamesi hazırlanmıştır. Oda, 1883 yılında "Tercüme ve Tercüme Evrak Odaları" olarak düzenlenmiş olup bu şekliyle Osmanlı İmparatorluğu yıkılana kadar varlığını sürdürmüştür (Balcı, 2006). Ayrıca Balcı çalışmasında (s: 155) Tercüme Odası'nın etkililiği ile ilgili olarak kendi ifadeleriyle şu sözleri söylemiştir:

> Türk ve Müslümanların yabancı dil öğrenerek diplomasi alanında faaliyette bulunmalarını ve Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle olan ilişkisini güvenilir insanlar yetiştirip bunlar aracılıyla sağlamak amacıyla kurulan Tercüme Odası kısa sürede amacına uygun olarak hem iç hem de dış siyasette etkili olarak reformcu bürokratların yetişmesine zemin hazırlamıştır. Tercüme Odası bu haliyle Tanzimat sonrası reform hareketlerini hazırlayan bürokratların yetiştiği bir mektep görünümüne girmiştir. Dilbilgisine ait bir uzmanlaşma memuriyeti olan Tercüme Odası yüzyılın sonuna kadar bir kişinin kariyerine başlayabileceği " en iyi yer" olarak görülmüştür. Nitekim Ali, Fuat, Ahmet Vefik, Saffet, Münir, Ahmet Arifi, Sadullah Paşaların, Namık Kemal'in buradan yetişmeleri Tercüme Odası'nın ne derece etkili bir kalem/mektep olduğunun kanıtıdır.

Ayrıca II. Mahmut döneminde tıp öğretiminin yabancı dille yapılmaya çalışılması, talebelerin ilk kez bir Batı ülkesine, Fransa'ya gönderilmesi gibi yabancı dil ile ilişkili bazı girişimlerde de bulunmuştur.

Sultan Abdülaziz döneminde de yabancı dil adına yapılan çalışmalara devam edilmiştir. 1857 yılında Fransa'ya gönderilen talebelerin Fransızca öğrenebilmeleri amacıyla Mekteb-i Osmani (Osmanlı Okulu) kurulmuş, ancak istenilen başarıyı elde edemeyince 1864 yılında lağvedilerek yerine Talebe-i Osmaniye Müdürlüğü kurulmuş ve dış devletlerde öğrenim gören öğrenciler bu kuruma bağlanmıştır. Bu kurum da 1875 yılında kapatılmıştır (Şişman, 2004, s: 54).

Benzer şekilde Tercüme Odası'nın var olduğu yıllar içerisinde misyonunu değiştirmesi üzerine yabancı dil sorununa alternatif olmak üzere 1866 yılında 20 kadar öğrenci ile İstanbul'da Lisan Mektebi kurulmuştur. Başta sadece Fransızca öğretilen mektepte sonraları İngilizce, Almanca gibi batılı diller ile birlikte diğer ulusların dilleri de öğretilmeye çalışılmıştır. Defalarca açılıp kapanan mektep 1892 yılında bir daha açılmamak üzere kapanmıştır (Balcı, 2008).

1869 yılında kabul edilen Maarif-i Umumiye Nizamnamesi eğitim tarihimizde önemli bir yere sahiptir (Demiryürek, 2013, s: 130 - 131). Bu nizamname ile Osmanlı eğitim sistemi yeniden düzenlenmiş ve yabancı dil dersi olarak Arapça, Farsça ve Fransızca'nın devlet okullarında öğretilmesi kararlaştırılmıştır. Nizamname ile tüm yurt genelinde Sıbyan, Rüştiye, İdadi ve Sultani okulları; İstanbul'da ise Darülfünun, Darülmuallimin, Darülmuallimat ve Kız Rüştiyeleri açılması uygun görülmüştür (Soydan ve Tuncel, 2013). Sıbyan okullarında yabancı dil dersi yer almazken, rüştiyelerde Arapça ve Farsça öğretilmiştir. Sultani okullarından itibaren de bu derslerin yanı sıra Fransızca da öğretilmeye başlanmıştır. Sonuç olarak bu nizamname ile ilk kez batılı bir dil Osmanlı eğitim sistemine dâhil olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin yabancı dil öğretim politikaları açısından 1839 tarihli Tanzimat ve 1856 tarihli Islahat Fermanları oldukça önemlidir. 1800'lü yıllar batılı devletler karşısında Osmanlı Devleti'nin güç kaybetmeye başladığı yıllardır ve bu sebeple bir güç kazanma çabası olarak Tanzimat ve Islahat Fermanları ilan edilmiştir.

Soydan ve Tuncel (2013, s: 198)'e göre "Bu dönemde Osmanlı Milleti yaratmak için kozmopolit bir yaklaşımla örgütlenmiş eğitimden yararlanmak hedeflenmiştir."

Tanzimat Fermanı ile beraber orta dereceli okulların programlarına yabancı dil dersleri eklenmiştir. Aynı zamanda Tanzimat Fermanı ile birlikte gayr-i müslimlere verilen haklar Islahat Fermanı ile beraber daha da fazlalaştırılmıştır. Kendi okullarını açmalarına izin verilen azınlıkların ilk açtıkları okul, 1863 yılında Amerikalılar tarafından açılan Robert Koleji olmuştur. İngilizce öğretim yapan bu okuldan sonra İngiltere, Fransa, İtalya gibi farklı devletler de Osmanlı topraklarında kendi okullarını açıp kendi ana dillerinde eğitim vermeye başlamışlardır. Farklı uluslarca açılan okulların yabancı dil öğretimi oldukça iyi olmasına karşın bu okulların öğrencileri gayrimüslim öğrencilerdi. Bu durum, Müslüman öğrenciler için de yabancı dil öğretimine ağırlık veren orta dereceli devlet okulları açılması fikrine sebep olmuştur.

1868 yılında Fransızca olarak eğitime başlayan Galatasaray Sultanisinin (Mekteb-i Sultani) açılması da Osmanlı Devleti tarafından yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak atılan çok önemli bir adımdır. Bu durumla ilgili olarak Demirel (2003, s: 8) şu sözleri söylemiştir: "...batılılaşma hareketinin başlangıcı sayılan Tanzimat devrinde, yabancı dil öğretiminin orta dereceli okul programlarında yer alması, bugünkü liselerin çekirdeğini oluşturan sultanilerin açılmasıyla başlamıştır. Bu nedenle, 1 Eylül 1868 yılında Galatasaray Sultanisinin açılması, Türkiye'de yabancı dil öğretimi açısından dönüm noktası olmuştur." Bir zamanlar Enderun Mektebi iken Galatasaray Sultanisi'ne dönüşen ve her dinden öğrencinin kabul edildiği bu okulda mükemmel düzeyde Fransızca öğretiliyordu. O dönem diplomasi dilinin Fransızca olması sebebiyle yabancı dil olarak tercih edilen dil Fransızca idi. İlerleyen yıllarda okulun programına seçmeli ders olarak diğer batılı diller de eklenmiştir. O yıllarda İngilizce, Amerikalılar tarafından açılan Robert Koleji'nde; diğer batılı diller ise azınlıklara ait diğer okullarda öğretiliyordu.

Osmanlı Döneminde yabancı dil öğretiminin Galatasaray Sultanisi başta olmak üzere, azınlıkların okulları ve batılı tarzda açılan askeri okullarda yoğunlaştığı söylenebilir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte ülkemizde birçok alanda yaşanan köklü değişiklikler Osmanlı Devleti'nden miras alınan eğitim sistemimizde ve bağlantılı olarak yabancı dil öğretimi alanında da yaşanmıştır.

2. 5. 2. Cumhuriyet Dönemi

1923 yılında Cumhuriyet'in ilan edilmesi ile birlikte devletin yönetim şekli başta olmak üzere birçok alanda Türk Milleti için yepyeni bir dönem başlamıştır. Yeni geçilen Cumhuriyet rejimi sayesinde ülkemizde birçok alanda kalıcı izli değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişiklikler elbette ki eğitim alanında da gerçekleşmiş; Türk Milli Eğitim Sistemi, yeni döneme uygun olarak bir yenilenme sürecine girmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim alanında gerçekleştirdiği en çarpıcı uygulamaların başında 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu gelmektedir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu, yabancı dil öğretimi ile de ilişkilidir. Bu kanun ile ülkemizde faaliyet gösteren tüm eğitim kurumları tek bir çatı altında toplanmıştır. Yabancılara ait okullar kapatılmamış; bu okulların eğitim öğretim faaliyetleri sekteye uğratılmamıştır, ancak bu okullar ve ülkedeki tüm özel okullar Türkiye Cumhuriyeti'nin denetimi altına girmiştir. Bu yasa ile ülkemizde bulunan yabancı okullarının başına buyrukluğuna son verilmek istenmiş; çok başlı eğitim sistemi yerine "öğretimde birlik" hedeflenmiştir (Çelebi, 2006, s: 287).

Tevhid-i Tedrisat Kanunu uyarınca medreseler kapatılmıştır. Medreselerin kapatılması ile birlikte Arapça ve Farsça öğretimine son verilmiş; Arapça sadece imam hatip okullarında öğretilmeye devam etmiştir. Osmanlı Devleti için çağlar boyu en çok tercih edilen yabancı diller Arapça ve Farsça iken bu gelişme ile birlikte Arapça ve Farsça öğretimi neredeyse tamamen terk edilmiştir.

Cumhuriyet'in ilanından sonra 1 Kasım 1928 tarih ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun ile birlikte harf devrimi yapılmış; Arap harflerinden oluşan Osmanlı alfabesinin yerine Latin harflerinden oluşan Türk alfabesi kullanılmaya başlanmıştır. Şentürk (2012, s: 33), çalışmasında Türk alfabesine geçiş ile ilgili olarak şu hususlara yer vermiştir: “Tanzimat’tan beri devam eden imla ve alfabe tartışmaları da sona ermiş ve Doğu düşüncesini sembolize eden Arap harfleri ortadan kaldırılarak, Batı uygarlığının sembolü Latin harfleri kabul edilmiştir. Böylelikle çağdaş medeniyetlere uyum sağlamanın önünde herhangi bir engel kalmamıştır.” Bu devrim ile birlikte yeni yazının kolayca benimsenmesi için bir eğitim seferberliğine başlanmış; yeni harflerin okul çağı dışındaki vatandaşlara da

öğretilmesi amacıyla 1 Ocak 1929'da Millet Mektepleri açılmıştır. Her ne kadar Harf devrimi sonrası yeni yazıya geçişi hızlandırabilmek için anadil üzerine yapılan çalışmalar yoğunluk kazansa da başta yabancılara ait okullarda olmak üzere yabancı dil öğretimine de ara verilmemiştir.

Atatürk'ün önerisiyle "Türk çocuklarını, yabancı bir dil öğrenmek için yabancı okullardan kurtarmak" (Demircan, 1988; s: 96) amacıyla 31 Ocak 1928 tarihinde günümüzde Türk Eğitim Derneği adıyla bilinen "Türk Maarif Cemiyeti" kurulmuştur. Cemiyet bünyesinde Cumhuriyet tarihimizin ilk özel okulu olarak 1931-1932 eğitim öğretim yılında Ankara İlkokulu açılmıştır. Bugünkü ismi TED Ankara Koleji olan okulun resmi internet sitesinde yer alan bilgilere göre; bu okul, başlangıçta anaokulu ve ilkokul olarak başladığı eğitim öğretim faaliyetlerine zamanla ortaokul ve lise kısmını da eklemiştir. 1937 yılında okulun ismi "Türk Maarif Cemiyeti Yenişehir Lisesi/Koleji" olarak değiştirilmiş olup bu değişiklikle ilk kez kolej ismi kullanılmıştır. 1949 yılında Fen Bilgisi derslerinin İngilizce okutulmasına başlanmış; 1951-1952 eğitim öğretim yılında da İngilizce hazırlık sınıfları açılmış ve okulun ismi, bugünkü ismi olan TED Ankara Koleji olarak değiştirilmiştir.

1956 yılına kadar yabancı dille birtakım derslerin gösterildiği tek devlet okulu, temelleri Osmanlı Devleti zamanında atılan; yabancı dil öğretmedeki başarısıyla ün yapmış olan Galatasaray Lisesi olmuştur. 1956 yılından itibaren de sonradan Anadolu Lisesi ismiyle anılacak olan Maarif Kolejleri açılmaya başlanmıştır (Demirel, 1993, s: 11). İlk olarak İstanbul, İzmir, Eskişehir, Diyarbakır, Konya ve Samsun'da İngilizce öğretim veren Maarif Kolejleri açılmıştır. Yabancı dil öğretimi 1970'li yıllara kadar bu kolejlerde yapılmaya çalışılmıştır (Durmuşçelebi ve Suna, 2013, s: 10). Milli Eğitim Bakanlığı'nın 09.03.1974 tarih ve 11108 sayılı genelgesiyle bu kolejler lise sayılmış ve 01.12.1975 tarih ve 11459 sayılı genelgesiyle de Anadolu Lisesi adını alan (Ana Britannica, 1993, s. 234- 235) bu okulların sayıları yoğun talep karşısında giderek artmış; 1992-1993 öğretim yılında sayıları 200'e yaklaşmıştır. Bu okullara ek olarak Anadolu öğretmen liseleri ile Anadolu güzel sanatlar liseleri de açılmış; ayrıca devlet okuluna dönüştürülen Nişantaşı ve Beyoğlu İngiliz okulları, Galatasaray Lisesi, İstanbul Erkek Lisesi ile 17 İmam Hatip Lisesi de Anadolu liseleri kapsamına alınmıştır (Çetintaş ve Genç, 2001,

s: 52). Anadolu liseleri, sınavla öğrenci alan, bazı dersleri yabancı dilde yapan ve yabancı dil yanında lise müfredatlarını da uygulayan orta öğretim kurumlarıdır. İlkokuldan sonra sınavla öğrenci alan Anadolu liselerinde hazırlık sınıfında haftada 24 saat; 6, 7 ve 8. sınıflarda ise haftada 7 saat yabancı dil dersi vardı. 8 yıllık ilköğretim reformu ile birlikte Anadolu liselerinin ortaokul kısmı kapatılmış; 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren Anadolu Liseleri ortaokuldan sonra sınavla öğrenci alan kurumlar olmuştur. 1998-1999 öğretim yılı itibariyle ülkemizde toplam 411 Anadolu Lisesi vardı ve bu liselerin % 92'sinde İngilizce, % 7 sinde Almanca ve % 1'inde Fransızca birinci yabancı dil olarak okutulmaktaydı (Çetintaş ve Genç, 2001, s: 52).

Anadolu liseleri, gerek yabancı dil öğretimindeki gerekse diğer derslerdeki başarısı nedeniyle kısa sürede oldukça popüler ve tercih edilen okullar olmuşlardır. Bu okullara karşı oluşan yoğun ilgi ve talepten ötürü Anadolu liseleri kısa sürede sayıca artmış; bu durumda beraberinde birtakım sorunları getirmiştir. Yabancı dilde fen ve matematik dersi verecek öğretmen sıkıntısı çekilmeye başlanmış ve bu sebeple eğitim fakültelerinde yabancı dille öğretim yapan bölümler de açılmaya başlanmıştır (Suna ve Durmuşçelebi, 2013, s: 11).

14.10.1983 tarihinde yürürlüğe giren Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Kanunu, Türk Milli Eğitim sisteminde yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak atılan önemli adımlardandır. Yabancı dil öğretimi ve yabancı dille eğitim ile ilgili esasları içeren bu Kanun, resmi ve özel tüm eğitim öğretim kurumlarını ilgilendirmektedir. Bu kanuna göre (19.10.1983 tarih ve 18196 sayılı Resmi Gazete):

> Madde 2. Milletlerarası antlaşma hükümleri saklı olmak üzere, resmi ve özel her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak yabancı dillerin ve yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar şunlardır:
>
> a. Türk vatandaşlarına ana dilleri, Türkçe'den başka hiçbir dille okutulamaz ve öğretilemez.
>
> b. İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında, Atatürkçü düşünce, Atatürk ilke ve inkılaplarını konu olarak alan Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ve Türk Kültürüyle ilgili diğer dersler; yabancı dille okutulamaz ve öğretilemez. Öğrencilere, eğitim ve öğretimleri süresince bu derslerle ilgili araştırma görevleri ve ödevler, Türkçe'den başka hiçbir dille yaptırılamaz.
>
> c. Türkiye'de eğitimi ve öğretimi yapılacak yabancı diller, Milli Güvenlik Kurulunun görüşü alınarak, Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilir.
>
> d. İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında yabancı dille eğitim ve öğretimi yapılacak dersler ile okullar Milli eğitim Bakanlığınca; yükseköğretim kurumlarında yabancı dille eğitimi ve öğretimi yapılacak dersler ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapacak yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulunca belirlenir.

e. Yabancı dilde okutulacak derslerin eğitim ve öğretim programlarının tabi olacağı esaslar; ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumları için Milli Eğitim Bakanlığınca, yükseköğretim kurumları için Yükseköğretim Kurulunca tespit edilir.

f. Yabancı dil eğitim ve öğretimiyle ilgili uygulamaların Türk Milli eğitiminin amaçlarına, temel ve ana ilkelerine ve bu kanundaki esaslara uygunluğu; ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında Milli Eğitim Bakanlığınca; yükseköğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulunca denetlenir.

1988-1989 eğitim öğretim yılında yabancı dil öğretimi adına ülkemizde radikal bir uygulamaya geçilmiştir. Ortaokullarda "Basamaklı Kur Sistemi" denilen bir sistem kabul edilmiştir. Bu sisteme göre sadece ortaokul 1. sınıfta yabancı dil dersleri zorunludur; diğer sınıflarda ise yabancı dil dersleri isteğe bağlı ve not olarak karşılığı bulunmayan derslerdir. Bu sistem sadece bir yıl uygulanabilmiştir; sonrasında yabancı dil dersleri tekrardan zorunlu dersler arasına girmiştir (Akyüz, 1993, s: 307).

1997-1998 eğitim öğretim yılında uygulamaya konan zorunlu 8 yıllık kesintisiz ilköğretim reformundan sonra Anadolu liselerinde birtakım değişiklikler yapılmıştır. Kuruluşundan itibaren 4. sınıftan sonra öğrenci alan 8 yıllık bir okul olan Anadolu Liseleri zorunlu temel eğitimin 8 yıla çıkarılmasıyla, ilköğretimden sonra öğrenci alan ve birinci senesi hazırlık olan 4 yıllık liselere dönüşmüştür. İlköğretimin 8 yıla çıkarılması ile birlikte yabancı dil dersleri ilkokul 4. sınıf düzeyine inmiştir (Suna ve Durmuşçelebi, 2013, s: 11). Bu yeni sistemde ilköğretim boyunca 4 ve 5. sınıfta haftada 2 ders saati; 6, 7 ve 8. sınıfta ise haftada 4 ders saati yabancı dil dersi yer almıştır. Her ne kadar yapılan reform ile yabancı dil öğretimi, ilkokul 4. sınıf seviyesine kadar inse de Anadolu liselerinin ortaokul kısımlarında okutulan yabancı dil derslerinin toplam ders saati sayısıyla kıyaslandığı zaman, yeni sistemde ortaokul çağındaki öğrenciler için yabancı dil derslerinin sayısında bariz bir azalma söz konusu olmuştur. İlköğretim reformu sonrası Anadolu liselerinin lise kısımları için haftalık yabancı dil ders saatleri aynı kalmış; hazırlık süresince haftalık 24, 9. sınıfta 8, 10 ve 11. sınıflarda 4 ders saati olan mevcut düzen değişmemiştir (Çetintaş ve Genç, 2001). 2004-2005 eğitim öğretim yılında Anadolu liselerinin hazırlık sınıfı uygulaması kaldırılmış; bu karar ile yıllık İngilizce ders saatinde önemli bir düşüş yaşanmıştır.

2012-2013 eğitim öğretim yılında yapılan yasal düzenlemeyle 8 yıllık zorunlu ilköğretim kaldırılmış; yerine ilkokul, ortaokul ve lise süreleri 4+4+4 olacak şekilde

12 yıllık kademeli zorunlu eğitim getirilmiştir. Bu sistemle yabancı dil dersleri, ilkokul 2. sınıf düzeyine inmiştir. Böylece güncel eğitim sisteminde bir öğrenci, ilkokul 2. sınıftan başlayıp lise 12. sınıfa kadar her sınıf düzeyinde mecburi yabancı dil dersi görmektedir.

2017-2018 eğitim öğretim yılında yabancı dil öğretimiyle ilgili yeni bir düzenleme yapılmış; ortaokul 5. sınıflar için yabancı dil ağırlıklı eğitim uygulamasına pilot okullarda başlanmıştır. Bu uygulama kapsamında 5. sınıflara haftada 15 ders saati yabancı dil dersi konulmuştur, ancak bu uygulama, tüm ortaokullarda uygulanmamıştır.

Programlar açısından incelenecek olursa; program geliştirme bakımından yabancı dil öğretiminin tarihsel süreçteki gelişimi için 1968 yılında Avrupa Konseyi ile yapılan işbirliği milat olarak kabul edilebilir. O tarihten önce yabancı dil programları ve ders kitapları ile ilgili olarak yapılmış ayrıntılı çalışmalardan söz etmek zordur. Hatta 14.10.1940 tarih ve 47 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Talim Terbiye Dairesi'nin 2/3711 sayılı yazısında o yıllardaki ders kitabı sorunu ve milli bir yabancı ders kitabı olmayışı şu sözlerle ifade edilmiştir:

> 1940 - 1941 ders yılı kitap listesinde liselerin beşinci ve altıncı sınıfları için yabancı dil kitabı gösterilmemiştir. Bugünkü vaziyet içinde hariçten kitap getirtmek müşkülatı göz önünde tutularak, talebe seviyesine uygun bulunduğu takdirde bu sınıflarda da dördüncü sınıf kitabının okutulması, daha yüksek seviyede kitaba ihtiyaç duyulduğu takdirde de aleyhimizde yazıları ihtiva etmeyen ve memlekette tedarik edilebilen diğer yabancı dil kitaplarının takibi uygun görülmüştür.

1968 yılında Avrupa Konseyi ile yapılan işbirliğine binaen ülkemize özgü olarak yabancı dil programlarının hazırlanmasına daha sonraki süreçte de ders kitaplarının yazımına başlanmıştır. Avrupa Konseyi ile yapılan işbirliğiyle başlayan çalışmalar, 1972 yılında Talim Terbiye Dairesine bağlı olarak kurulan "Yabancı Dil Öğretimini Geliştirme Merkezi" ile hız kazanmıştır. Yeni yabancı dil programları, 4 Haziran 1973 tarihinde Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmış ve 1973-1974 eğitim öğretim yılından itibaren ortaokul 1.sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır. Elde edilen verim neticesinde Milli Eğitim Bakanlığınca programların genele yayılmasına karar verilmiş; 1974-1975 eğitim öğretim yılından itibaren tüm devlet ortaokul ve liselerinde kullanılmaya başlanmıştır. 1983 yılında Anadolu Liseleri için de ayrıca yabancı dil programları hazırlanmıştır.

Program geliştirme açısından 2000'li yılların başlarında önemli gelişmeler yaşanmış; o dönemde bir hayli popüler olan yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ilköğretim programlarında değişikliklere neden olmuştur. Bu süreçte yapılandırmacı yaklaşımının temel alındığı yeni öğretim programları hazırlanmıştır. 2005-2006 eğitim öğretim yılına kadar 6, 7 ve 8. sınıflar için 1991 yılında kabul edilen, 4 ve 5. sınıflar için de 1997 yılında kabul edilen programlar kullanılmıştır (İnam, 2009, s: 30-31). 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibarense ilköğretim yabancı dil dersleri için hazırlanan yeni yapılandırmacı programlar uygulamaya konmuş; bu programlarda geleneksel yabancı dil öğretim yöntem teknikleri yerine yeni yaklaşımlar temel alınmıştır. 2013 yılında ilkokul 2 ve 3. sınıflar için yabancı dil öğretim programı hazırlanmıştır. Sonuç olarak yabancı dil adına geçmişten bu güne yapılan program geliştirme çalışmaları ve yıldan yıla uygulamaya konan değişiklikler sayesinde Türk Milli Eğitim sisteminin bugünkü yabancı dil uygulamaları var olmuştur.

Güncel ders saatleri açısından incelenecek olursa tüm devlet ilkokul ve ortaokulları için Talim Terbiye Kurulunca belirlenen 2018-2019 eğitim öğretim yılı haftalık yabancı dil ders saati dağılımları aşağıdaki tablodaki gibidir (MEB, 2019):

Tablo 2. 1. 2018 – 2019 Eğitim Öğretim Yılı İlkokul ve Ortaokul Haftalık Yabancı Dil Ders Saati Çizelgesi

İlkokullar İçin Haftalık Yabancı Dil Ders Saati				**Ortaokullar İçin Haftalık Yabancı Dil Ders Saati**			
1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
-	2	2	2	3	3	4	4

Bu çizelge, imam hatip ortaokulları için de geçerlidir. Ayrıca tüm ortaokullarda seçmeli ders olarak haftalık 2 ders saati (imam hatip ortaokulları için 5, 6 ve 7. sınıfta 1 ders saati, 8. sınıfta 1 veya 2 ders saati) daha yabancı dil dersi alınabilmektedir.

Tüm devlet liseleri için Talim Terbiye Kurulunca belirlenen 2018-2019 eğitim öğretim yılı haftalık yabancı dil ders saati dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (MEB, 2019):

Tablo 2. 2. 2018 – 2019 Eğitim Öğretim Yılı Tüm Türdeki Liseler Haftalık Yabancı Dil Ders Saati Çizelgesi

	Birinci Yabancı Dil (İngilizce) Haftalık Ders Saati					İkinci Yabancı Dil Haftalık Ders Saati					Seçmeli Birinci Yabancı Dil Haftalık Ders Saati					Seçmeli İkinci Yabancı Dil Haftalık Ders Saati					Seçmeli Yabancı Diller Edebiyatı Dersi				
Sınıf Düzeyi	**H**	**9**	**10**	**11**	**12**	**H**	**9**	**10**	**11**	**12**	**H**	**9**	**10**	**11**	**12**	**H**	**9**	**10**	**11**	**12**	**H**	**9**	**10**	**11**	**12**
Anadolu Lisesi	X	4	4	4	4	X	2	2	2	2	X	(2) (4)	(2) (4)	(2) (10)	(2) (10)	X	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)	X	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi	20	4	4	4	4	4	2	2	2	2	-	(2) (4)	(2) (4)	(2) (10)	(2) (10)	-	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)	-	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
Sosyal Bilimler Lisesi	20	4	4	2	2	4	2	2	2	2	-	(2) (4)	-	-	-	-	(2) (4)	-	-	-	X	(1) (2)	-	-	-
Fen Lisesi	X	4	4	4	4	X	2	2	2	2	X	2	-	2	(2) (4)	X	2	2	2	(2) (4)	X	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)	(1) (2)
Güzel Sanatlar Lisesi	X	2	2	2	2	X	-	-	-	-	X	(2) (4)	-	(2) (4)	2	X	(2) (4)	-	(2) (4)	2	X	(1) (2)	-	(1) (2)	(1) (2)
Spor Lisesi	X	2	2	2	2	X	-	-	-	-	X	-	-	2	2	X	-	-	2	2	X	-	-	(1) (2)	(1) (2)
Anadolu İmam Hatip Lisesi	X	5	2	2	2	X	-	-	-	-	X	-	2	(2) (8) (10)	(2) (8) (10)	X	-	2	(2) (4) (6)	(2) (4) (6)	X	-	-	(1) (2)	(1) (2)
Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi	X	4	2	2	2	X	-	-	-	-	X	-	-	(2) (8) (10)	(2) (8) (10)	X	-	-	(2) (4) (6)	(2) (4) (6)	X	-	-	(1) (2)	(1) (2)
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	X	5	2	2	2	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-

Güzel sanatlar lisesi, türlerine göre ayrılmakta ve bu türlere göre seçmeli yabancı dil ders saatleri değişkenlik göstermektedir. Yukarıdaki tabloda verilen ders saatleri müzik türündeki güzel sanatlar lisesi için geçerlidir. Anadolu imam hatip lisesinde 11 ve 12. sınıfta isteğe bağlı olarak Farsça dersi de haftada 2 ders saati olmak üzere seçmeli ders olarak seçilebilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere Bakanlık bünyesindeki tüm liselerde yabancı dil dersleri zorunludur. Bu demek oluyor ki ilkokul 2. sınıftan lise 12. sınıfa kadar öğrenciler aralıksız yabancı dil eğitimi almaktadır. Kabaca hesaplandığı takdirde bile Türk Milli Eğitim sisteminde bir öğrencinin, 12 yıllık öğrencilik hayatı boyunca bin ders saatinden fazla yabancı dil dersi gördüğü gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bunca derse ve süreçte yaşanan gelişmelere rağmen Türk Milli Eğitim sisteminin yabancı dil öğretimindeki başarısı yıllardır tartışmaların odağındadır.

2. 6. İlgili Araştırmalar

Geçmişten günümüze Milli Eğitim Şuraları ile ilgili olarak yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde bu çalışmalar arasında yabancı dil öğretimi ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Milli Eğitim Şuraları ile ilişkilendirmeden yabancı dil öğretimiyle ilgili ise yapılmış bir hayli lisansüstü çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar öğretim programları, ders kitapları, öğretmen yeterlikleri, yöntem teknikler gibi çok çeşitli konular üzerine yapılmıştır.

Milli Eğitim Şuraları ile ilgili olarak yapılmış 19 lisansüstü çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar incelendiği zaman, 7 çalışmada Milli Eğitim Şuralarında alınan kararların belli bir ders açısından incelendiği görülmüştür. Bu 7 çalışmadan 2'si din eğitimi (Öztürk, 1990; Efendioğlu, 2013), 2'si görsel sanatlar eğitimi (Bağ, 2017; Kayalıoğlu, 2018), 1'i müzik eğitimi (Gündoğdu, 2006), 1'i Türkçe öğretimi (Alemdar, 2007), 1'i de tarih öğretimi (Ayaz, 2009) açısından şura kararlarının uygulamaya yansımalarını incelemiştir. Bu çalışmaların tümünde benzer araştırma yöntemleri kullanılmış; doküman incelemesi yapılmıştır.

Ders odaklı yapılan ilk çalışmanın 1990 yılında Öztürk tarafından Cumhuriyet dönemi Milli Eğitim Şuralarında din eğitimi ve öğretimi ile ilgili alınan kararlar ve bu kararların değerlendirilmesi adıyla yapıldığı görülmektedir. Öztürk, çalışmasında 13. Milli Eğitim Şurasına kadar olan şura kararlarını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda Milli Eğitim Şurası gündemlerinde din ve ahlak öğretimi konusuna yeterince yer verilmediğinden bahsetmiştir.

Ders odaklı yapılan çalışmaların sonuncusu 2018 yılında Kayalıoğlu tarafından hükümet programlarının ve Millî Eğitim Şuralarında alınan kararların ilkokul görsel sanatlar dersi öğretim programlarına yansımasını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada yöntem olarak tarihsel araştırma kullanılmıştır. Çalışma kapsamında hükümet programları ve Milli Eğitim Şuralarında alınan kararlar görsel sanatlar dersi öğretim programları açısından incelenmiştir. Çalışmada şuraların karar alma noktasında çoğunlukla bağımsız olarak hareket etmediği ve dönemin hükümetlerinden etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Milli Eğitim Şuraları ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalardan 3'ü belirli bir dersten daha genel konulara odaklanmış; Milli Eğitim Şurası kararları okul öncesi

eğitim (Büyükkarcı, 2012), ilköğretim (Dağ, 2013) ile mesleki ve teknik eğitim (Evren, 2018) açılarından incelenmiştir. Bu çalışmalarda Milli Eğitim Şuralarında okul öncesi eğitim, ilköğretim ile mesleki ve teknik eğitim açısından oldukça önemli kararlar alındığı ve bu kararların Türk Milli Eğitim sisteminde kalıcı izli değişikliklere yol açtığı vurgulanmıştır.

Bu çalışmalardan farklı olarak Akay (2010) ve Üçler (2006) de Milli Eğitim Şurası kararlarını incelemişlerdir. Akay, Milli Eğitim Şuraları karar metinlerini seçilmiş kavramlar açısından incelemiştir. Çalışma kapsamında seçilmiş kavramlar Lâiklik, Atatürk İlke ve İnkılâpları, eğitimde fırsat eşitliği, din eğitimi ve zorunlu ilköğretim kavramlarıdır. Üçler ise lisansüstü çalışmasında Milli Eğitim Şura kararlarının eğitim sistemine etkilerini eğitim felsefeleri açısından incelemiştir.

Milli Eğitim Şuraları, 6 lisansüstü çalışmada ise genel hatlarla incelenmiştir. Ancak bu çalışmalardan 5'i belirli tarih aralıklarındaki Milli Eğitim Şuraları ile sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda Dinç (1999) 1923 - 1960 yılları arasındaki şura kararlarını, Eriş (2006) 1961 - 1987 yıları arasındaki şura kararlarını, Üçler (2006) 1988 - 2005 yılları arasındaki şura kararlarını, Aslaner (2008) 1939 - 1946 Milli Eğitim Şuraları ve eğitim politikalarını, Ersoy (2007) ise İkinci Maarif Şurası'nda alınan kararlar ve dönemin aydınlarının görüşlerini incelemiştir. 1 lisansüstü çalışma ise yapıldığı dönemdeki son şuraya kadar tüm şura kararlarını içermektedir. Deniz (2001), Milli Eğitim şuralarının tarihçesi ve eğitim politikalarına etkileri adını verdiği çalışmasında çalışmanın yapıldığı dönemdeki son şura da (16. Milli Eğitim Şurası) dâhil olmak üzere şura kararlarını incelenmiştir.

Milli Eğitim Şurası odaklı yapılmış lisansüstü çalışmalardan sonuncusu 2017 yılında Cankar tarafından yapılmıştır. Cankar, çalışmasında 1999 ve 2016 yılları arasında görev yapmış Milli Eğitim Bakanlarının eğitim faaliyetlerini incelemiş bu incelemeler kapsamında o dönemlere denk gelen Milli Eğitim Şuralarına ait bilgilere de yer vermiştir.

Sonuç olarak Milli Eğitim Şuraları üzerine yapılmış lisansüstü çalışmalarda araştırmacılar genellikle ders odaklı ya da belirli şuralarla sınırlandırılmış çalışmalar yapmayı tercih etmişlerdir. Ders odaklı yapılan çalışmalarda benzer araştırma yöntemleri kullanılmış; araştırma bulguları sonucunda yakın sonuçlar elde edilmiştir.

Milli Eğitim Şuraları üzerine yapılan lisansüstü çalışmalar, yabancı dil öğretimi ile ilişkili olmasa da bu çalışmaya ışık tutacak önemli bilgiler sunmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklemi, araştırmada kullanılmış olan veri toplama araçları ve veri toplama süreci ile elde edilen verilerin analizinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmanın nitel bir çalışma olması ve bu amaçla nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılması uygun bulunmuştur. Nicel araştırmalar nesnel ve genellenebilir bilgilere ulaşmak amacıyla yapılırken nitel araştırmalar eleştirisel, yorumlayıcı ve bütüncül bakış açılışıyla yapılır (Kuş, 2009, s: 105). Nicel araştırmalarda olgular nesnelleştirilerek gözlenebilen ve ölçülebilen özelliklere dönüştürülürken; nitel araştırmalarda tam bir nesnellik durumu söz konusu değildir (Erdoğan, 2003, s:27; Yıldırım ve Şimşek, 2006, s:65). Nitel yaklaşımda gerçek, birey tarafından oluşturulan yorumsal bir süreçtir (Altun ve Yazıcı, 2014, s: 373). Bu çalışmada nitel yaklaşımın tercih edilmesinin sebepleri, araştırma kapsamında elde edilecek bulguların nesnelleştirmeye, ölçüm ve sayısallaştırmalara uygun olmaması ve araştırmacının araştırma konusunu doğal sürecinde bütüncül, yorumlayıcı ve çok yönlü olarak derinlemesine ele alma isteğidir.

Araştırmada model olarak nitel araştırma desenlerinden durum çalışması tercih edilmiştir. Durum çalışmalarında, durumu ilgilendiren etken ya da etkenlerle ilgili derin ve bütüncül araştırmalar yapılır; durumun nelerden nasıl etkilendiği ve durumdan nasıl etkilenildiği araştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Durum çalışması, araştırılmak istenen durum ya da durumların dokümanlar, raporlar, gözlemler gibi birtakım veri toplama araçları ile derinlemesine incelendiği ve bu durumların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Cresswell, 2007). Durum çalışmasında tek bir durum ya da olay derinlemesine ve boylamsal olarak incelenir, veriler sistematik bir şekilde toplanır ve gerçek ortamda neler olduğuna bakılır (Subaşı ve Okumuş, 2017, s: 420). Durum çalışmasının literatürde pek çok farklı ismi

bulunmaktadır; bu isimlere örnek olarak olay incelemesi, durum çalışması, örnek olay çalışması, örnek olay inceleme yöntemi ve vaka çalışması gösterilebilir. İngilizce literatürde ise bu araştırma yönteminin karşılığı "Case Study" şeklindedir. (Aytaçlı , 2012, s: 2) Bu çalışmada durum çalışmasının tercih edilmesinin nedeni ise Milli Eğitim Şuralarının dokümanlar, raporlar gibi birtakım veri toplama araçları kullanılarak kendi doğal sürecinde derinlemesine incelenmek istenmesidir. Şuraların toplandığı tarihlerde neler olduğuna bakılmak istendiği, şuraların nelerden nasıl etkilendiği ve neleri nasıl etkilediğini araştırmak amacıyla durum çalışması yapılması uygun görülmüştür.

3. 2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 1939 – 2014 yılları arasında yapılmış on dokuz Milli Eğitim Şurası oluşturmaktadır. Milli Eğim Şurası, ilki 1939 yılında olmak üzere sırasıyla 1943, 1946, 1949, 1953, 1957, 1962, 1970, 1974, 1981, 1982, 1988, 1990, 1993, 1996, 1999, 2006, 2010 ve 2014 yıllarında toplanmıştır. 2014 yılından tezin yazıldığı 2019 yılına kadar herhangi bir şura yapılmadığı için son şura olarak 2014 yılında yapılan şura alınmıştır.

Çalışmada evrenin tamamıyla ilgili birincil kaynaklara ulaşıldığı ve tüm şura toplantılarının araştırmaya dâhil edilmesi uygun görüldüğü için örneklem seçimi yapılmamıştır. Ülkemizdeki yabancı dil öğretiminin tarihsel gelişim ve değişimi Milli Eğitim Şurası odağında incelenmek istenmesi sebebiyle 1939-2014 yılları arasında yapılmış on dokuz Milli Eğitim Şurasının tümü bu çalışmaya dâhil edilmiştir.

3. 3. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında öncelikle elde edilmesi hedeflenen veriler, on dokuz Milli Eğitim Şurasına ait yazılı (basılı ya da dijital) dokümanlar olmuştur. Milli Eğitim Şuraları, bolca yazılı dokümanlar içeren toplantılardır. Her bir şura, bir çalışma programı dâhilinde yapılmış; bu programa göre şura komisyonları görüşmeler yaparak kararlar almış; alınan kararlar onaylandıktan sonra Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Şura sonraları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir şura

kitabı hazırlanmış ve bu kitapta çalışma programı, komisyon raporları ve konuşmalar yer almıştır. Şuralarda alınan kararlar ise yönetmelik gereği Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu sebeple araştırma kapsamında veri toplama için doküman incelemesi (içerik analizi) tercih edilmiştir.

Doküman incelemesi, araştırmaya konu olan olay ya da olgularla ilgili yazılı materyallerin analiz edilmesidir. İçerik analizi gözlem veya görüşmenin mümkün olmadığı araştırmalarda araştırmayla ilgili yazılı materyallerin çözümlenmesi için kullanılan bir tekniktir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s: 188-189). Bu teknikte, tarihimizde yahut günümüzde var olan bir durum değiştirilmeden, yeni bir şeyler eklemenden olduğu gibi ortaya konulup yalnızca mevcut konuya odaklanılır (Evren, 2018, s: 4).

Bu çalışmada diğer veri toplama araçlarının çalışmaya uygun olmaması, doküman incelemesinin derinlemesine araştırmaya ve araştırma konusuna yoğunlaşmaya uygun oluşu, geçmişte yapılmış Milli Eğitim Şuralarına ait en önemli verilerin tutanaklar, kitapçıklar, raporlar, Tebliğler Dergisi ve Resmi Gazete yayımları gibi yazılı dokümanlar olması sebebiyle doküman analizi kullanılmıştır. 1939 – 2014 yılları arasında yapılmış Milli Eğitim Şuralarına ait basılı ve dijital dokümanlara kapsamlı ve detaylı tarama çalışmaları yapılarak ulaşılmaya çalışılmıştır.

3. 4. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmanın odağında 1939 - 2014 yılları arasında yapılmış on dokuz Milli Eğitim Şurası vardır. Veri toplama sürecinde ilk olarak on dokuz Milli Eğitim Şurasıyla ilgili birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın birincil kaynaklarını, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan şura kitapları, tarihsel süreçte Resmi Gazete ve Tebliğler Dergisi'nde şura ilgili olarak yayımlanmış kararlar ve yönetmelikler, şura tutanak ve raporları, Milli Eğitim Şurası ile ilgili olarak yapılmış lisansüstü çalışmalar ile akademik araştırmalar ve yabancı dil öğretimi ile ilgili yazılı ve dijital kaynaklar oluşturmaktadır. Birincil kaynaklardan en kapsamlı veriler içeren kaynak olan Milli Eğitim Bakanlığınca yayımlanmış şura kitaplarına ulaşmada ilk etapta sıkıntı yaşanmış; Antalya ilindeki Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi ile çeşitli halk kütüphanelerinde bu kaynaklara ulaşılamamıştır. Bu

durumda artık satışı yapılmayan şura kitapları, başta Ankara olmak üzere diğer illerde aranmış; kıdemli eğitimcilerin kişisel kütüphanelerinden bulunmaya çalışılmış; ikinci el kitap satan kitapçılara sorulmuş ve bu kitapların farklı dijital ortamlarda e-kitap halinin olup olmadığı araştırılmıştır. Tüm bu çabalar sonucu birçok şura kitabına ulaşılabilmiştir.

Resmi Gazete ve Tebliğler Dergisi kararları için Tebliğler Dergisi fihristleri ve Resmi Gazete arşivi incelenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın resmi internet sitelerinde on dokuz Milli Eğitim Şurası ile ilgili olarak özet bilgilere yer verilmiştir. Çalışma kapsamında bu internet sitelerindeki dijital verilere her bir şura için tam olarak ulaşılabilmiştir. Ayrıca yabancı dil öğretimi ve Milli Eğitim Şuraları ile ilgili olarak yapılmış lisansüstü çalışmalar ile akademik araştırmalarla ilgili de internet ortamı başta olmak üzere detaylı araştırmalar yapılmış; bu araştırmalar sonucunda bu araştırma için farklı araştırmacılarca yapılmış yeterli düzeyde çalışmaya ulaşılabilmiştir.

3. 5. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında Milli Eğitim Şuraları, Yıldırım ve Şimşek (2008, s: 193)'in de belirttiği "eserlerin orijinalliğinin kontrol edilmesi, dokümanların anlaşılması, verilerin analiz edilmesi ve verilerin kullanılması" sıralamasına uygun olarak ele alınmıştır. Çalışma kapsamında Milli Eğitim Şuralarıyla ilgili orijinal dokümanlara Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı resmi internet siteleri; Tebliğler Dergisi ve Resmi Gazete arşivleri üzerinden ulaşılabilmiştir. Bu resmi veri kaynakları dışında elde edilen diğer dokümanların orijinalliği için ise dış ve iç analiz yapılmıştır. Dış analiz, kullanılan belgelerin orijinalliğinin sorgulanmasını; iç analiz ise dokümandaki bilgilerin doğruluğunun tespit edilmesi anlamına gelmektedir (Kayalıoğlu, 2018, s: 48). Bu amaçla, çalışma kapsamında resmi kaynaklar dışındaki kaynaklardan elde edilen veriler Bakanlığın resmi veri kaynaklarında paylaşılan veriler ile kıyaslanmış; bu sayede bu dokümanların doğruluğu teyit edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen tüm dokümanlar titizlikle analiz edilmiş; bu analiz önceden belirlenmiş temalar çerçevesinde yapılmıştır. Her bir şura, aşağıdaki dört tema çerçevesinde analiz edilip her bir şura ile ilgili birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Bu temalar,

a. Şura yeri ve tarihi,
b. Şura gündemi ve şura kapsamında alınan kararlar,
c. Şura kararları arasından yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan kararlar,
d. Yabancı dil öğretimi ile ilgili şura kararlarının uygulamaya yansımalarıdır.

Her bir şuraya ait verilerin analiz edilmesiyle küçük parçalardan bütüne ulaşılması hedeflenmiş; tek tek her bir şuranın yabancı dil öğretimi açısından incelenmesiyle genel yargılara varılması hedeflenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma verilerinin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgularda her bir şura, araştırmanın amacı doğrultusunda cevap aranan dört soruya uygun olarak alt başlıklara ayrılmıştır.

4. 1. Birinci Milli Eğitim Şurası

4. 1. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihi

1. Milli Eğitim Şurası, ilk şura olması sebebiyle Türk Milli Eğitim Sisteminde önemli yere sahiptir. Zamanla bir Milli Eğitim geleneğine dönüşüp günümüze kadar varlığını devam ettirecek olan Milli Eğitim Şuralarının ilki olan 1. Milli Eğitim Şurası, 22 Haziran 1933 tarih ve 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkında Kanun ile 1933 yılında yasallık kazanmasına rağmen 6 sene sonra 1939 yılında ancak toplanabilmiştir. 17-29 Temmuz 1939 tarihleri arasında Ankara İsmet Paşa Kız Enstitüsü'nde Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel başkanlığında toplanan şuraya 52 asil, 86 danışman üye olmak üzere 138 kişi katılmıştır (MEB, 2017b).

4. 1. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

İlk kez toplanan 1. Milli Eğitim Şurası'ndan o dönem beklenti yüksek olmuştur. Bu beklentiyle ilgili olarak dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel açılış konuşmasında şu ifadeleri kullanmıştır: "Maarif Şurası sadece bir formalitenin ifası için toplanmış değildir. Sizden her mesele hakkında vekâletçe alınmış kararların olduğu gibi tasdikini değil; her meseleyi yeniden tetkik ve mütalaa ederek bizi aydınlatmanızı rica ediyorum (MEB, 1991a, s.20)." Hasan Ali Yücel'in sözlerinde de anlaşılacağı üzere şuradan beklenti Milli Eğitim Bakanlığı'nın kararlarını onaylayıcı bir merci gibi hareket etmesi değil; Milli Eğitim Sistemimizi ilgilendiren meseleleri inceleyen ve irdeleyen bir merci gibi hareket etmesi yönündedir.

1. Milli Eğitim Şurasının, şura başlamadan evvel Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış bir çalışma programı da bulunmaktadır. Bu programa göre şura, umumi heyet halinde açılacak ve Bakanlık tarafından belirlenen komisyonlara ayrılacaktır. Her komisyonda asli komisyon üyeleri arasından birer kişi reis ve raportör seçilecektir. Şurada ele alınması gereken konular öncelikle komisyonlarda görüşülecek; komisyonlarda edilen müzakereler sonucu alınan kararlar raporlaştırılıp umumi heyete sunulacaktır. Şuranın ve komisyonların her türlü idare ve yazı işlerinden genel kâtiplik bürosu yükümlü olacaktır. Komisyonlar, şura boyunca her akşam çalışmalarına ait bilgileri içeren birer muhtırayı genel kâtiplik bürosuna teslim edecektir. Komisyonlarca hazırlanan raporlar üzerinde umumi heyet görüşmeler yapacak; komisyon mazbataları oylamaya sunulacaktır (Aslaner, 2008, s: 80-81). 1. Milli Eğitim Şurası'nda şura gündemi ile ilgili olarak belirlenen komisyonlar şu şekildedir (Evren, 2018, s: 29):

1. Plan Komisyonu
2. İlköğretim Talimatnameleri Komisyonu
3. a) Ortaöğretim Talimatnameleri Komisyonu

   b) Ortaöğretim Müfredat Programları Komisyonu
4. a) Ticaret Okulları Talimatnameleri Ve Müfredat Programları Komisyonu

   b) Erkek Sanat ve Yapı Usta Okulları Talimatnameleri ve Müfredat Programları Komisyonu

   c) Kız Enstitüleri, Erkek Terzilik ve Akşam Kız Sanat Okulları Talimatnameleri ve Müfredat Programları Komisyonu
5. a) Ankara ve İstanbul Üniversiteleri, Siyasal Bilgiler Okulu, Yüksek Öğretmen Okulu ve Gazi Terbiye Enstitüsü Esas ve Öğrenci Kabul Talimatnameleri Komisyonu

   b) Ankara Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesiyle İstanbul Üniversitesi Fakülteleri, Gazi Terbiye Enstitüsü Şubeleri Tedrisat ve İmtihan Talimatnameleri Komisyonu
6. Neşriyat Komisyonu
7. Beden Terbiyesi ve Spor Komisyonu
8. Dilekler Komisyonu.

Kanun gereği şuranın o zamanki adıyla ruznamesinin yani gündeminin ez az bir ay evvel üyelere bildirilmek zorunluluğu vardı. 1. Milli Eğitim Şurası'nın gündemini "Cumhuriyet Maarifinin Plan ve Esasları, Muhtelif Öğretim Derecelerindeki Müesseselere Ait Talimatnamelerin İncelenmesi, Bütün Müfredat Programlarının Tetkiki ve Şura Üyelerinin Teklif Ve Dilekleri" maddeleri oluşturmuştur (MEB, 1991a, s: 13-14).

1. Milli Eğitim Şurası'nda komisyonlarca alınan kararların oylanmasıyla şura kararı olarak alınan başlıca kararlar şunlar olmuştur (MEB, 2017b):

1. Üç sınıflı köy okulları beş sınıfa çıkartılmıştır.
2. Okullarda derslerin öğleden önceye alınması ve öğle sonralarının ortaokullarda isteğe bağlı, liselerde mecburi olarak öğretmenlerin yönetiminde serbest ve ortak faaliyetlere ayrılması konusunda yapılan öneriler kabul edilmiştir.
3. Ortaöğretim kurumlarının il ihtiyacına göre bir planı hazırlanmıştır.
4. Erkek teknik, kız teknik ve ticaret öğretim kurumlarının yönetmelikleri ve öğretim programları incelenip karara bağlanmıştır.
5. Okul ders kitaplarıyla ilgili önemli bir karar alınmış olup tek tip kitap (devlet kitabı) sistemine gidilmesi kabul edilmiştir.
6. Yüksekokul ve fakülteler Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.

1. Milli Eğitim Şurasının en önemli çalışma alanı ilköğretim mevzusu olmuştur. Hükümetin ilköğretimin geliştirilip köylerde de yaygınlaştırılması hedefine uygun olarak köy okullarında üç sınıfın beşe çıkarılması kararı şurada alınan önemli kararlardır. Bu karar ile köy ve şehir okulları arasındaki eğitim farkını en aza indirmek; ilköğretimi köylerde de yaygınlaştırmak amaçlanmıştır. Kapanmış olmasına rağmen Milli Eğitim tarihimizde önemli bir yere sahip, uzun yıllardır tartışmaların odağında olan Köy Enstitüleri de 1. Milli Eğitim Şurası'nda ilköğretimle ilgili olarak alınan kararlara binaen 1940 yılında 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu ile kurulmuştur (Dinç, 1999, s: 44).

Şuranın bir diğer önemli özelliği ise Şura Plan Komisyonunca hazırlanan; Türk Milli Eğitim tarihimizde planlı uygulamalara önemli bir örnek olan; ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim, mesleki ve teknik eğitim ile merkez teşkilatı olmak üzere beş bölüm ve 43 maddeden oluşan bir Eğitim Plan Raporu'nun hazırlanması ve bu raporun sonuna beşer yıllık ilk ve ortaöğretim inkişaf planı başlıklarıyla eğitim hedeflerini içeren bir proje eklenmiş olmasıdır (MEB, 1991a, s: 476-478).

Sonuç olarak, 1. Milli Eğitim Şurası'nın, eğitim sistemimizin yeniden oluşturulmak istendiği o yıllarda ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim ile mesleki ve teknik eğitim alanlarında ülkemizin eğitim sorunlarının komisyonlarca ele alınması ve bu sorunlara öneri niteliğinde kararların alınarak bu kararlardan büyük çoğunluğunun uygulamaya konulmasıyla Türk Milli Eğitim Sistemimize önemli katkıları olmuştur.

4.1.3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

Atatürk'ün ölümünden sonra yapılan ve Türk Milli Eğitim tarihimizde en uzun süre Milli Eğitim Bakanlığı yapmış olan dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel Başkanlığında toplanan 1. Milli Eğitim Şurası zamanlama olarak tek partili CHP iktidarı dönemine denk gelmektedir. Cumhuriyet'in ilanından 16 yıl sonra yapılabilmiş şurada yapıldığı dönemin hükümetinin takip ettiği eğitim politikalarının izleri ile kısa ve uzun vadeli eğitim hedeflerini görmek mümkündür. Şurada yapılan görüşmeler sonucu gündem maddeleri ile ilgili olarak birtakım kararlar alınmış; bu kararlardan uygulananları Türk Milli Eğitim Sistemimizde kalıcı izli değişikliklere yol açmıştır.

Şuranın gündemine bakıldığı takdirde yabancı dil öğretiminin 1. Milli Eğitim Şurası'nın gündeminde yer alan maddelerden biri olmadığı görülmüştür. Alınan kararlar genel hatlarıyla incelendiği vakit de görülecektir ki doğrudan yabancı dil öğretimi ile ilgili bir karar alınmamıştır. Ancak yabancı dil mevzusu ve mevzunun önemi komisyonlarca yapılan görüşmelerde zaman zaman komisyon üyelerince dile getirilmiştir. O dönem İstanbul Amerikan Kız Koleji öğretmenlerinden Prof. Dr. İsmail Hakkı Baltacıoğlu bu konuyla ilgili olarak şu sözleri söylemiştir: "Yüksek öğretmen okulu talebesi iki yabancı dil öğrenmek için her ne fedakârlık yapmak lazımsa bunu yapmalıdır. Dünyaya, pedagojiye, tekniğe, ilme, gözü ancak böyle açılır. Hepimizin gözü böyle açıldı (MEB, 1991a, s: 121-122)." Üniversitelerdeki yabancı dil sorununa da yapılan görüşmelerde değinilmiş; üniversite okuyan bir gencin hiç değilse bir Batılı dili o dilde bir metin okuyup inceleme yapacak kadar bilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Üçler, 2006, s: 33). Yükseköğretim Komisyonunca "Talebe Seviyesi ve Yabancı Dil" ana başlığı altında sunulan raporda yükseköğretimde yabancı dil bilmenin önemi üzerinde durulmuştur.

Ayrıca Plan Komisyonunca sunulan rapor incelendiği vakit yabancı dil hususuyla ilişkili olarak şu üç önlem teklif edilmiş ve bunlardan birinin kabul edilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir (Alemdar, 2007, s: 24) :

- İstanbul Üniversitesinde yabancı dil öğretmenleri için açılan kurslara devam etmek,

- Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde mevcut olan dil zümrelerine çok sayıda kursiyer öğrenci almak,

- Öğretmen okulu mezunlarından yetenekli olanların Alman ve Fransız liseleriyle erkek ve kız Amerikan Kolejlerine devam ettirip mezun olanlarına bir yıl süreyle yurt dışına göndermek.

4.1.4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

Gündem maddelerinden ve alınan kararlardan anlaşılacağı üzere yabancı dil öğretimi 1. Milli Eğitimde Şurası'nda görüşülen öncelikli hususlardan olmamıştır. Sadece Plan Komisyonunca yabancı dil hususunda üç öneri sunulmuş; bu üç öneri de yabancı dil öğretimi ile değil yabancı dil öğretmenleri ile ilgili olarak teklif edilmiştir. Bu önerilerden de anlaşılacağı üzere o dönemde yabancı dil öğretmenlerinin sayıları ve niteliği arttırılmak istenmiştir. Çakır (2017)'a göre 1939 yılında mevcut yabancı dil öğretmenlerinin sayısı 287'dir ve 256 yabancı dil öğretmenine daha ihtiyaç vardır.

1. Milli Eğitim Şurası'nda yapılan görüşmeler sonucu yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak üç öneride bulunulmuştur. Bu önerilerden biri de Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde mevcut olan dil zümrelerine çok sayıda kursiyer öğrenci alınmasıdır. Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi 1939 - 1940 Ders Yılı Talebe Rehberine göre 1939-1940 ders yılında Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi'nde mevcut bölümler şunlardır: "Tarih, Coğrafya, Türk Dil ve Edebiyatı, Felsefe, Hindoloji, Alman Dil ve Edebiyatı, Fransız Dil ve Edebiyatı, İngiliz Dil ve Edebiyatı, Arap Dil ve Edebiyatı, Fars Dil ve Edebiyatı, Klasik Filoloji, Hititoloji, Sümeroloji, Sinoloji, Hungaroloji, Arkeoloji, Antropoloji ve Etnoloji (T.C. Maarif Vekilliği, 1939)." 1939 yılında yapılan 1. Milli Eğitim Şurası sonrası bu bölümlerden yabancı dil ile ilgili olanlarına daha çok kursiyer alınması önerilmiştir. Ayrıca bu bölümlere ek olarak Türkiye'nin ilk eğitim enstitüsü olan Gazi Orta Muallim Öğretmen Mektebi ve Terbiye Enstitüsünde yabancı dil dersleri olarak; 1941-1942 öğretim yılında Fransızca, 1944-1945 öğretim yılında İngilizce, 1947-1948 öğretim yılında da Almanca bölümleri açılmıştır (Duman, 1991, s: 49-50).

4. 2. İkinci Milli Eğitim Şurası

4. 2. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

2. Milli Eğitim Şurası, 15-21 Şubat 1943 tarihleri arasında Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde yapılmıştır. Şuranın başkanlığını Milli Eğitim Bakanı

Hasan Ali Yücel yapmıştır. Şuraya 70 asil ve 72 danışman üye olmak üzere 142 üye katılmıştır (MEB, 2017c).

4. 2. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şura gündem maddeleri, 11.01.1943 tarih ve 206 sayılı Tebliğler Dergisi'nin Maarif Şurası haberinde üç ana başlık olarak şu şekilde verilmiştir: "Okullarda Ahlak Terbiyesinin Geliştirilmesi, Bütün Öğretim Kurumlarında Anadili Çalışmaları Veriminin Arttırılması ve Türklük Eğitiminde Tarih Öğretiminin Metot ve Vasıtalar Bakımından İncelenmesi."

Gündem maddelerinden de anlaşılacağı üzerine şura ahlak eğitimi, ana dili çalışmaları adı altında Türkçe öğretimi ve Türklük eğitimi adı altında tarih öğretimi üzerine yapılmıştır. Şuranın yapıldığı dönemlerde öğretim programlarında ahlak dersi adında bir ders bulunmadığı halde ahlak eğitimi şuranın gündemini oluşturan esas hususlardan olmuştur (Efendioğlu, 2013).

Şura, dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu'nun açılış konuşmasıyla başlamıştır. Bu şuranın açılış konuşmasının Başbakan tarafından yapılmış olması hükümetin de Milli Eğitim Şurası'na önem verdiğini göstermektedir (Dinç, 1999). Şura Başkanlık Divanında dönemin Milli Eğitim Bakanının yanı sıra İhsan Sungu, Rüştü Uzel ve Cemil Birsel yer almışlardır. Başbakan Şükrü Saraçoğlu açılış konuşmasında şura gündemine ve şurada alınacak kararların önemine binaen şu sözleri söylemiştir (MEB, 1991b, s.3-4):

> Size büyük muvaffakıyetler dilerken faydalı olacağını sandığım birkaç mülazahayı ilaveden kendimi alamıyorum. Bu mülahazalar şunlardır:
>
> Size tevdi edilen meseleleri incelerken,
>
> 1. Atatürk'ün ve İnönü'nün yarattığı inkılabı ve hamleleri daime göz önünde tutmak,
> 2. Alacağınız kararların Türk Çocukları ve Türk Cemiyeti için olduğunu daima hatırda tutmak,
> 3. Ahlak kaidelerinde çok darlığın kısırlığa, çok genişliğin de çözüntüye götüreceğini hiçbir vakit unutmamak,
> 4. Bilginin daha ziyade yaratıcı ve yapıcı olmasına dikkat etmek,
> 5. Fertlerin huzur ve neşesini cemiyetin huzur ve neşesinde aramak ki çok ve pek çok lazımdır kanaatindeyim.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel de yapmış olduğu konuşmasında şuranın gündemine binaen şu sözleri etmiştir: "Konu olarak aldığımız

şu esaslı mesele memleket gençliğinin ahlakında bir buhran, dil veya tarih davamızda bir sıkıntı tesiriyle düşünülmüş değildir. Salgın hastalıklar bulunmadığı zamanlarda tıp biliminin çalışmaları ne manaya geliyorsa ahlak, dil ve tarih davalarımız üstünde zihin yormamız da ancak bu anlayışla görülmelidir (MEB, 1991b, s.17)." Hem Başbakan Şükrü Saraçoğlu'nun hem de Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in sözlerinden anlaşıldığı üzere 2. Milli Eğitim Şurası, ahlak, dil ve tarih açısından önemli kararlara ev sahipliği yapmıştır.

Şura, Ahlak Eğitimi Komisyonu, Ana Dili Komisyonu ve Tarih Öğretimi Komisyonu olmak üzere 3 ana komisyona ayrılmıştır. Şuranın çalışma esasları 1. Milli Eğitim Şurası'nın çalışma esasları ile aynı kalmıştır. Komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu komisyon raporlarında teklif edilen aşağıdaki hususlar şurada kabul edilmiştir (MEB, 2017c):

1. Bütün eğitim kurumlarında ana dili çalışmalarında verimin artırılması,
2. İlk ve orta dereceli okullarda tarih dersleri programları ile ders kitaplarının çocuğun seviyesine uygun olmadığı,
3. Mesleki ve teknik okullar için ayrı kitap yazılması,
4. Kitaplara tarihi okuma parçalarının eklenmesi,
5. Milli tarihe ağırlık verilmesi,
6. Ortaokul ve lise tarih öğretmenliklerine yalnız bu alanda öğretmen yetiştiren kurumların mezunlarının atanması,
7. Liselere sanat tarihi dersi konulmasıdır.

Ayrıca ahlak eğitiminin amacı, ideal Türk çocuğu, Türk ahlakının başlıca toplumsal ve kişisel ilkeleri, Ahlak eğitimi için her dereceli okullarımızda ve dışında alınması gereken tedbirleri belirten rapor da şurada incelenip kabul edilmiştir.

4. 2. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

Şura gündem maddelerinden ve görüşmelerin sonucunda alınan kararlardan da anlaşılacağı üzere şura, Türk ahlakının başlıca ilkeleri, Türk dili ve Türk tarihi üzerine odaklanmıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra 1 Kasım 1928 tarihinde gerçekleştirilen Harf İnkılabı ile yeni Türk harfleri kullanılmaya başlanmıştır. İnkılap sonrası ivedilikle yeni harflerle okuyup yazanların sayısının eski harflerle okuyup yazanlardan daha fazla olması hedeflenmiş ve bu amaçla hummalı çalışmalar yapılmıştır (Turan, 2018). Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre 1920'lerin başında %11 olan okuryazar oranı 1935 yılında % 19.25 olmuştur (TÜİK, 2017, s: 18). Latin kökenli yeni Türk Harflerinin öğretimine dolayısıyla anadilimize verilen önem, 2. Milli Eğitim Şurası'nda da açıkça görülmektedir. Şurada alınan kararlardan

kamu kurum ve kuruluşlarının yazışmalarının Türk Dili gramer ve dil bilgisi kurallarına uygun olarak yapılması kararı bu duruma en uygun örneklerdendir.

Şurada Türkçe öğretimine özellikle de yazma öğretimine ağırlık verilmesi, öğretmen okullarının programlarında Türkçe ders saatlerinin arttırılması, öğretmen okullarına alınacak talebelerin hem okula girişte hem de son sınıfta mutlaka Türkçe'den esaslı bir imtihana tabii tutulması gibi ana dilimiz Türkçe'nin öğretilmesine ilişkin kararlar alınmıştır. Bu durum göstermektedir ki 2. Milli Eğitim Şurası'nda dil bağlamında ana dilimiz Türkçe'nin öğretimi hususuyla ilgili yoğun görüşmeler yapılıp kararlar alınmış; yabancı dil mevzusu ele alınmamıştır. Ahlak ve tarih mevzularının da görüşüldüğü 2. Milli Eğitim Şurası kültür odaklı bir şura olarak Türk Eğitim tarihindeki yerini almıştır. Herhangi bir komisyonca yabancı dil öğretimi üzerine herhangi bir müzakere yapılmamıştır. Dolayısıyla yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan bir karar söz konusu değildir.

4. 2. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

Şurada yabancı dil öğretimi ile ilişkili herhangi bir karar alınmamıştır. 2. Milli Eğitim Şurası'nda dil olarak ana dili eğitimi çalışmalarına odaklanılmış; yabancı dil mevzusu gündem dışı kalmıştır. Dolayısıyla yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak şura sonrası hayata geçirilen bir uygulama da söz konusu değildir.

4. 3. Üçüncü Milli Eğitim Şurası

4. 3. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

3. Milli Eğitim Şurası 2-10 Aralık 1946 tarihleri arasında Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde yapılmıştır. Başkanı Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer olan 3. Milli Eğitim Şurası, çok partili döneme geçildikten sonra yapılan ilk şura olmuştur. 1 ve 2. Milli Eğitim Şuralarının yapıldığı yıllarda Cumhuriyet Halk Partisi tek siyasi parti iken, 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti'nin kurulmasıyla birlikte Türkiye'de çok partili sürece geçilmiştir. Şura Başkanlık Divanında dönemin milli eğitim bakanının yanı sıra Rasim Kadırgan, Rüştü Uzel, Ord. Prof. Sıddık Sami Onar, Şevket Aziz Kansu ve Tevfik Taylan yer almıştır (MEB, 2017ç). Evren'in çalışmasında belirttiği sayıya göre şuraya 292 üye katılmıştır (2018, s: 39).

4. 3. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şuranın ağırlıklı gündemini mesleki ve teknik eğitim oluşturmuştur. 11.11.1946 tarih ve 407 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Üçüncü Maarif Şurası hakkındaki yazıya göre şura gündemi şu şekilde belirlenmiştir (MEB, 1991c, s: 9):

1. Ticaret ortaokulları ve liseleri program ve yönetmeliği
2. Erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri program ve yönetmeliği
3. Kız enstitüleri program ve yönetmeliği
4. İstanbul Teknik Okulu Yönetmeliği
5. Orta ve bu derecedeki teknik öğretim okulları öğretmen ve öğrencileriyle ilgili mevzuatın bugünkü ihtiyaçlarla ayarlanması,
6. Aile ve okul arasında iş birliği sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması.

Gündem maddelerinden ve Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer'in açılış konuşmasındaki sözlerinden de anlaşılacağı üzere 3. Milli Eğitim Şurası'nın gündemi ağırlıklı olarak mesleki ve teknik eğitimdir. Sirer, şura gündemi ile ilgili olarak açılış konuşmasında şu sözleri söylemiştir (MEB, 1991c, s: 5):

> Milli Eğitim Şurası'nın eğitimimizin hangi konuları üzerinde durulacağını; hangi meselelerini konuşulacağını önceden siz sunulmuş olan gündemden öğrenmiş bulunuyorsunuz. Bu gündemde altı madde vardır. Bunlardan ilk dördü doğrudan doğruya mesleki ve teknik öğretim kurumlarımızın teşkilatına, programlarına ve yönetmeliklerine müteallik bulunmaktadır. Yani üçüncü Milli Eğitim Şurası'nın çalışmalarında ağırlık merkezinin mesleki ve teknik öğretim meseleleri teşkil etmektedir.

Şurada gündem maddeleri ile doğrudan ilişkili olarak beş komisyon kurulmuştur. Bu komisyonlar şu şekildedir: "Ticaret Ortaokulları ve Liseleri Komisyonu, Erkek Sanat Ortaokulları ve Enstitüleri ile İstanbul Teknik Okulu Komisyonu, Kız Enstitüleri Komisyonu, Orta ve Bu Derecedeki Teknik Öğretim Okulları ve Öğretmen ve Öğrencileriyle İlgili Mevzuatı Ayarlama Komisyonu, Aile ve Okul İş Birliği Komisyonu." (Evren, 2018, s: 41)

3. Milli Eğitim Şurası'nda komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu şura gündemini oluşturan yönetmelikler ile ilgili yapılan teklifler incelenip birtakım kararlar alınmıştır. Aynı zamanda "Okul aile birliklerince okul hayatına hâkim olan eğitim ve öğretim ilkelerinin ailelere tanıtılması ve okul-aile birliklerinin çalışmalarını kolaylaştırıcı tedbirler alınması ile temizlik, sağlık ve devam problemleri ile fikir, duygu, ahlak ve beden eğitimi konuları üzerinde durulması"

kararları alınmıştır (MEB, 2017ç). Aynı zamanda 3. Milli Eğitim Şurası, sekiz yıllık ilköğretim uygulamasının tartışıldığı ilk şuradır.

4. 3. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

2. Dünya Savaşı, başta askeri sanayi olmak üzere birçok sanayi dalının oluşmasına sebep olmuştur (Dinç, 1999). Bu durum önemli bir işgücü ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Ülkemizde de giderek artan sanayileşme ve ticari faaliyetler nedeniyle teknik eleman ve bu elemanların yetiştirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Aynı zamanda sayıları giderek artan mesleki ve teknik okullarla onlara ait yönetmeliklere bir düzenleme yapılması gerekmiştir. Bu sebeple mesleki ve teknik öğretim ile ilgili hususların fazlaca yer kapladığı 3. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar da bu doğrultuda olmuştur.

Şurada yönetmeliklerle ilgili alınan kararlardan Ticaret Ortaokulları ve Liseleri Program Yönetmeliği ile ilgili olarak alınan karar 09.12.1946 tarih ve 422 sayılı Tebliğler Dergisi'nde "Orta Ticaret Okulları ve Liseleri Yönetmeliğinin Bağlı Örneklere Göre Değiştirilmesi H." konulu yazıyla uygulamaya konmuş; ayrıca bu yazıda orta ticaret okulları ve liselerinin haftalık ders dağıtım cetveline yer verilmiştir. Bu cetvele göre birinci devre 1. sınıfta haftalık 5 ders saati, 2. ve 3. sınıflar ile ikinci devre hazırlık, 1, 2 ve 3. sınıflarda ise haftalık 4 ders saati yabancı dil dersi bulunmaktadır. Sonuç olarak değiştirilmesi karara bağlanan yönetmelikler de doğrudan yabancı dil öğretimi ile ilgili değildir. Yabancı dil öğretimi mevzusu, 3. Milli Eğitim Şurası'nda ne komisyonlarca yapılan görüşmelerde ne de alınan kararlarda yer almamaktadır.

4. 3. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

3. Milli Eğitim Şurası'nda doğrudan yabancı dil öğretimi ile ilgili bir gündem maddesi ya da komisyonlarca yapılan bir görüşme olmadığı için bu hususta uygulamaya geçirilecek bir karar da alınmamıştır. Çok partili dönemde yapılmış ilk Milli Eğitim Şurası olan 3. Milli Eğitim Şurası'nda da yabancı dil öğretimi gerekli ilgiyi görememiştir.

4. 4. Dördüncü Milli Eğitim Şurası

4. 4. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

4. Milli Eğitim Şurası, 22-31 Ağustos 1949 tarihleri arasında Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde dönemin Milli Eğitim Bakanı Dr. Tahsin Banguoğlu başkanlığında toplanmıştır. Şura Başkanlık Divanında Milli Eğitim Bakanının yanı sıra Besim Kadırgan, Rüştü Uzel, Ord. Prof. Dr. Ömer Celal Sarç, Prof. Dr. Hulki Eren ve Prof. Dr. Hikmet Birand yer almışlardır. Şuraya 271 üye katılmıştır (Evren, 2018, s: 57).

4. 4. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

18.07.1949 tarih ve 547 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Talim ve Terbiye Dairesi'nin resmi yazısında 4. Milli Eğitim Şurası'nın gündem maddeleri şu şekilde kararlaştırılmıştır:

1. 1948-49 ders yılından itibaren uygulanmaya başlanan ilkokul programının incelenmesi,
2. Yeni ortaokul programı projesinin incelenmesi,
3. Lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti,
4. Ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatının ihtiyaçlara göre düzenlemesi,
5. Eğitim ve öğretimde dayanılan demokratik esasların gözden geçirilmesi.

Şurada Milli Eğitim Bakanı Dr. Tahsin Banguoğlu'nun açılış konuşmasında gündem maddeleriyle ilgili şu ifadeler geçmiştir (MEB, 1991d, s: 5-7):

> Ortaöğretimde, ortaokullarda ve liselerde formasyon noksanı vardır. Yani bu okullarda yetişen çocuklarımızda bir formasyon noksanı vardır. Bu noksan birtakım metot kusurlarından ve müfredat kusurlarından ileri gelmektedir. Metot kusurları şunlardır: Ortaokullarda ve liselerde pasif bir tedrisat yapmaktayız. İlkokullarımızda tahakkuk ettirmeye çalıştığımız ve bir dereceye kadar da muvaffak olduğumuz tedrisat aktif, mukabil ortaokullarda ve liselerde pasiftir. Okuttuğumuz maddelere gelince; bunlar da ihtiyaca uygun değildir. Hayatla ilgisi olmayan birçok maddeler okutuyoruz, memleketin realitesinde bulunmayan birtakım şeyler öğretiyoruz.

Bu cümlelerden de anlaşılacağı üzere ortaokullar ve liselerdeki eğitim öğretim faaliyetlerinin kalitesi o dönem istenilen düzeyde değildi ve şurada alınacak yeni kararlarla kalitenin yükseltilmesi hedefleniyordu. Bu konuda dönemin Başbakanı Şemsettin Günaltay da şu sözleri söylemiştir (MEB, 1991d, s: 7):

> Lise programlarıyla ilgili bir hususu da yüksek heyetin tetkikine arz etmeyi faydalı bulmaktayım. Bugünün icatları gençlerin bütün gayret ve enerjilerini kabiliyetlerine göre hayatta takip edecekleri mesleklere ait bilgi ve tatbikat üzerinde temerküz ettirmelerini zaruri kılmaktadır. Bütün ilmin her branşı bütün bir mesai hayatını işgal edecek nispette

> genişlemiştir ve daimi surette de genişlemektedir. Buna göre gençlerin dimağlarını hayatta takip edecekleri mesleklere göre hazırlamak o kadar lüzumlu olmayan şeylerle fazla yormamak hele bütün yükü hafızaya yüklememek yolunu bulmaya gereken ehemmiyeti vermek zorundayız. Ana metot hafızaları doldurmak değil mefkûreleri işletmek yolu olmalıdır.

Dönemin Başbakanı Şemsettin Günaltay da tıpkı Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu gibi eğitim sisteminde başarı için "metot değişikliğini" işaret etmiştir. Bu amaçla gündem maddelerini görüşmek üzere şu komisyonlar kurulmuştur (MEB, 2017d):

1. Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirme Komisyonu
2. Ortaokullara ve Liselere Öğretmen Yetiştiren Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu Teşkilatını Yeni İhtiyaçlara Göre Düzenleme Komisyonu
3. İlkokul Programı Komisyonu
4. Ortaokul Programı Projesi Komisyonu
5. Lise Ders Konularının Dört Yıllık Teşkilata Göre Tespiti Komisyonu

Çok partili demokratik bir yaşama geçilmiş olmasının bir yansıması olarak ilk kez eğitim ve öğretimde demokratik esaslar şura gündemine taşınmıştır. Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu demokratik esaslar ile ilgili olarak şu sözleri söylemiştir (MEB, 1991d, s: 27-28):

> ....İşte esas meselelerimiz bunlardır. Bir de buna ilave olarak bir rapor halinde yüksek heyetinize sunduğumuz "Demokrasi Terbiyesi" meselesi vardır. Biz Türk Milletinin Maarifçileri sıfatıyla memleketimizde bugün cereyan etmekte olan rejim istihalesine lakayıt kalamazdık. Kalamazdık, çünkü bu büyük istihale bize birtakım vazifeler yüklemektedir. Bu memlekette medeniyet fikrinin ön safında öğretmenler dövüşmüşlerdir. Bu memlekette hürriyet fikrinin ön safında öğretmenler dövüşmüşlerdir. Bu memlekette cumhuriyet için yine ön safta öğretmenler dövüşmüşlerdir. Bu sefer demokrasi idealinin ön safında yine bizim arkadaşlarımız bulunacaklardır. Buna hiç şüphem yok. Demokrasi idaresi yeni bir terbiye meselesidir, memlekette yeni bir fikrin mal edilmesi meselesidir. Bu fikri yeni nesillere gereği gibi aşılayacak ve bu yeni hayat tarzını onlara fiilen öğretecek gene hocalarımızdır.

Şurada komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu "Yeni ortaokul projesi programının incelenmesi, lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti, ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi ve eğitim ve öğretimde demokratik esasların gözden geçirilmesi" gündem maddeleriyle ilgili olarak birtakım kararlar alınmıştır. Öğretmen yetiştiren kurumların programlarında değişikliklerin yapılması ve Ankara'da ikinci bir yüksek öğretmen okulu açılması; ilkokul ikinci devrede ayrı ayrı okutulan Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi derslerinin çocuk psikolojisine uygun olarak tek bir ders halinde düzenlenmesi; köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının tek kaynaktan öğretmen yetiştirilmesi amacıyla birleştirilmesi;

ortaokulların eğitim öğretim anlayış ve uygulanış bakımından ilkokullara yaklaştırılması, ilkokullar ve ortaokullar arasında paralellik ve ahenk sağlanması; öğrencilerin hayata atılımları, meslek okullarına gitmeleri, liseye devam etmeleri hallerinde kendilerine gerekli olan bilgi ve becerilerin kazandırılması; sınavların objektif esaslara göre yapılması ve liselerin dört yıla çıkarılarak liselerde sınıf mevcutlarının 35-40 öğrenciye düşürülmesi (MEB, 2017d) kararları da alınmıştır.

4. 4. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

4. Milli Eğitim Şurası'nın gündem maddeleri incelendiği zaman yabancı dil öğretimi ile ilgili herhangi bir gündem maddesinin olmadığı görülmektedir. Yalnızca Ortaokullara ve Liselere Öğretmen Yetiştiren Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu Teşkilatını Yeni İhtiyaçlara Göre Düzenleme Komisyonunca hazırlanan raporda öğretmen adaylarının daha iyi yetişebilmesi için enstitülerin ikişer yıl süreli olarak fen ve edebiyat bölümleri halinde ikiye ayrılması ve enstitülerdeki yabancı dil bölümlerinin üç yıla çıkarılması önerilmiş ve bu öneri kabul edilmiştir. Öğretmen yetiştiren eğitim enstitülerinde bundan böyle yabancı dil bölümlerinin üç yıl olması ve bu bölümü seçen öğrencilerin resim-iş, müzik ve beden eğitimi gibi dersleri ayrı bölümler halinde alması karara bağlanmıştır. Yabancı dil öğretmenlerinin niteliğini arttırmak amacıyla verilen bu karar şurada yabancı dil öğretimi ile ilgili alınmış tek karar gibi durmaktadır.

Ayrıca Lise Ders Konularının Dört Yıllık Teşkilata Göre Tespiti Komisyonunca hazırlanan raporda liselerin dört yıla çıkarılması önerilmiştir. Liselerin 4 yıla çıkarılmasını isteyen komisyon üyelerinin bu kararla ilgili temel gerekçelerinin arasında liselerde yabancı dil ve Türkçe eğitimi için ayrılan sürenin yeterli gelmemesi gösterilmiştir (MEB, 2017d).

4. 4. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

4. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak yabancı dil öğretmenlerinin yetişmesiyle ilgili bir karar verilerek eğitim enstitülerinin yabancı dil bölümlerinin 3 yıla çıkarılması kararı verilmişti. Bu karar, 1960-1961 yılında uygulamaya başlanmış ve bu eğitim öğretim yılından itibaren eğitim enstitülerinde yabancı dil öğretmenliği için ayrılan süre 3 yıl olmuştur (Küçükoğlu, 2004).

4. Milli Eğitim Şurası'nda alınan liselerin dört yıla çıkarılması kararı gereği de 1951-1952 eğitim öğretim yılından itibaren lise öğretimi 4 yıla çıkarılmıştır. Uygulama 3 yıl denendikten sonra ortadan kaldırılmıştır (Binbaşıoğlu, 1995, s: 302).

4. 5. Beşinci Milli Eğitim Şurası

4. 5. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

5. Milli Eğitim Şurası, 04-14 Şubat 1953 tarihleri arasında Ankara'da, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde toplanmıştır. Başkanlık Divanında dönemin Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin yanı sıra Reşat Tardu, Bekir Türk ve Ord. Prof. Dr. Kazım İsmail Gürkan bulunmuştur. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri açılış konuşmasında şu sözlere yer vermiştir: "Şura, bu içtimasında Türkiye'de ilköğretim mevzusunu müzakere edecektir. Milli Eğitimimizin türlü meseleleri arasında ilköğretim birinci ehemmiyeti haiz bulunmaktadır. Bu öğretimi kemiyet ve keyfiyet bakımından bir an evvel en ileri şekilde memleketin en uzak köşelerine kadar yaymak mecburiyetindeyiz (MEB, 1991e, s: 5)." Milli Eğitim Bakanı'nın açılış konuşmasından da anlaşılacağı üzere bu şurada en çok önem verilen husus ilköğretim konusu olmuştur. Şuraya 326 üye katılmıştır (Evren, 2018, s: 65).

4. 5. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

5. Milli Eğitim Şurası'nın gündemini şu maddeler oluşturmuştur (MEB, 2017e):

1. Okul öncesi öğretim ve eğitimin anaokulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi,
2. İlkokullarda sağlık konusu ile ilgili alınması gerekli tedbirlerin tespiti, Maddi ve manevi bakımlardan çocuğu koruyucu mevzuatın incelenmesi ve lüzum görülürse tadili ve yeniden hazırlanacak "Çocukları Koruma" Kanununa mesnet olacak raporun hazırlanması,
3. Özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmeliklerin incelenmesi ve 5387 sayılı Kanunun gözden geçirilerek tadilata muhtaç taraflarının araştırılması ve mevzuu üzerinde teklifler,
4. İlköğretim Kanunu tasarısının incelenmesi ve mecburi ilköğretimin planlanması,
5. İlkokulun programının yeniden gözden geçirilmesi ve bu programın bilhassa:
    a. Mütehassıs raporlarından da faydalanılarak birleştirilmiş sınıflarda daha verimli bir şekilde tatbiki yollarının tespiti,
    b. Ekonomik hayat bakımından tespit ettiği hedeflerin gerçekleştirilmesi yolunda alınacak yeni tedbirlerin araştırılması,
6. Yeni İlkokul Yönetmeliği tasarısının incelenmesi,

7. İlkokullara öğretmen yetiştirilmesi, öğretmen okulları ile köy enstitüleri yeni öğretim programı ve meslekte olgunlaşma konularının incelenmesi,
8. İlkokul öğretmenlerini ilgilendiren diğer konular ve genel olarak ilköğretim meseleleri etrafında şura üyelerinin tekliflerinin incelenmesi.

Şurada her gündem maddesi için bir komisyon oluşturulmuştur. Ağırlıklı olarak şuranın "ilköğretim mevzusu" üzerine olduğu gündem maddelerinden de açıktır. 5. Milli Eğitim Şurası'nda ilkokul programının amaç ve ilkelerinin programın içeriğiyle uyum içinde olmasının sağlanması; ilk okuma yazma öğretilirken büyük ve küçük harflerin birlikte öğretilmesi; toplu öğretim anlayışının ikinci devrede de hâkim olması; haftalık, aylık ve yıllık çalışma saatlerinin kullanılmasında esneklik sağlanması, programların yaygınlaştırılmadan önce denenmesi gibi kararlar alınmıştır (MEB, 2017e). Aynı zamanda bu şurada Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı'nın taslağı da hazırlanmıştır. Ayrıca ülkemizde 1959 yılında ilk defa Rehberlik Araştırma Merkezlerinin açılması da bu şurada alınan kararlara binaen olmuştur.

4. 5. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

Gündem maddelerinden de anlaşılacağı üzere 5. Milli Eğitim Şurası'nda ağırlık verilen konular ilköğretim ve ilköğretimi ülkemizde yaygınlaştırmak olmuştur. Okula gitmeyen hiçbir çocuğun kalmaması, ikili eğitim yerine tam gün eğitim yapabilmek, öğretmen açığını gidermek için alınabilecek tedbirler gibi ağırlıklı olarak ilköğretime dair hususların görüşülüp çözüm arandığı bu şurada, yabancı dil mevzusu üzerine herhangi bir görüşme yapılmamış, karar alınmamıştır.

4. 5. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

Bu şurada ağırlıklı olarak tartışılan konu ilköğretim konusu olmuştur. Anaokulunu da içine alarak ilköğretim meselesi öğretmeni, yönetmeliği, programı, ilkokullarda sağlık konusu gibi birçok boyutta ele alınmıştır. Şuranın gündeminde yabancı dil ile ilgili bir madde olmaması ve yabancı dil ile ilgili komisyonlarca bir görüşme yapılmaması sebebiyle bu şuranın yabancı dil öğretimine kazandırdığı uygulamalar olmamıştır.

4. 6. Altıncı Milli Eğitim Şurası

4. 6. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

6. Milli Eğitim Şurası, dönemin Milli Eğitim Bakanı Ahmet Özel'in başkanlığında 18-23 Mart 1957 tarihleri arasında Ankara İsmet Paşa Kız Enstitüsü'nde toplanmıştır. Şura Başkanlık Divanı'nda dönemin Milli Eğitim Bakanının yanı sıra Osman Faruk Verimer, Prof. İzzet Birand, Prof. İlhami Civanoğlu ve Prof. Vehim Fırat da bulunmuşlardır (MEB, 2017f).

4. 6. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şuranın Mesleki ve Teknik Öğretim ile Halk Eğitim olmak üzere iki ana gündem maddesi vardır. Mesleki ve Teknik Öğretim maddesi, Erkek Teknik Öğretim ve Kız Teknik Öğretim olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Ağırlığın mesleki ve teknik eğitim ile halk eğitime verildiği şuranın açılış konuşmasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Ahmet Özel şura gündemi ile ilgili olarak şu sözleri söylemiştir (MEB, 1991f, s: 402):

> 5. Maarif Şurası'nın mesleki ve teknik öğretim ile halk eğitimi mevzularının görüşülmesine tahsis etmeyi faydalı bulduk. Meslek ve teknik öğretimin dünya yüzündeki ehemmiyetine sayın şura üyeleri her cephesi ile vakıftırlar; bu konunun, asrın yeni vasıta ve metotlarından faydalanan memleketimizin ekonomik ve endüstriyel hayatıyla ne kadar sıkı bir şekilde alakalı olduğunu da takdir etmektedirler. İkinci mevzumuz olan halk eğitimi, bilhassa 5. Şuranın izhar ettiği arzu üzerine, bütünü ile ilk defa olarak, huzurumuza getirilmektedir.

Evren'e göre (2018, s: 73) Milli Eğitim Bakanı Ahmet Özel'in açılış konuşması dikkatle incelendiğinde, 6. Milli Eğitim Şurası'nda ülkemizin gereksinim duyduğu nitelikli iş gücünün temini konusunda verilmesi gereken eğitim, eğitim süresi, programlar ve okul türleri gibi hususlarla ilgili düzenlemeler yapmak ve kararlar almak hedeflendiği anlaşılacaktır.

Bu şurada Erkek Teknik Öğretim, Kız Teknik Öğretim, Halk Eğitimi ve Ticaret Öğretimi ile ilgili olarak dört komisyon kurulmuş olup bu komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu alınan kararlardan bazıları şu şekildedir (MEB, 2017f):

1. Yapı ve sanat enstitülerinin 1. devrelerinin ilk iki sınıfında atölye çalışmalarının o yaş çocuklarının özelliklerinin dikkate alınarak azaltılması,
2. Enstitü kısımlarının öğrenim sürelerinin üç yıla çıkarılarak sanat lisesi haline getirilmesi, bu okulların programlarının gözden geçirilerek, yabancı dil, müzik, beden eğitimi derslerine yer verilmesi,
3. İlkokul mezunları için çırak okulları açılması,

4. Teknikerlerin sorumluluk ve görevlerini tespit eden mevzuatın yeniden ele alınması,
5. Gündüz tekniker okullarının 2 yıl, akşam tekniker okullarının 3 yıl öğrenim süresinin olması, bu okullarda günün ihtiyaçlarına göre şube açılması,
6. Tekniker niteliğindeki personelin yetiştirilme işinin önceden planlaması,
7. Sanat enstitülerinin bazı bölümlerine kız öğrenci alınması,
8. Ticaret ortaokullarının ve ticaret liseleri bünyesindeki 1. devrelerin klasik ortaokullara denkliğinin sağlanması,
9. Ticaret liselerinde öğrencilere daha fazla uygulamalı meslek bilgisi verilmesi, yabancı dil saatlerinin artırılması
10. Yabancı dille öğretim yapan kolejlerde ticaret şubesinin açılması,
11. Kız enstitülerinde, sekreterlik şubelerinin açılması.

4. 6. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

6. Milli Eğitim Şurası'nda özellikle mesleki ve teknik eğitim ile halk eğitime ağırlık verilmiştir. Hatta bu şura, halk eğitimin gündeme alındığı ilk şuradır. Dinç'e göre (1999) şura gündeminin mesleki ve teknik eğitim ile halk eğitimden oluşması, 1950'den itibaren ülkemizin Avrupa ve Amerika ile ekonomik işbirliklerini geliştirmesi, ülkemizde sanayileşme faaliyetlerinin hız kazanması ve ticari faaliyetlerin artması dolayısıyla ortaya çıkan teknik eleman ihtiyacının ve eğitim hayatına bir şekilde devam edemeyen insanlara el becerileri kazandırarak geçimlerine yardımcı olma gayesinin yansımasıdır. Şurada yabancı dil ile ilgili bir gündem maddesi bulunmasa da yabancı dil mevzusu bazı komisyonlarca yapılan görüşmelerde ele alınmış; bazı kararlara yansımıştır.

Bu kararlardan ilki Ticaret Öğretimi Komisyonunca yabancı dil ile eğitim yapacak Ticaret Kolejleri açılması önerisidir. Ayrıca dış ticarette yabancı dil bilmenin önemi vurgulanarak ticaret liseleri ve yüksekokullarda yabancı dil takviyesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu gerekliliğe radikal bir çözüm olarak da Ticaret Kolejlerinin olabildiğince kısa sürede açılması teklifi getirilmiştir. Ayrıca Tekniker Okulları ve Programları Komisyonu Raporunda da tekniker okullarının ve Sanat Lisesine dönüştürülecek enstitülerin programlarında dil dersi bulunması da önerilmiştir.

4. 6. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

6. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar şuranın yapıldığı dönemin gereklerine uygun olarak mesleki ve teknik eğitim ile halk eğitim odaklı olarak

alınmıştır. Ancak şura üyeleri, özellikle dış ticarette yabancı dil bilgisinin öneminin farkındaydı. Yabancı dil öğretimi, yabancı dille eğitim yapacak Ticaret Kolejleri açılması önerisinde ele alınmıştı. Mesleki ve teknik eğitimin ülkemizdeki tarihsel gelişimi incelendiğinde Ticaret Kolejlerinin açıldığına dair bir bilgiye ulaşılmamıştır. Ancak mevcut Ticaret Liselerinin lisan programları genişletilmiştir (Dinç, 1999, s: 133).

4. 7. Yedinci Milli Eğitim Şurası

4. 7. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

Öncesinde uzun bir hazırlık devresi olan 7. Milli Eğitim Şurası, 5-15 Şubat 1962 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hilmi İncesulu Başkanlığında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nde toplanmıştır.

4. 7. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Sadece mesleki ve teknik eğitim gibi sınırlı gündemli şuralara kıyasla 7. Milli Eğitim Şurası'nın gündemi bir hayli zengindir. 7. Milli Eğitim Şurası'nın gündemini oluşturan gündem maddeleri şu şekildedir (MEB, 2017g):

1. İlköğretim,
2. Ortaöğretim,
3. Kız Teknik Öğretim,
4. Erkek Teknik Öğretim,
5. Ticaret Öğretimi,
6. Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme,
7. Çeşitli Olgunluk İmtihanları,
8. Yükseköğretim,
9. Özel Okullar,
10. Dış Kültür Münasebetleri,
11. Din İle İlgili Eğitim ve Öğretim,
12. Beden Eğitimi ve Sağlık,
13. Milli Savunma İle İlgili Eğitim ve Öğretim,
14. Eğitim Vakıfları.

7. Milli Eğitim Şurası, 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra yapılmış oldukça geniş gündem maddeli bir şura olarak Türk Milli Eğitim tarihindeki yerini almıştır. Yeni bir eğitim sistemi kurmak gayesiyle oldukça uzun bir hazırlık döneminden

sonra şura toplanabilmiştir. Gündem maddeleri bir önceki şuranın gündemini neredeyse tamamen içerdiği gibi "Ölçme ve Değerlendirme, Dış Kültür Münasebetleri" gibi daha önce üzerinde durulmamış hususlara da ilk kez bu şurada değinilmiştir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hilmi İncesulu açılış konuşmasında neredeyse tüm gündem maddelerine değindiği cümleler kullanmış; amaçlarının Türk Milli Eğitim sistemini her açıdan daha randımanlı hale getirmek olduğunu kendi cümleleri ile belirtmiştir. 7. Milli Eğitim Şurası'nda gündem maddelerinin görüşülmesi sonucu komisyonlarca bir dizi kararlar alınmıştır. Alınan kararlar, 16.07.1962 tarih ve 1212 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Bu kararlardan bazıları kısa ifadelerle şu şekildedir:

1. Her yaştaki yurttaşları eşit eğitim imkânları içinde, istidat ve kabiliyetlerine göre en üstün seviyede yetiştirmek; milletimize ve insanlığa yararlı iyi ve verimli yurttaşlar haline getirmek; sosyal ve ekonomik kalkınma programlarının uygulanması için gereken çeşitli vasıftaki insan gücünü hazırlamak komisyonca alınan karar gereği Milli Eğitimimizin Temel İlkeleri'nin dayandığı temel vasıflardır.
2. Mecburi ilköğretimin 1970 yılına kadar bütün yurdumuzda yayılması ve gelişmesi için plan hazırlanmıştır. 222 Sayılı İlköğretim Kanunu'na göre yeniden hazırlanması İlköğretim Yönetmeliği, Bölge Okulları Yönetmeliği gibi 13 adet yönetmelik tasarısı komisyonlarca hazırlanıp Talim Terbiye Kurulu'na sunulmuştur.
3. Ortaokul konusunda yapılacak müteakip çalışmaların esasını, ortaokul müfredat programları ile çeşitli yönetmeliklerin gözden geçirilmesi veya yeniden hazırlaması teşkil edecektir.
4. Lise veya dengi meslek okullarını bitiren öğrencilerin ilgili fakültelere giriş hakkını elde edebilmek için yetiştirdikleri alanlara göre ihdas edilecekleri ve tek elden idare olunacak çeşitli olgunluk imtihanları sistemine tabi tutulmaları kabul edilmiştir.
5. Liselerin mevcut yönetmeliklerinde yapılması zaruri görülen değişiklikler hemen ele alınarak gerekli çalışmalar, Ortaöğretim Genel Müdürlüğünce yapılacak ve hazırlanacak değişiklik teklifleri, 1962-1963 öğretim yılı başına yetiştirilecek şekilde, zamanında Talim ve Terbiye Kurulunun incelemesine sunulacaktır.
6. Özel öğretim kurumlarının, resmî öğretim kurumları yanında aynı seviyeye uygun bir düzen içinde gelişip yayılması için teşvik edici ve destekleyici tedbirleri ihtiva etmek üzere kanun ve yönetmelikler hazırlanması gerekmektedir.

Şura kararları, elbette ki bu kararlarla sınırlı değildir. "Dış Münasebetler, Kütüphaneler, Yönetim Örgütü, Yayım, Eski Eserler ve Müzeler, Beden Eğitimi, Sağlık, Milli Savunma ile Eğitim Öğretim, Kadın Meslek Öğretmen Okulu" gibi konu bakımından oldukça geniş bir yelpazede ve birçok farklı alanda komisyonlarca birtakım kararlar alınmıştır. Bu şurada bütüncül bir yaklaşımla Türk Milli Eğitim Sistemi neredeyse tüm boyutlarıyla ele alınmıştır.

4. 7. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

Oldukça geniş kapsamlı bir şura olan 7. Milli Eğitim Şurası'nda Türk Milli Eğitim Sistemimizin neredeyse bütün boyutlarıyla ilgili olarak komisyonlarca görüşmeler yapılmış; kararlar alınmıştır. Ancak bu kadar kapsamlı bir gündemi olan şurada yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak herhangi bir karar alınmamıştır.

4. 7. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

7. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilişkili herhangi bir gündem maddesi olmadığı için bu şurada yabancı dil öğretimi ile ilgili uygulamaya yansıyan bir karar da alınmamıştır.

4. 8. Sekizinci Milli Eğitim Şurası

4. 8. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

8. Milli Eğitim Şurası, 28 Eylül-3 Ekim 1970 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Orhan Oğuz Başkanlığında Ankara'da toplamıştır. 8. Milli Eğitim Şurası, yönetmelikte 4 yılda bir toplanması uygun görülürken bir önceki şuradan sekiz sene sonra toplanabilmiştir.

4. 8. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Bir önceki şuraya kıyasla gündem maddeleri oldukça sınırlıdır. Şura gündemi, "Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu ve Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi" olarak belirlenmiştir.

Gündem maddeleri ile ilgili olarak Talim Terbiye Kurulunca ön hazırlık amacıyla üniversiteler ve ilgili kuruluşlarla şura öncesi ön çalışma da yapılmıştır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Talim Terbiye Kurulu Başkanı ve temsilcilerinin de katılımıyla komisyon toplantıları düzenlenmiş; üniversitelerin gündem ile ilgili görüşleri alınıp raporlaştırılmıştır (MEB, 2017ğ). Aynı zamanda şura öncesi İzmir, Van, Diyarbakır, Trabzon, Konya ve İstanbul'da şura gündemiyle ilgili olarak Milli Eğitim Bakanı ve Talim Terbiye Kurulu Başkanının katılımıyla bölge milli eğitim müdürleri

toplantıları yapılmıştır. Şuranın açılış konuşmasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Orhan Oğuz şura gündemine binaen şu sözleri söylemiştir: "8. Milli Eğitim Şurası'nın Türk Eğitim tarihinde müstesna bir yeri olacaktır. 8. Milli Eğitim Şurası, Milli bünyemize uygun bir eğitim sisteminin kuruluşu ile her zaman anılacaktır. 8. Milli Eğitim Şurası'na ortaöğretimin kuruluşu ile yükseköğretime geçişin yeniden düzenlenmesi konusunu getirişimiz tesadüfî değildir (MEB, 1991h, s: 12)."

Şurada şura gündemi ile ilgili olarak komisyonlarca birtakım kararlar alınmıştır. Şura kararları 16.11.1970 tarih ve 1631 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Türk Milli Eğitim Sisteminin İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim olmak üzere her biri bir diğerine dayalı üç öğretim kademesinden oluştuğu fikri bu şurada alınan en önemli kararlardandır. Ortaöğretim, birinci devre ve ikinci devre olmak üzere ikiye ayrılmıştır. 12-14 yaş arası birinci devre (ortaokul), 15-17 yaş arası ikinci devre olarak kabul edilmiştir. Birinci ve ikinci devre ortaöğretimle ile ilgili olarak "Yöneltme Sınıfı, Yüksek Öğretime Hazırlayan Programlar, Masraflı Tesis ve Atölyeler Gerektiren Programlar, Ortaöğretimde Yatay ve Dikey Geçişler, Sınıf veya Ders Geçme, Not Verme Düzeni, Yükseköğretime Geçiş" gibi birçok farklı konuda görüşmeler yapılmış ve kararlar verilmiştir. "Pekiyi: A, İyi: B, Orta: C, Geçer: D ve Başarısız: E" şeklindeki not verme düzeni bu şurada alınan kararlardan biridir.

4. 8. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

8. Milli Eğitim Şurası, bir önceki şuradan 8 sene sonra toplanabilmiş; şurada gündem olarak ortaöğretim meseleleri ve yükseköğretime geçiş mevzusu ele alınmıştır. Şura, diğer şuralar gibi dönemin eğitim meseleleri odaklıdır. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Orhan Oğuz'a göre mevcut sistem üniversitelerin önüne öğrenci yığan bir biçimde çalışmaktaydı ve iyileştirilmesi gerekiyordu. Ayrıca her ne kadar gündem maddesi olmasa da mesleki ve teknik eğitim kurumlarına yeni kayıt yapan öğrenci sayılarında düşüş yaşanmaktaydı dolayısıyla mesleki ve teknik eğitimin önünün açılması gerekiyordu. Bu durum, şuraların gündemdeki eğitim meselelerini odağına aldığını ve bu meseleleri irdeleyerek çözümler sunmak gayesiyle toplandığını göstermektedir. 8. Milli Eğitim Şurası'nda ortaöğretim ve yükseköğretime geçiş ile ilgili kararlar alınmıştır, ancak bu kararlar arasında yabancı dil öğretimi ile ilgili alınmış kararlar bulunmamaktadır.

4. 8. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

8. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilişkili bir gündem maddesi olmadığı için 8. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilgili uygulamaya yansıyan bir karar da alınmamıştır.

4. 9. Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası

4. 9. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

9. Milli Eğitim Şurası, 24 Haziran-4 Temmuz 1974 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ Başkanlığında Ankara'da toplanmıştır. Şura öncesi 06.05.1974 tarih ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisi, 9. Şura Özel Sayısı olarak yayımlanmış ve bu özel sayıda 9. Milli Eğitim Şurası'na sunmak üzere hazırlanan öneriler ön taslak haline getirilerek valiliklere gönderilmiştir. Ön taslağın her kademe ve türdeki okullarca incelenmesi ve bu incelemelere göre her ilin bir görüş yazısı hazırlayarak bölge toplantılarına getirmesi istenmiştir. Şura öncesi 6 ilde bölge toplantıları yapılmış ayrıca akademi, üniversite ve yüksekokullar ile işbirliği yapılmıştır.

4. 9. 2. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

Şura gündemi, "Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" olarak belirlenmiştir (MEB, 2017h). Şura gündemi ile ilgili olarak dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ açılış konuşmasında şu sözleri söylemiştir (MEB, 2017h):

> Mevcut eğitim sistemimiz, ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Milli Eğitim sistemimizin en yüksek düzeyde bilimsel kuruluşu olan Milli Eğitim Şuralarının, her yıl toplanarak toplumumuzun ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde eğitim sistemimizi geliştirme çalışmalarını yapmasının gerekliliğine inanıyorum. Program ve öğrenci akışı düzeni bakımından, belli bir programı yerine getirmekle görevli olan ve bu yolla başarısız sayılan öğrencileri sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okulun dışında bırakan eleyici ortaokulun yerini her öğrenciye ortak genel kültür veren temel dersler ile çevreye, okula ve öğrencilere göre farklı özel dersleri kapsayan, çocuğa esnek bir programla öğrencileri çalışma hayatına ve üst öğretime hazırlayan bir temel eğitim kurumu olacaktır. Daha açık bir deyişle, ortaokul kademesinde hedef, bugünkü gibi her çocuktan programa dâhil 13 dersin her birini ve her yıl mutlaka başarmasını istemek değil, fakat öğrencileri 3 yıl içinde kabiliyetleri ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirerek onlara temel bir eğitim sağlamak olacaktır. Bu amaçla ortaokul programı, genel kültür veren ortak dersleri ve iş hayatına yönelten seçmeli dersleri veya meslek derslerini kapsayacak şekilde yeniden hazırlanacaktır.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın şura açılışında yaptığı konuşmasından da anlaşılacağı üzere Türk Milli Eğitim sisteminde o dönem ciddi sorunlar vardır ve daha önceki şuralarda olduğu gibi bu şurada da sistemi geliştirmek adına eksiklik görülen alanlarda birtakım yenilikler ve düzenlemeler yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla gündeme uygun olarak birtakım kararlar alınmış; bu kararlar 15.07.1974 tarih ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Şurada öncelikli olarak Türk Eğitiminin Amaçları, "Genel Amaçlar ve Özel Amaçlar" olarak iki grupta belirlenip karara bağlanmıştır. Aynı zamanda yine bu şurada "Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri" karara bağlanmış olup bu ilkeler genel başlıklarla şu şekildedir (MEB, 2017h):

1. Genellik ve Eşitlik
2. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları
3. Yöneltme
4. Eğitim Hakkı
5. Fırsat ve İmkân Eşitliği
6. Süreklilik
7. Atatürk İnkılapları ve Türk Milliyetçiliği
8. Demokrasi Eğitimi
9. Laiklik
10. Bilimsellik
11. Planlılık
12. Karma Eğitim
13. Okul ve Ailenin İş Birliği
14. Her Yerde Eğitim

9. Milli Eğitim Şurası'nda "Ölçme ve Değerlendirme ile Programlar" adı altında iki komisyon kurulmuştur (Evren, 2018). Şura kapsamında Türk Eğitim Sisteminin genel yapısı komisyonlarca görüşülüp değerlendirilmiştir. Türk Milli Eğitiminin amaçları ve temel ilkeleri şura kapsamında görüşülmüş ve bu alanlarda yeni kararlar alınmıştır. Ayrıca "Örgün ve Yaygın Eğitim" olmak üzere iki ana bölümde değerlendirilen Milli Eğitim Sistemimizle ilgili olarak komisyonlar birtakım kararlar almıştır. Örgün eğitimin, okul öncesi eğitim, temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını; yaygın eğitimin ise örgün eğitim yanında veya dışında kalan eğitim faaliyetlerini kapsadığı fikri karara bağlanmıştır. Şurada 7-14 yaş aralığını kapsayan temel eğitimin ikinci kademesi olarak ortaokul ve en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumu olarak ortaöğretim

(lise) ele alınmış ve bu kademedeki okulların amaç ve görevleri, genel nitelikleri, programları, ortak ve seçmeli dersleri gibi hususlarda kararlar alınmıştır. Ortaöğretimde kredi düzeni de bu şurada alınan kararlardan birisidir. Aynı zamanda 9. Milli Eğitim Şurası'nda "Türk Eğitim Sistemi İçinde Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" adı altında da birtakım görüşmeler yapılmış ve "Değerlendirme, Ölçme ve Ölçme Sonuçlarının Kullanılmasına İlişkin İlkeler" konularında kararlar alınmıştır.

4. 9. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

9. Milli Eğitim Şurası'nda her ne kadar yabancı dil öğretimi şura gündeminde bir başlık olarak yer almıyor olsa da şura kapsamında yabancı dil öğretimini ilgilendiren görüşmeler yapılmış ve birtakım kararlar alınmıştır. Şura kararları, 15.07.1974 tarih ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak ortaokul hususunda yapılan görüşmelerde ortak dersler ile ilgili olarak şu karar alınmıştır: "Ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Bu dersler şunlardır: Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Yabancı Dil, Sanat ve İş Eğitimi, Müzik, Beden Eğitimi ve Ahlak (MEB, 2017h)." Bu karar gereği ortaokullar için yabancı dil dersinin ortak dersler kapsamında verilmesi uygun görülmüştür. Aynı zamanda ortaokulda 1-3 yıl arası haftalık 2-4 saat olarak yabancı dil seçmeli dersleri alınabilmesi ve bu saatin takviyeli yabancı dil öğretimine ayrılabilmesi de karara bağlanmıştır. Bu kararlara göre ortaokulların ortak ve seçmeli derslerinden oluşan taslak haftalık ders dağıtımının şu şekilde olması uygun görülmüştür (MEB, 2017h):

Tablo 4. 1. Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi Taslağı

	Dersler	**Sınıflara Göre Ders Saatleri**			
		VI. Sınıf	**VII. Sınıf**	**VIII. Sınıf**	**Toplam**
Ortak Dersler	Türkçe	5 (4+1) (*)	5(4+ 1)	5(4+ 1)	15
	Matematik	4 (3+1)	4(3+1)	4(3+1)	12
	Sosyal Bilgiler	3 (2+ 1)	3(2+ 1)	4(3+ 1)	10
	Fen Bilgisi	3 (2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
	Yabancı Dil	3 (2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
	Sanat ve İş Eğitimi	1	1	1	3
	Müzik	1	1	1	3
	Beden Eğitimi	1	1	1	3
	Ahlâk	1	1	1	3
	TOPLAM	**22**	**22**	**23**	**67**

Yukarıdaki çizelgeye ek olarak öğrencinin en az 4 saatlik en fazla 8 saatlik seçmeli ders de alabilmesi kararlaştırılmıştır. Komisyonlarca seçmeli ders saatleri için ayrılan süre bağlayıcı olması için değil yol gösterici olması için belirlenmiştir ve gerekli koşullar sağlanana kadar 4 saat seçmeli ders uygun görülmüştür. Din Bilgisi dersi veli isteğine bağlı olarak 6 ve 7. sınıflar için haftada bir ders saati olarak kararlaştırılmıştır. Bu dersi istemeyen öğrencilerin o saati serbest saat olarak değerlendirmelerine imkân tanınmıştır. Rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları için de haftada 3 ders saati ayrılmıştır ve bu saatler yasal ders saatlerine tabii tutulmuştur. Buna göre önerilen ders dağılımı şu şekildedir (MEB, 2017h):

Tablo 4. 2. Seçmeli Dersler ve Diğer Derslerle Birlikte Haftalık Ders Saatleri Taslağı

Dersler	VI. Sınıf	VII. Sınıf	VIII. Sınıf	Toplam
Seçmeli dersler Listesi 43 maddedir. Öğrenci her yıl en az 4 saatlik seçmeli ders alır.	4-8	4-8	4-8	12-24
Din bilgisi	1	1	-	2
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar	3	3	3	9
Haftalık ders saatleri	30-34	30-34	30-34	30-34

Benzer şekilde komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu alınan kararlarda ortaöğretim (lise) programlarında da yabancı dil derslerine zorunlu ve seçmeli dersler arasında yer verilmiştir. Ortaöğretim kurumları, "yükseköğretime hazırlayan programlar, hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar ile hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar" olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır ve 3 grupta da yabancı dil dersleri zorunlu ortak derslere dahil olmuştur. 3 gruba ayrılan programların da "bütün programlar için ortak dersler, yükseköğretime hazırlayan özel dersler ile seçmeli veya mesleki derslerden" oluşması kararlaştırılmıştır (MEB, 2017h).

Özetle her programdaki 11. sınıf öğrencisi için haftada 4 ders saati olacak şekilde yabancı dil dersi zorunlu ortak derslerden biri olarak kabul edilmiştir ve bu derslerin A, B, C şeklinde kurlara göre düzenlenebilmesi uygun görülmüştür. Ayrıca

her ne kadar ortak zorunlu derslerden olsa da mesleğe hazırlanmak isteyen öğrenciler isterse yabancı dil dersi yerine mesleki ya da seçmeli ders alabilir; seçmeli ders olarak yabancı dil seçilirse bu saat takviyeli yabancı dil yahut ikinci dil olarak değerlendirilir denmiştir. Mezun öğrencinin dosyasına da yabancı dil bilgisinin A, B, C kuru olarak işlenmesi de yabancı dil ile ilgili alınan kararlardandır (MEB, 2017h).

Ayrıca şurada alınan karar gereği, yükseköğretime hazırlayan programlar altında "Dil ve Edebiyat, Sosyal ve Ekonomik Bilimler, Matematik ve Fizik ile Tabii Bilimler" olmak üzere dört ana bölüm olması uygun görülmüştür. Yükseköğretime hazırlayan programların bu dört ana bölümünün altında da tüm programlar için 11. sınıftaki haftalık 4 ders saati yabancı dil dersine ek olarak 10. sınıf için de haftalık 4 ders saati yabancı dil dersi konulmuştur.

Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlı ortaöğretim kurumlarında ise tüm programlarda olduğu gibi 11. sınıfta haftalık 4 ders saati yabancı dil dersi olması uygun görülmüştür. Tüm bunlara ilave olarak isterse tüm programlardaki ortaöğretim öğrencilerinin seçmeli ders olarak 1-3 yıl süresince yabancı dil seçebilmesi de karara bağlanmıştır. Ortaokul ve lise programlarındaki tüm bu dağılım 9. Milli Eğitim Şurası'nda komisyonlarca yapılan görüşmelerde alınan kararlar sonucu ortaya çıkmış öneri niteliğinde çizelgelerdir.

Aynı zamanda ilk kez 9. Milli Eğitim Şurası'nda 1974-1975 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere bir uygulama planı yapılmış ve bu planda da uygulamaya yansıyacak birtakım kararlara yer verilmiştir. 9. Milli Eğitim Şurası kararları gereğince 1974 - 1975 öğretim yılında uygulamaya konulacak esaslar 16.09.1974 tarih ve 1805 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Bu esaslara göre yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak ortaokullar için geliştirilen yeni yabancı dil programının genelleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca şurada alınan 94 ve 95. kararlara binaen program geliştirme çalışmaları araştırma projeleri ile ilgili olarak şu ifadeler kullanılmıştır (MEB, 2017h):

Yabancı dil öğretimini geliştirmek üzere Avrupa Konseyi ve ilgili ülkelerin katkısı ile ortak bir proje hâlinde yürütülmekte olan "Yabancı Dil Öğretimini Geliştirme Projesi" çerçevesindeki çalışmalar sürdürülecektir (MEB, 2017h). Proje çerçevesinde,

1. Giriş
2. Başlangıç
3. Orta
4. İleri olmak üzere başlıca dört seviyede geliştirilmekte olan;
    a. Öğrenci kitapları
    b. Görme araçları
    c. İşitme araçları
    d. Öğretmen kitaplarının denenmesi ve denenen malzemenin uygulanması ve dağıtımı sağlanacaktır.

Fen bilimleri ve yabancı dil eğitimi ile ilgili projelerden edinilen tecrübelerin ışığında diğer derslerin programlarının da "araştırma projeleri" hâlinde Bakanlıkça geliştirilmesine çalışılacaktır. Bu maksatla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 1974 bütçesine araştırma ödeneği konmuştur.

9. Milli Eğitim Şurası'nda ilk kez daha önceki şuralara kıyasla daha detaylı olarak yabancı dil öğretiminin ele alındığı görülmektedir. Ortaokul ve liseler için öneri niteliğinde ayrıntılı olarak ders saati bilgilerine yer verilmiş; İngilizce dersinin zorunlu ortak dersler kapsamında yer alması gerektiği belirtilmiştir.

4. 9. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

9. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar, 15.07.1974 tarih ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. 05.07.1974 tarih, 381 karar sayılı ve 9. Milli Eğitim Şurası kararlarının onanması konulu Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın imzasını taşıyan Talim Terbiye Kurulu Kararında "Milli Eğitim Sistemimizin bütünlüğü içerisinde programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar üzerinde Kurulumuzca belirlenen ve 9. Milli Eğitim Şurası'nca incelenerek bazı değişikliklerle kabul edilen bağlı örnekteki esasların, Teşkilat Kanunumuzun 3. maddesi gereğince, aynen onaylanarak uygulamaya konması ve Bakanlık Tebliğler Dergisi'nde yayımlanması hususunun Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştırıldı." ifadeleri kullanmıştır. Aynı zamanda 9. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar ve bu kararlardan hangilerinin 1974-1975 eğitim öğretim yılında ne ölçüde uygulanacağına dair bilgiler veren yeni sistemle ilgili esaslar da 16.09.1974 tarih ve 1805 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Uygulama planında ilk olarak yeni yabancı dil programları genelleştirilecek denilmiştir. 04.06.1973 tarih ve 1747 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan 380 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararına göre 1973-1974 eğitim öğretim yılından

itibaren yeni yabancı dil programlarının ortaokulların birinci sınıflarından başlamak üzere kademeli olarak uygulanmasına ve 1974-1975 eğitim öğretim yılından itibaren de eski programa göre yazılmış yabancı dil ders kitaplarının kaldırılması kararlaştırılmıştı. Bu karara binaen yeni yabancı dil programları, 1973-1974 eğitim öğretim yılından itibaren ortaokul birinci sınıflarda uygulanmaya başlanmıştı. 1747 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yeni yabancı dil programları ile ilgili tüm ayrıntılar da paylaşılmıştı. Demirel (2005), bu durumla ilgili olarak Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi'nin 167. özel sayısında "Avrupa Konseyi Dil Projesi ve Türkiye Uygulaması" adlı makalesinde şu açıklamaları yapmıştır:

> Orta dereceli okullarda yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi ve modernleşmesi çalışmaları, 1972 yılında MEB Talim ve Terbiye Kuruluna bağlı kurulan "Yabancı Diller Öğretimini Geliştirme Merkezi" ile başlamıştır. Bu merkez ile Avrupa Konseyi arasında geliştirilen iş birliği çerçevesinde yabancı dil öğretim programları ve ders kitapları hazırlanmıştır. Hazırlanan programlar 1973 yılında 1747 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. 1974-75 öğretim yılından itibaren kademeli olarak önceki program ve ders kitapları kaldırılmış yerine yeni program ve ders kitapları devreye girmesi ve bu işlemin 1977 yılına kadar tamamlanması karar altına alınmıştır.

Yeni yabancı dil programlarının amaçları 1747 sayılı Tebliğler Dergisi'nde "öğrencilere öğrenmekte oldukları yabancı dili normal hızla konuşulduğunda anlayabilme, yabancı dili anlaşılır bir şekilde konuşabilme, kolaylıkla okuma ve okuduğunu anlama, düşündüklerini yazı ile ifade edebilme yeteneğini kazandırma, öğrendikleri dili okuldan sonra da kendi kendilerine geliştirme güç ve isteğini kazandırarak gerek ileriki çalışmaları yönünden gerek turizm ve uluslararası ilişkiler yönünden yurdumuza yararlı birer eleman olarak yetişmelerine yardım etmek" olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda programın açıklamalar kısmında öğretmenin ilk görevinin öğrettiği dili öğrencilere sevdirmek, bu dile karşı onlarda ilgi uyandırmak ve bu ilgiyi daima canlı tutmak olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerden öğrencilerin hata yapma korkusunun giderilerek yüreklendirilmesi; her öğrencide derse katılma arzusu oluşturacak şekilde sınıfta oyunlar, şarkılar aracılığıyla neşeli bir hava içinde dersini işlemesi ve günlük konuşmaların yabancı dildeki karşılıklarını öğrencilere öğretmesi de istenmiştir. Programın ders kitaplarının tamamlayıcısı olarak öğretim araçlarına da yer verilmiştir. Bu araçlar, öğretmen kılavuzu, öğrenci kitabı, alıştırma kitabı, konuşma için tek resimler (figürünler), ufak tablolar, duvar resimleri, fil şeritleri, dialar, bant veya plaklar olarak belirlenmiştir. Programa göre benimsenen metot neredeyse tamamen dinlemeye ve konuşmaya önem verdiği için görsel ve işitsel materyaller yeni yabancı dil programları için çok önemlidir. 1747

sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan Yabancı Diller Programında öğretim metotları ile de bilgi verilmiştir. Öğretimin yabancı dilde yapılacağı ve zorunlu haller dışında anadil kullanılmayacağı belirtilmiştir. Dramatizasyon, sözlü alıştırmalar, eşyanın kendisini gösterme, bilinen kelimeleri eş ve zıt anlamlarını kullanarak açıklama, kolaydan zora doğru gitme, mecbur kalmadıkça çeviri yapmama gibi metotlar tavsiye edilmiştir.

Yeni yabancı dil programlarına göre yabancı dil öğretiminin dört kademede verilmesi uygun görülmüştür. Bu kademeler giriş kademesi, ilk kademe, orta kademe ve ileri kademedir. Giriş kademesinde ders kitabı yoktur, dersler öğretmen kılavuzluğunda yürütülür. Dersler de derslerin değerlendirilmesi de sözlü olarak yapılır. Giriş kademesinde sesler, telaffuz ve cümle vurgusu üzerinde durulur ve bu kademenin süresi bir kanaat dönemini geçemez. İlk kademede ise öğrenciler okumaya ve yazmaya başlarlar. Okumaya başlanmadan önce metin içindeki yeni kelimelerin anlam ve telaffuzları öğretilir, okuma metinleri tüm sınıfa tek tek tekrar ettirilir. Öğrencilerin bildikleri kelime kalıpları ve cümlelerden dikte çalışmaları yaptırılır. Yazma, kelimelerin doğru yazılması, doğru noktalama ve sesleri tanıma açısından önemlidir. Öğrenciler gelmeden hazırlanan dikte çalışmaları da test olarak kullanılmalıdır. Orta kademede öğrencilerin normal hızda konuşabilme yetenekleri geliştirilir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma ilkelerine göre hareket edilir. Yazılı alıştırmalarla sözlü alıştırmalar arasında bağ kurularak daha önce sözlü çalışmalarda öğretilmiş konular üzerine yazılı çalışmalar yaptırılır. Resimler aracılığıyla gelişigüzel cümleleri bir araya getirmek ya da birbiriyle ilişkili sorulara uygun cevaplar suretiyle kompozisyon çalışmaları yaptırılır. İleri kademede ise dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine devam edilip, dili öğretilen ülkeler ile ilgili bilgiler verilecektir. Aynı zamanda öğrencilerin seviyelerine uygun kitaplar seçilerek sınıf içi ve dışı okuma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılacaktır. Öğrenciler bu kademede okudukları kitaplardan sözlü ve yazılı özetler çıkarabilecek; izledikleri televizyon programları ile dinledikleri radyo programlarını anlatabilecek; genel konular üzerinde yazma alıştırmaları yapabilecektir. Özet çıkarma sadece bu kademede yapılabilecek ayrıca serbest kompozisyona da bu kademede geçilebilecektir (MEB, 2017h).

1747 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan 380 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararınca 1974-1975 eğitim öğretim yılından itibaren eski programa göre yazılmış yabancı dil ders kitaplarının kademeli olarak kaldırılması da uygun görülmüş ve ayrıca hazırlanacak yeni kitaplarla ilgili birtakım açıklamalar da yapılmıştır. Bu açıklamalarda da kademeli öğretimin her kademesinde öğretilmesi gereken kelime sayısından ve her kademenin denk geldiği sınıf düzeyinden bir tablo üzerinde şu şekilde bahsedilmiştir (MEB, 2017h):

Tablo 4. 3. Her Kademe Düzeyinde Öğretilmesi Gereken Kelime Sayısı Tablosu

Safha	Sınıf	En az	En çok
Giriş ve İlk Kademe I	Orta 1	200	250
İlk Kademe II	Orta 2	250	300
Orta Kademe I	Orta 3	250	300
Orta Kademe II	Lise 1	250	300
İleri Kademe I	Lise 2	300	350
İleri Kademe II	Lise 3	300	350

Bir yıldır 5. sınıf düzeyinde uygulanmakta olan yeni yabancı dil programları uygulamaya konulan bir şura kararı olarak genelleştirilecek ve yeni yabancı dil programları aracılığıyla Avrupa Konseyi ile ilgili ülkelerin katkısı ile bir proje halinde yürütülmekte olan "Yabancı Dil Öğretimini Geliştirme Projesi" çerçevesindeki çalışmalara devam edilecektir. Yine bir 9. Milli Eğitim Şurası kararının uygulamaya yansıması olarak proje çerçevesinde dört kademede olmak üzere öğretmen kılavuzu, öğrenci kitabı, alıştırma kitabı, konuşma için tek resimler (figürünler), ufak tablolar, duvar resimleri, film şeritleri, dialar, bant veya plak gibi öğretim araçlarının denenmesi ve denenen araçların uygulanıp dağıtılması sağlanacaktır.

9. Milli Eğitim Şurası uygulama planına göre ortaöğretimde yıllık ders çeşidi azaltılacak ve dersler teklifi olarak okutulacaktır. Bu amaçla 1974 - 1975 yılından itibaren liselerin 9. sınıfından itibaren başlayarak üç yılda genele yayılması beklenen bütün liseler için haftalık ders dağıtım taslağının uygulanmasına başlanmıştır. Bu taslakta, modern fen ve matematik programı uygulayan liseler de dâhil tüm liselerde 9, 10 ve 11. sınıflarda haftalık 4 saat yabancı dil dersine yer verilmiştir.

Benzer şekilde uygulama planında ortaokullara ait haftalık ders dağıtım taslağının 6. sınıftan itibaren uygulamaya konacağı belirtilmiştir. Ortaokullara ait

ders dağıtım taslağında yabancı dil derslerinin ortaokul programında her öğrencinin alması gereken ortak derslerden olması kararlaştırılmıştır. Ayrıca yabancı dil derslerinin 6, 7 ve 8. sınıflarda haftalık 3 saat (2+1) olacak şekilde yapılması uygun görülmüştür. Parantez içindeki ilk rakam sınıfın bütün öğrencilerine; ikinci rakam ise gruplara ayrılan ders saati süresini göstermektedir. Aynı zamanda ortaokul programlarında 1-3 yıl süreyle haftalık 2 - 4 ders saati olmak üzere seçmeli yabancı dil dersinin de var olduğu belirtilmiştir.

9. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi milletlerarası bir mesele olarak ele alınmış ve Avrupa Konseyi ile işbirlikli olarak yapılan çalışmaların devamına karar verilmiştir.

4. 10. Onuncu Milli Eğitim Şurası

4. 10. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

10. Milli Eğitim Şurası, 23-26 Haziran 1981 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam Başkanlığında Ankara'da toplanmıştır.

4. 10. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şura gündemi olarak "Türk Milli Eğitim Sistemi, Bu Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları, Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar ile Öğretmen Yetiştirme" hususları belirlenmiştir (MEB, 2017ı). 10. Milli Eğitim Şurası'nda bir önceki şurada olduğu gibi Milli Eğitim sistemi bir bütün olarak ele alınmış; ayrıca "Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" hususu da bu şurada yeniden gündeme alınmıştır. 10. Milli Eğitim Şurası kararları ve uygulama planı 23.11.1981 tarih ve 2100 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Şurada okul öncesi eğitimi birçok açıdan ele alınarak bu alanda birtakım yeni kararlar alınmıştır. Ana sınıflarının zamanla zorunlu olması, kırsal ve gecekondu bölgelerinde Türkçe'nin doğru kullanımını destekleyecek şekilde anaokullarının yaygınlaştırılması, anaokulu öğrencileri için "Öğrenci Gelişim Dosyası" hazırlanması gibi okul öncesine yönelik kararlar alınmıştır. Temel eğitim de bu şura kapsamında bir kez daha ele alınmış; temel eğitime giriş yaşının 7'den 6'ya indirilmesi, temel eğitimi yaygınlaştırma amaçlı ülkemizin eğitim haritalarının hazırlanması, Türk

işçilerin çocukları ya da özel gereksinimli çocuklar için farklı temel eğitim programlarının hazırlanması gibi birtakım temel eğitim kararları alınmıştır. Şura kapsamında orta öğretim de tekrardan masaya yatırılmış; bu kapsamda orta öğretimin yalnızca değişik programlı tek tip lise, bir diğer ifadeyle çok amaçlı lise ve mesleki / teknik okullardan oluşmasına karar verilmiştir. Ortaöğretim ile ilgili olarak birtakım kararlar daha alınarak raporlaştırılmıştır. Öğrenci akışını düzenleyen kurallar bu şurada bir kez daha ele alınıp; bu kuralların şura kararları ışığında bir kez daha düzenlenmesi de uygun görülmüştür.

Bu şurada üzerinde durulan diğer önemli hususlardan biri de "Öğretmen Yetiştirilmesi" konusudur. Türk Milli Eğitim sistemi bütünlüğü içerisinde "Okulöncesi, Temel Eğitim 1 ve 2. Kademe, Ortaöğretim Kurumları, Öğretmen Yetiştiren Kurumları" da kapsayacak şekilde öğretmen yetiştirilmesi karara bağlanmıştır. Ayrıca bu şurada "Eğitim Örgütü" konusu da ayrıntılarıyla ele alınmış; bu konuda aşağıdaki kararlar alınmıştır (MEB, 2017ı):

a. Türk Eğitim örgütünün, kendi alt sistemleri ve ilişkili olduğu çevre sistemleri ile bütünlük oluşturacak biçimde ele alınması,
b. Eğitim hizmetinin ülke düzeyinde dengeli ve etkili olarak yayılmasını sağlayacak bir örgütlenmeye gidilmesi,
c. Yetki ve sorumluluğun, merkez ile taşra yönetimi arasında dengeli olarak dağıtılması,
d. Örgütlenmenin, işlevsel yaklaşımımızla ele alınması,
e. İlçe eğitim yönetiminin üstünde il eğitim yönetimi ve Millî Eğitim Bakanlığı yönetim düzeylerinin yer alması,
f. İlçenin, eğitim hizmetinin yürütülmesinde ve eğitim yatırımlarının gerçekleştirilmesinde, etkin bir yönetim birimi hâline getirilmesi,
g. Okulun, eğitim örgütünde temel yönetim düzeyi olarak ele alınması,
h. Okulun etkinliğini artırmak, örgütlenmenin hedefi olması ve bu hedefe ulaşmak için her okulun en uygun (optimal) büyüklükte bulunması,
i. Kırsal bölgelerde ya da nüfusu yetersiz olan yörelerde yerleşim yerlerinin bir temel eğitim bölgesi olacak biçimde örgütlenmesi.

Bu şurada alınan karar gereği temel eğitimde bir okul için yeterli en uygun büyüklükteki nüfus bölgesinin bir temel eğitim bölgesi olarak kabul edilmesi ve okulların, en temel yönetim düzeyi olarak ele alınması da uygun görülmüştür. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Milli Eğitim Bakanlığı şeklinde devam eden hiyerarşik silsilenin temelleri bu şura kapsamında alınan eğitim örgütü kararlarına dayanmaktadır. 10. Milli Eğitim Şurası sonrası İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri kurulmaya başlanmıştır.

4. 10. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

10. Milli Eğitim Şurası'nda Türk Milli Eğitim sistemi, okul öncesi eğitimi, temel eğitim ve orta öğretim açılarından ele alınmıştır. Şuranın yapıldığı dönemin şartları da göz önünde bulundurularak okul öncesi eğitimi, temel eğitim ve ortaöğretim ile ilgili olarak birtakım kararlar da alınmıştır. Ayrıca şurada öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile öğretmen yetiştirme mevzusu da görüşülmüştür. şurada yapılan görüşmeler ve alınan kararlar incelendiği zaman yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak komisyonlarca alınan herhangi karara ulaşılamamıştır.

4. 10. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

10. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak herhangi bir karar alınmadığı için yabancı dil öğretimine ilişkin uygulamaya yansıyan bir karar da olmamıştır.

4. 11. On Birinci Milli Eğitim Şurası

4. 11. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

11. Milli Eğitim Şurası, 10. Milli Eğitim Şurası'ndan bir yıl sonra 08-11 Haziran 1982 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam Başkanlığında Ankara'da toplanmıştır.

4. 11. 2. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

11. Milli Eğitim Şurası "öğretmen" odaklı bir şuradır; diğer şuralardan farklı olarak gündemi oldukça sınırlı olup gündeminde yalnızca öğretmen ve eğitim uzmanları ile ilgili mevzular vardır. İlk kez bu şura kapsamında "öğretmenlik mesleği" birçok yönüyle ve bir hayli ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ayrıca bu şura öncesi yaklaşık 14.000 öğretmen üzerinde bir araştırma yapılmış ve sonuçları şurada değerlendirilmiştir. Bu araştırma göz önünde bulundurularak 11. Milli Eğitim Şurası'nda komisyonlarca Şura gündemi ile ilgili olarak bazı teklifler benimsenip raporlaştırılmıştır.

11. Milli Eğitim Şurası'nda öğretmen eğitim uzmanlarının durum ve sorunları, "öğretmen eğitiminin gelişimi, öğretmen eğitiminde hizmet öncesi sorunlar

ve öneriler, eğitim uzmanlarının eğitimi, öğretmen ve uzmanların hizmet içi eğitimi ile öğretmen ve uzmanların sorunları, çözüm ve önerileri" başlıkları altında görüşülmüştür (MEB, 2017i). Bu şuranın tamamen öğretmen ve eğitim uzmanları ile ilgili hususlara ayrılmış olmasına binaen dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam açılış konuşmasında şu sözleri söylemiştir (MEB, 2017i):

> 11. Milli Eğitim Şurası'nın gündemini, Millî Eğitim Hizmetinde "Öğretmen ve Eğitim Uzmanlarının Durum ve Sorunları" olarak tespit etmiş ve seçkin üyelerden kurulu bu şûranın gündemine getirmiştir.
>
> Millî Eğitimin her öğretim kademesindeki öğretmen ve uzmanları, onların yetiştirme, öğrenim, ekonomik ve sosyal durum ve sorunlarını kapsamaktadır. Eğitim ve öğretim sisteminin başarıya ulaşması, temelde onu işletecek öğretmenlerin yetiştirilmesine bağlı olduğuna inanmayan artık ülkemizde yetkili ve yetkisiz hiçbir kimsenin kalmadığını şükranla belirtmem lazımdır.
>
> XI. Millî Eğitim Şurasında, Türk öğretmeninin ve eğitim uzmanının niteliklerini Atatürk İnkılapları ve İlkeleri doğrultusunda belirleme ve bu konudaki çeşitli sorunlara çözümler arama, kararlara ulaşma ve uygulamalara temel esaslar getirme asil amaç olmuştur.
>
> Türk Millî Eğitim Sisteminde, öğretmen dışında eleman yetiştirilmesi gereken alanlar tespit edilmiş ve bu alanlara uzmanlık düzeyinde elemanlar yetiştirilmesi gerektiği düşünülerek, bunların eğitimi için model önerilmiştir.
>
> Hiç şüphe yok ki, XI. Millî Eğitim Şurasına ait sorun ülkemizin geleceği ile ilgili öğretmeni hedef almakla beraber, en az ona teslim ettiğimiz çocuklarımız ve gençlerimizle ve dolayısıyla bütün toplumumuzla direk ilgilidir.

Şura kapsamında alınan kararlar 15.08.1983 tarih ve 2145 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Şurada komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu öğretmenlik mesleğini odağa alan birçok karar alınmıştır. Ayrıca öğretmen eğitimi konusunda ülkemizdeki başlıca eğilimler ve gelişmeler değerlendirilmiştir; mevcut sistemin işleyen ve aksayan yönleri saptanmış ve bu saptamalar ile değerlendirmeler ışığında yeni kararlar alınmıştır. Cumhuriyet sonrası öğretmen açığını hızlıca kapatabilmek için öğretmen yetiştirmede nitelikten çok niceliğe önem verildiği ve bu durumun da öğretmen kalitesini düşürdüğü; Bakanlık onayı ile araç gereç, öğretim kadrosu gibi eksiklikleri tamamlanmadan hızlıca öğretmen yetiştiren kurumların açıldığı ve bu durumun da eğitimin kalitesini düşürdüğü gibi mevcut öğretmen yetiştirme sisteminin aksayan yönleri tespit edilmiştir. Yine öğretmen eğitimi konusunda çeşitli ülkelerin öğretmen yetiştirme süreleri ve sistemleri de incelenmiştir. Komisyonlarca öğretmen eğitimi alanında yapılan görüşmeler sonucu birtakım tekliflerde de bulunulmuştur. "Liseleri birinci, ikinci ve üçüncülükle bitirenlerin, kendi yetişme alanlarına uygun olan, öğretmen yetiştiren kurumlara sınavsız olarak girebilmeleri ile öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere gerekli görülen alanlarda lisans öğrenimini tamamlayanların, eğitim fakültelerinde pedagojik

formasyon görmek suretiyle öğretmen olarak atanabilmeleri" bu teklifler arasındadır (MEB, 2017i).

Şurada ayrıca öğretmen eğitiminde hizmet öncesi sorunlar da görüşülmüş ve bu bağlamda birtakım tekliflerde bulunulmuş; öğretmen eğitiminin genel amaçları ve öğretmenlik mesleğinin genel standartları üzerinde durulmuştur. Bir kez daha bu konu başlığı altında öğretmen yetiştirmeye ilişkin mevcut sorunlar görüşülmüş; günümüzde de çok tartışılan bir eğitim meselesi olan ücretli öğretmenlik meselesi ve öğretmenlik belgesi olmadan çalışan öğretmenlerin durumu gibi eğitim sorunları bu madde altında ele alınmıştır. Öğretmen yetiştirme programlarında bir bütünleşmeye ve düzenlemeye gidilmesi teklif edilmiştir. Şura kapsamında okul öncesi, temel eğitim, orta eğitim ve yüksek eğitim için yetiştirilecek öğretmenler için örnek bir model öğretmen yetiştirme programı önerilmiş; her kademe için programın amaç, fonksiyon, ilke, içerik ve etkinlikleri hakkında önerilerde bulunulmuştur.

11. Milli Eğitim Şurası'nda eğitim uzmanları konusu da ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bir önceki şurada kabul edilen Türk Milli Eğitim Sistemine uygun olarak uzmanlık alan ve görevleri benimsenmiş; eğitim uzmanlığı, eğitim uzmanlarının öğrencilik şartları, öğrenimi, öğretmenlikten geçişi, istihdam şartları, hizmet alanları gibi birçok açıdan ele alınmıştır.

11. Milli Eğitim Şurası'nda görüşülen mevzular arasında hizmet içi eğitim dosyası da yer almıştır. Hizmet içi eğitim, verilecek eğitimler, eğitim amaçları, teşkilat yapısı gibi boyutlarda değerlendirilip önerilerde bulunulmuştur. Son olarak şura kapsamında öğretmenlik mesleği bir kez daha ele alınmış; öğretmenin rolü tartışılmıştır (MEB, 2017i).

4. 11. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

11. Milli Eğitim Şurası, odağına öğretmenlik mesleğini koyan ve bu mesleği birçok açıdan ele alan bir şura toplantısıdır. İlk kez bir şura, yalnızca öğretmenlik mesleği için toplanmıştır. Şura öncesi geniş katılımlı bir öğretmen anketi de yapılmış; bu anketin sonuçları şurada değerlendirilmiştir.

Komisyonlarca yapılan görüşmelerde önerilen teklifler olmuştur ve bu tekliflerden bazıları uygun bulunup benimsenmiştir. Öğretmenlik mesleği branş

bazında değil de okul öncesi, temel eğitim, orta eğitim gibi kademeler halinde incelenmiştir. Dolayısıyla yabancı dil öğretmeni nasıl olmalı gibi detay bilgiler raporlara yansımamıştır. Şura kapsamında alınan kararlarda sadece birkaç yerde yabancı dil ve yabancı dil öğretmenlerinden bahsedilmiştir. Bunların ilki "Öğretmen Yetiştirme Programlarında İçerik Kategorilerinin Düzeni ve Ağırlığı" ile ilgili olarak alınan kararlardan öğretmen olacak kişinin sahip olması gereken niteliklerle ilgili olan karardır. Bu karara göre öğretmen olacak kişi öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür bilgisine sahip olmalıdır. Her öğretmen adayının sahip olması gereken ortak genel kültür bilgisinin de öğretmenlere genel bir perspektif kazandırmayı amaçlayan Türkçe, Türk İnkılâp Tarihi, Yabancı Dil gibi ortak ve zorunlu genel kültür dersleri aracılığıyla edinebileceği belirtilmiştir (MEB, 2017i). Bu kararda öğretmenlerin daha yüksek genel kültür bilgisine sahip olabilmek için yabancı dil derslerinin önemine değinilmiştir.

Hizmet içi eğitim bölümünde uygulama ilkeleri altında alınan kararlardan 14. kararda hizmet içi eğitimin bir parçası olarak batılı dillerden birini öğrenebilmesi için öğretmen ve eğitim uzmanlarına Devlet Memurları Yabancı Diller Merkezinde daha fazla kontenjan ayrılması önerilmiştir. Ayrıca öğretmen sorunları ve araştırması ile ilgili olarak alınan kararlardan birinde yabancı dille öğretim yapan okulların öğretmenlerini kendi üniversitelerimizde yetiştirmemiz ve yabancı dil öğretmenlerine dış ülkelerde kendilerini geliştirme imkânları sunmalıyız şeklinde bir teklifte bulunulmuş; bu teklifte yabancı dil öğretmenlerinin gelişimi için dış ülkelerde edinilen deneyimlerin önemine dikkat çekilmiş ve yabancı dille öğretim yapan okulların öğretmenlerini kendi ülkemizde yetiştirmemiz önerilmiştir.

4. 11. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

Şurada alınan kararlar 15.08.1983 tarih ve 2145 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. 11. Milli Eğitim Şurası'nda öğretmenlik ve eğitim uzmanlığı konuları birçok açıdan ele alınmış; öğretmen ve eğitim uzmanlarını yakından ilgilendiren birçok karar da alınmıştır. Yabancı dil mevzusu ise uygulamada köklü değişimlere yol açacak kararlarda değil de uygulanması durumunda yabancı dil öğretmenlerinin niteliğini arttıracak öneri niteliğinde kararlarda karşımıza çıkmıştır. Öğretmen olacak kişilerin sahip olması gereken ortak genel kültür bilgisinden

bahsedilirken genel bir perspektif kazandırdığı söylenen ortak kültür derslerine yabancı dil dersleri de eklenmiştir. Böylelikle yabancı dil derslerinin genel kültüre etkisi üzerine öneri niteliğinde bir karar alınmıştır.

Öğretmenlere ve eğitim uzmanlarına Devlet Memurları Yabancı Diller Merkezinde daha fazla kontenjan ayrılması böylelikle daha çok öğretmen ve eğitim uzmanının yabancı dil öğrenmesinin sağlanması da önerilmiştir. Devlet Memurları Yabancı Diller Merkezi, 10.01.1971 tarih ve 14764 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Memurları Yabancı Diller Merkezi Yönetmeliği uyarınca kurulmuştur. Öncelikli olarak devlet memurlarına hizmet veren bu merkezin amacı kurumlarınca yabancı dil öğrenmeleri gerekli görülen personele yabancı dil öğrenme imkânı sağlamak olmuştur. İdaresi Milli Eğitim Bakanlığına bırakılan Merkezin müdürü her yıl en geç 15 Temmuz tarihine kadar kontenjan bilgilerini Devlet Personel Dairesine bildirmek durumundaydı. Her sene kontenjan kadar devlet memuru da bu merkezde yabancı dil eğitimi alırdı. Eğitim süresi 9 ay olan bu Merkez, 15.10.2003 tarih ve 25260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Memurları Yabancı Diller Eğitim Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik gereği kaldırılmıştır.

Ayrıca şurada yabancı dille öğretim yapan kurumları için kendi yabancı dil öğretmenimizi kendimiz yetiştirmeli ve yabancı dil öğretmenlerini dış ülkelere kendilerini geliştirebilmek için imkânlar sunmalıyız önerisi ile her çağ için geçerli olabilecek bir öneride bulunulmuştur.

4. 12. On İkinci Milli Eğitim Şurası

4. 12. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

12. Milli Eğitim Şurası, 18-22 Haziran 1988 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel Başkanlığında Ankara'da toplanmıştır. Şura Başkanlık Divanı'nda dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel'in yanı sıra Prof. Dr. İhsan Oğuz ve Doç. Dr. İhsan Sezal da bulunmuşlardır.

4. 12. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

12. Milli Eğitim Şurası bu çalışma için oldukça önemlidir, çünkü ilk kez bir şuranın gündeminde gündem maddesi olarak "Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi" ele alınmıştır (MEB, 2017j). 27.06.1988 tarih ve 2263 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Kararına göre şura gündemi olarak şu konular belirlenmiştir (MEB, 2017j):

1. Türk Eğitim Sistemi.
    a. İlköğretim (Temel Eğitim)
    b. Genel ve Mesleki ve Teknik Orta Öğretim
    c. Yükseköğretime Geçiş
    d. Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi (Ölçme ve Değerlendirme)
2. Yükseköğretim
3. Öğretmen Yetiştirme
4. Eğitimde Yeni Teknolojiler
5. Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi
    a. Türkçe Eğitim ve Öğretim
    b. Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi
6. Eğitim Finansmanı
    a. Türk Eğitiminin Finansman Kaynakları
    b. Eğitim Yatırımları
7. Öğretim Programları (Müfredat Programları)

Şuranın 1988 yılında toplandığını ve yabancı dil eğitim ve öğretimini gündem maddesi olarak gündemine alan ilk şura olduğu düşünülürse, yabancı dil meselesinin çok değil sadece 31 sene önce Bakanlığın en üst danışma organı olan şuraların gündemine girdiği söylenilebilir. Elbette ki 12. Milli Eğitim Şurası'ndan önceki şuralarda da yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak kararlar alınmıştır, ancak ilk kez yabancı dil eğitim ve öğretiminin gündem maddelerinden biri olmasından ötürü 12. Milli Eğiti Şurası oldukça önemlidir. Şuranın gündeminde ayrıca yeni teknolojiler ve eğitim finansmanı gibi kavramlar da ilk kez karşımıza çıkmaktadır.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel, 11. Milli Eğitim Şurası'ndan 6 yıl sonra toplanabilmiş 12. Milli Eğitim Şurası ile ilgili olarak açılış konuşmasında şu sözleri söylemiştir (MEB, 2017j):

> XII. Millî Eğitim Şurası'nı çok çeşitli ihtiyaçlarla, zaruretlerle ve sebeplerle toplamış bulunuyoruz. Bir defa, Türkiye'de, 1982'den 1988'e kadar geçen 6 yıllık dönem içinde gerçekten büyük bir ekonomik ve sosyal yapı değişikliği meydana gelmiştir. Özellikle Birinci

> ve İkinci Özal Hükümetleri döneminde, son 5 yıldır, şurası inkâr edilmez bir gerçektir ki, birçok problemlere ve sıkıntılara rağmen, ekonomik ve sosyal bakımdan çok önemli adımlar atılmış, atılımlar yapılmış ve ciddi uzun vadeli tedbirler alınmıştır. Gerçekten, o zamandan bu yana bazı ekonomik ve sosyal göstergeler değerlendirildiğinde, Türk iktisadi hayatının ve toplum yapısının gittikçe hızla değiştiğini görmekteyiz. Eğitim de, toplum sistemlerinin en önemlilerinden birisini, belki de en önemlisini teşkil etmektedir. İşte aradan geçen bu 6 yıl, Türkiye'de eğitim sisteminin birçok meseleleriyle birlikte tekrar gözden geçirilmesini gerektirmiştir.
>
> Diğer taraftan, yıllardır Türk Millî Eğitiminde yapılan önemli hizmetlere rağmen, şurası da açık bir gerçektir ki, Türk Millî Eğitiminde sistemden başlamak üzere ciddi bir reform ihtiyacı vardır. Gerçi, bu reform kelimesi, birçok sosyal kurumlarda, müesseselerde yıllardan beri söylenegelmiştir; ama 21'inci yüzyılın eşiğinde Türk Eğitim Sistemini mutlaka değiştirme ihtiyacı içerisindeyiz. Bu ihtiyaç sadece Türkiye'de görülmemektedir. Nitekim 1983 yılında, birçok müesseseleri bakımından hakikaten gelişmiş bir ülke olan -bir süper devlet olan- Mili Eğitim Bakanlığına ve Başkana verilen bir raporun yankıları hâlâ devam etmektedir. Geçtiğimiz mayıs ayı sonunda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Amerikan Cumhurbaşkanına bu raporun tekrar gözden geçirilerek verildiğini öğrenmiş bulunuyoruz.
>
> Sayın Başbakanım, değerli şura üyeleri; şunu bir kere daha huzurunuzda ifade etmek istiyorum: Türkiye'de, ekonomik ve sosyal birçok konuda gerçekten, özellikle son 5 yılda önemli adımlar atılmıştır. Eğitim konuları da buna dâhildir; ama sadece ekonomik bakımdan altyapı yatırımlarını gerçekleştirmek, sanayileşmeyi sağlamak, ihracatı artırmak, ekonomik başarılar göstermek; bir milletin kalkınmasını gerçekleştirmede yeterli değildir. Bütün bu eserleri ellerine teslim edeceğimiz gençliğimizi, en iyi şekilde yetiştirmek zorundayız. 21'inci yüzyılın başında dünyanın gelişmiş ülkeleri arasında iddialı olmak istiyorsak, önemli bir role sahip olmak istiyorsak, mutlaka Millî Eğitimimize daha fazla önem vermek zorundayız.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel'in açılış konuşması, 12. Milli Eğitim Şurası'nın yapıldığı yıllarda 21. yüzyılın ve küreselleşmenin etkileri ile küreselleşen dünyada bir yer edinebilmenin ancak eğitim aracılığıyla olabileceğinin yoğun bir şekilde hissedilmeye başlandığına dair ifadeler içermektedir.

Şurada kurulan komisyonlarca gündem maddelerine ilişkin görüşmeler yapılmış ve yapılan görüşmeler sonucu bazı kararlar alınmıştır. 12. Milli Eğitim Şurası kararları 28.11.1988 tarih ve 2274 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Önceki şuralarda da alışageldiği üzere bu şurada da Türk Milli Eğitim Sistemi kademeler halinde incelenmiş ve eğitim sistemimizle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

İlköğretim ile ilgili olarak sekiz yıllık ilköğretim üzerinde durulmuş ve mevcut ortaokulların ilköğretimle bütünleştirilmesi teklifi karara bağlanmıştır. Liselerin bünyesinde bulunan ortaokulların tamamen kapatılması ve ilköğretime başlama yaşının 72 ay olarak belirlenmesi de alınan kararlar arasındadır. İlkokul ortaokul farklılığının ortadan kaldırılarak sekiz yıllık ilköğretim için ortak ve aynı bir program hazırlanması üzerinde de karara varılmıştır. İlköğretim başlığı altında kız öğrenciler, özel eğitime muhtaç çocuklar, zekâ seviyesi yüksek öğrenciler gibi birçok konuda daha kararlar alınmıştır.

Eğitim sistemimizin ortaöğretim boyutu da yine bu şurada birçok açıdan değerlendirilmiş; bu başlık altında birtakım kararlar alınmıştır. 9. sınıfta her öğrencinin okuması gereken ortak dersler ile sonrasında sınıf yükseldikçe öğrencilerin kollara ayrılarak kollarına göre seçebilecekleri kol dersleri ile seçmeli derslerle ilgili olarak kararlar alınmıştır. Anadolu Liselerinde de kol ayrımının yapılması; donanım ve alt yapı imkânları tamamlanmadan yeni Fen Liseleri açılmaması da bu şura kapsamında alınan ortaöğretim kararları arasındadır. Şurada ortaöğretim ve yükseköğretim kapsamında neredeyse tüm türdeki liseler değerlendirilmiş ve bu bağlamda kararlar alınmıştır (MEB, 2017j).

12. Milli Eğitim Şurası'nda artık teknolojinin eğitimdeki yeri fark edilmeye başlanmış; eğitimde yeni teknolojiler başlığı altında ilk karar olarak televizyonun en mümkün şekliyle eğitimde kullanılması uygun görülmüştür. Bütün eğitim kurumlarında yeni teknolojilerden sorumlu birimlerin oluşturulmasına ve yeni teknolojilerin bir bütünlük içerisinde eğitim sistemimizde ele alınmasına dair kararlar alınmıştır. 21. yüzyılın beraberinde getirdiği yenilikleri görmezden gelmenin neredeyse imkânsız olduğu düşüncesi bu şurada benimsenmiş ve yeni teknolojiler ile ilgili olarak bu düşünce ile kararlar alınmıştır.

Öğretmen yetiştirme mevzusu bu şurada bir kez daha ele alınmış; Öğretmen Personel Kanunu çıkartılması, sözleşme usulü öğretmen istihdamına gidilmesi, öğretmenler için "Meskene Kavuşturma Projesi" yapılması, öğretmenlere ücretsiz ve indirimli seyahat imkânlarının sağlanması gibi birtakım kararlar alınmıştır.

12. Milli Eğitim Şurası'nda aynı zamanda "Türkçe Eğitim ve Öğretimi, Eğitim Finansmanı, Öğretim Programları" gibi alanlarda da komisyonlarca görüşmeler yapılmış ve bu alanlarla ilgili olarak birtakım karar ve temenni kararları alınmıştır. 12. Milli Eğitim Şurası kararlarının tam metni, 28.11.1998 tarih ve 2274 sayılı Tebliğler Dergisi'nde bulunmaktadır.

12. Milli Eğitim Şurası'nı bu tez çalışması için değerli kılan en önemli gündem maddesi yabancı dil eğitim ve öğretimi maddesidir. İlk kez yabancı dil meselesi bir şura gündeminde yer almış ve bu hususta radikal kararlar alınmıştır.

4. 12. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

Açılış konuşmasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel, 21. yüzyıla ve 21. yüzyılın beraberinde getirdiği birtakım yeniliklere atıfta bulunmuş; bu çağın eşiğinde bir ülke olarak eğitim sistemimizde birtakım reformlar yapılması gerektiğini belirtmişti (MEB, 2017j). Güzel, konuşmasının bir yerinde dünyanın gelişmiş ülkeleri arasında yer almanın ancak eğitimle mümkün olacağına da değinmişti. 21. yüzyıla uyum için Türk Milli Eğitim Sisteminde eğitim reformlarının yapılması gerekliliğinin ve yenilikçi teknolojilerin Türk Milli Eğitim sistemine entegrasyonunun konuşulduğu o yıllar için şüphesiz ki yabancı dil bilgisi de gitgide küreselleşen dünyada ülke olarak var olabildiğimizi gösterebilmek için son derece önemlidir. Bu önem ve şimdiye kadar yabancı dil alanında yapılan ayrıntılı çalışmaların azlığı Bakanlık tarafından da fark edilmiş olacak ki geç de olsa yabancı dil meselesi 12. Milli Eğitim Şurası'nda gündem maddesi olarak yerini almıştır.

12. Milli Eğitim Şurası'nda "Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Komisyonu" adıyla bir komisyon da kurulmuştur. Bu komisyonda Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi alt komisyonunda bulunan komisyon üyelerinin isimleri şöyledir (Üçler, 2006, s: 88):

1.	Prof. Dr. H. Sebüktekin	Seçimle Gelen Üye
2.	Hamdi Binay	Tabiî Üye
3.	Prof. Dr. Himmet Umunç	Davetli Üye
4.	Yrb. Veysel Gani	Müşahit
5.	Yrd. Doç. Dr. F. Altunkaya	Davetli Üye
6.	Doç. Dr. Zülâl Balpınar	Müşahit
7.	Kadriye Burcaklı	Seçimle Gelen Üye
8.	Ülkü Özgüler	Seçimle Gelen Üye
9.	Vicdan Erkır	Müşahit
10.	Feriha Gürsoy	Seçimle Gelen Üye
11.	Necdet Doğanata	Seçimle Gelen Üye
12.	Budak Kirzioğlu	Seçimle Gelen Üye
13.	Bahir Gürer	Seçimle Gelen Üye
14.	Nerenin Sahin	Seçimle Gelen Üye
15.	Meral Çerçi	Seçimle Gelen Üye

Komisyon üyelerinden birkaçı ismen incelendiği vakit; Prof. Dr. Hikmet Sebüktekin'in Türkiye'nin dilbilim alanında önde gelen isimlerinden olduğu ve

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kurucu Dekanlığı başta olmak üzere birçok önemli vazifede bulunduğu görülmektedir. Prof. Dr. Himmet Umunç, 1989-1992 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Müdürü olarak görev yapmıştır. Doç. Dr. Zülâl Balpınar ise o dönem Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde görev yapmaktadır.

Komisyon üyelerinin arasında ülkemizin önde gelen üniversitelerinin filoloji ve yabancı diller eğitimi bölümlerinden alanında uzman kişilerin var olduğu görülmektedir. Yabancı Diller Eğitimi ve Öğretimi Komisyonu, görüşmelerine durum değerlendirmesi yaparak başlamıştır.

Ülkemizde yabancı dil öğretimi 1970'li yıllara kadar klasik yöntemlerle yapılmaktaydı. Demirel'e (2005) göre 1968 yılında Avrupa Konseyi ile Milli Eğitim Bakanlığımız arasında yabancı dil öğretimi hususunda bazı ortaklaşa çalışmaların yapılmasına başlanmıştır. O yıllarda daha etkili yabancı dil öğretimi yapabilmek amacıyla bir komisyon kurulmuş ve Avrupa Konseyi'nin destekleri ile yabancı dil programlarımızın gözden geçirilmesine ve ülkemize özgü yabancı dil ders kitaplarının hazırlanmasına başlanmıştır. Aynı zamanda yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi ve modernleştirilmesi adına bir diğer önemli adım da 1972 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kuruluna bağlı olarak kurulan "Yabancı Diller Öğretimini Geliştirme Merkezi'nin" açılmasıdır. Bu merkez ve Avrupa Komisyonu arasında işbirlikli çalışmalar yapılmış; yapılan işbirliği çerçevesinde yeni yabancı dil öğretim programları ile ders kitapları hazırlanmıştır (Demirel, 2005). Yeni programlar, 04.06.1973 tarih ve 1747 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan 380 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararına göre 1973-1974 eğitim öğretim yılından itibaren kademeli olarak uygulamaya konulmuştur.

1970'li yıllardan itibaren yabancı dil öğretimi ile ilgili atılan önemli adımlara, yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak yapılan bütün çalışmalara ve devletin yabancı dil mevzusuna verdiği öneme rağmen iyi şartlardaki ortaokul ve liselerde dahi istenilen düzeyde yabancı dil öğretilemediği üzerinde durulmuştur. Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Komisyonuna göre bu başarısızlığın nedenleri aşağıda belirtilmiştir (Üçler, 2006, s: 93-94):

1. Öğrenciler genellikle yabancı dilin önemini kavrayamamaktadırlar.
2. Yabancı dil öğretimine, "faydacılıktan çok, kültür geliştirme aracı olarak bakılmaktadır.

3. Birçok öğrenci yabancı dilin nasıl öğrenileceğini bilmediğinden derslerde ve ferdî çalışmalarında yeterli gelişme gösterememektedirler.
4. Dili öğretilen ülkelere uzaklık dolayısı ile öğrenciler öğrendikleri dili, sözlü anlatımda hemen hemen hiç kullanamamaktadırlar.
5. Sınıf geçme konusunda sağlanan kolaylıklar öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedirler.
6. Lise sınıflarında üniversiteye girme kaygısına kapılan öğrenciler, üniversiteye giriş sınavlarında, genel puan durumuna çok az etkisi olan yabancı dile gereken önemi vermemektedirler. Hatta lise son sınıfta bu öğrenimi ihmal etmektedirler.
7. Öğretim ve Öğrenimde "hata" konusunda, çağdaş dil öğrenim metodolojilerinin tavsiye ettiği tolerans gösterilmemektedir.
8. Derslerde, iletişim gücü sağlanmasına yönelik beceriler kazandırılmasından ziyade, bilgi amaçlanmaktadır. Ayrıca, öğrenilen dilin sosyal kullanımı konusunda da gerekli olan bilgi ve beceriler de ihmal edilmektedir.
9. Dersler grup çalışmaları, ikili ve ferdî çalışmalar seklinde düzenlenmemekte, iletişim alıştırmalarına yeteri kadar yer verilmemektedir.
10. Okullarımızın çoğunda, etkili bir yabancı dil öğretimi için gerekli olan radyo-kaset, projeksiyon makinesi, video, pazen tahta, tepegöz vb. araç ve cihazlar bulunmamaktadır.
11. Derslik sayısının yetersizliğinden, uygun sınıf düzeni ve gerekli öğrenim ortamı (u seklinde veya yuvarlak (o) seklinde sınıf düzeni) sağlanamamaktadır.
12. Okullaşma oranında görülen hızlı artış, eğitimin alt yapısını yetersiz kılmakta, bunun sonucunda sınıf mevcutları normalin üzerine çıkmaktadır. Bu durum, özellikle daha çok "sayıda öğrencinin seçtiği İngilizce sınıflarında güçlük yaratmaktadır.

Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Komisyonunca yapılan görüşmeler sonucu mevcut yabancı dil eğitim ve öğretim sistemimiz, radyo ve televizyonda yabancı dil öğretimi ile yabancı dilde ölçe ve değerlendirme çalışmaları ile ilgili olarak birtakım tekliflerde yapılmıştır. Bu teklifler şunlardır (Üçler, 2006, s: 95-96):

Mevcut öğretim ve eğitimle ilgili olarak;

1. Zorunlu durumlarda kalabalık sınıflar için özel öğretim teknikleri geliştirilmelidir.
2. Farklı yetenekteki öğrenciler ve otonom çalışmalar için özel alıştırmalar ve ek materyal hazırlanmalıdır.
3. Yaz aylarında, dili öğretilen ülkelerle öğrenci ve öğretmen mübadelesi yapılması için tedbir alınmalıdır.
4. Öğretmen ve öğrencilere plânlı, yoğun ve sürekli çalışma teknikleri öğretilmelidir.
5. Öğrenciler ve velilere, meslekler ve yabancı dilin önemi konusunda aydınlatıcı bilgiler verilmelidir.
6. Basamaklı Kur Sistemi dışında kalan okulların yabancı dil müfredat programları yeni gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilmelidir.
7. İkinci ve Takviyeli Yabancı Dil Öğretimi için çerçeve programlar hazırlanmalıdır.
8. Yabancı dil öğretimi için çağdaş öğretim yöntemleri içerisinde kullanılmaları zaman ve maddi kayıplara neden olduğu kesinlesen laboratuarlar kurulması yerine yeterli miktarda portatif kasetçalar, video ve monitör, yabancı dil öğretiminin kullanımına sunulmalıdır.
9. İlkokul 4 ve 5. sınıflarda yürütülen yabancı dil öğretiminin branş öğretmenlerince yapılması için gerekli tedbirler alınmalı, yabancı dil dersleri için ders kitapları ve yardımcı malzeme hazırlanmalıdır.

Radyo ve Televizyonda Yabancı Dil Öğretimi ile ilgili olarak:

İkinci yabancı dil öğretiminin yaygınlaştırılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

1. Mevcut programlar değerlendirilmelidir.
2. İlgiyi belirlemek ve gerekli düzeltmeleri yapmak üzere anketler uygulanmalıdır.
3. TV'de Türkçe veya yabancı dilde alt yazılı yabancı filmler gösterilmesi için gerekli girişimlerde bulunulmalıdır.

Ölçme ve Değerlendirme ile ilgili olarak:

1. Yabancı dil sınavları öğrencilerin basta iletişim güçlerini ölçmeye imkân verecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.
2. Türkiye'de yabancı dil seviyesini ölçen resmi bir kurum tesis edilmelidir.

28.11.1988 tarih ve 2274 sayılı Tebliğler Dergisi'nin 948 ve 949. sayfalarında Komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu 12. Milli Eğitim Şurası'nda birtakım kararlar alınmıştır. 12. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil eğitimi ve öğretimi başlığı altında yayımlanan şura kararları şunlardır:

1. Yabancı dil öğretiminde verimliliği artırmak üzere yapılan çalışmalara; aralıksız, tutarlı ve insan gücü bakımından yeterli bir şekilde devam edilmesi.
2. Yabancı dil eğitiminde; fırsat eşitliğini zedelemede mevcut sınırla imkânların istekli ve yetenekli öğrencilere götürülmesi için, genel ortaokullar ile genel ve mesleki liselerde, 1988-1989 öğretim yılından itibaren "Basamaklı Kurs Sistemi" ne geçilmesi.
3. Bir ölçme ve değerlendirme birimi, bir otantik doküman derleme birimi, ders kitapları ve yardımcı ders malzemesi üretim ünitesi, bir dokümantasyon kitaplığı, bir yabancı dil öğretmenleri ile haberleşme birimi, bir ders programları geliştirme birimi ve bir hizmet içi programları ve eğitimi geliştirme birimini ihtiva edecek; yabancı ülkelerdeki benzeri merkezler, Milletlerarası Kuruluşlar ve Üniversitelerle bilimsel ve mesleki alanlarda iletişim kuracak; yabancılara Türkçe, öğretim metotları hazırlanmasında rehberlik edecek; Türk tecrübesini yayacak ve yabancı dil öğretimi ile ilgili yeni metotlar geliştirilecek ve uygulayacak; yabancı dil öğretiminde koordinasyonu sağlayacak bir "Yabancı Diller Merkezi"nin kurulması.
4. Basamaklı Kur Sisteminin işleyiş şekli ile ilgili mevzuatın düzenlenmesi.
5. Basamaklı Kur Sisteminin uygulanmasında; çalışmaları izlemek, değerlendirmek, rehberlik etmek ve yüksek seviyeli çağdaş yabancı dil öğretim metodolojilerindeki gelişmeleri ve bunların sınıftaki uygulamalarını yakından bilen gezici bir ekibin görevlendirilmesi.
6. Almanca öğretiminde olduğu gibi, İngilizce ve Fransızca öğretimi ile ilgili çalışmalara katılmak üzere, İngiliz ve Fransız Hükûmetlerinden uzun süreli bin uzman sağlanması.
7. Basamaklı Kur Sisteminin uygulanmasını yapan okullarla dili öğretilen ülkelerdeki benzeri okulların kardeş okullar olması sağlanarak hem yabancı dil öğretiminin gelişmesine, hem de memleketimizin yabancılara tanıtılmasına yardımcı olunması.
8. Yabancı dil öğretiminde; zorunlu durumlarda, kalabalık sınıflar için özel öğretim tekniklerinin geliştirilmesi.
9. Basamaklı Kur Sistemi dışında kalan okulların yabancı dil dersi programlarının yeni gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilmesi; ikinci ve takviyeli yabancı dil öğretimi için çerçeve programlarının hazırlanması.
10. Yabancı dil öğretimi için çağdaş öğretim yöntemleri içerisinde kullanılmaları zaman ve maddi kayıplara sebep olduğu kesinleşen laboratuvarlar kurulması yerine, yeterli miktarda portatif kasetçalar, video ve monitörlerin yabancı dil öğretiminin kullanımına sunulması.

11. Yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlarda Türkçe dersleri üzerinde hassasiyetle durulması; özellikle Türkçe'nin yapısının öğretilmesi.
12. Avrupa Konseyi ve ilgili ülkelerle iş birliği hâlinde öğretmen yetiştiren öğretmenler için ve yabancı dil öğretiminin çeşitli yönleri üzerinde uygulamalı seminerler (Atellers/Workshops) düzenlenmesi.
13. Yaygın eğitim kurumlarında; yetişkinlerin, yabancı dil öğrenmeye teşvik edilmesi; hedef grupların ve ihtiyaçların tespit edilmesi; bu kurumlar için programlar ve ders malzemelerinin geliştirilmesi.
14. Yabancı dil imtihanlarının öğrencilerin başta iletişim güçlerini ölçmeye imkân verecek şekilde yeniden düzenlenmesi.
15. Türkiye'de yabancı dil seviyesini ölçen resmî bir kurumun tesis edilmesi.
16. Yabancı dil öğretimini teşvik etmek ve geliştirmek maksadıyla; Memleketimizle diğer ülkeler ve milletlerarası kuruluşlar arasında öğretmen, öğrenci, program, ders aracı vb. konularda millî seviyede veya okullar seviyesinde kısa ve uzun süreli mübadele sistemlerinin geliştirilmesi.

Ayrıca 12. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil eğitimi ve öğretimi bahsi, Genel, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim, Yükseköğretim, Öğretim Programları ve şura Temenni Kararları kapsamında alınan şu kararlarda da geçmiştir (2274 sayılı Tebliğler Dergisi, 28.11.1988):

1. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında; sekiz yıllık ilköğretime dayalı olarak, öğretim süresi üç veya dört yıl olan öğretim programlarının, bir kısım derslerin yabancı dille okutulduğu kurumlarda ise ayrıca bir yıllık hazırlık programların uygulanması.
2. Anadolu Teknik Liselerinin mevcut statüleri korunmakla birlikte, orta vadede yabancı dille okutulan derslerin Türkçe olarak okutulması bu okullarda kuruluş amaçlarına uygun olarak öğrencilere etkili bir yabancı dil öğretilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması; Teknik Liselerin, Anadolu Teknik Liseleri ile bütünleşmesini sağlayıcı düzenlenmelerin yapılması.
3. Anadolu Liselerinin, başlangıçta mevcut statülerinin korunması; orta ve uzun dönemde, yabancı dille okutulan Fen ve Matematik derslerinin Türkçe okutulmasının sağlanması; bununla beraber, bu okulların kuruluş amaçlarına uygun olarak öğrencilere etkili bir yabancı dilin öğretilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması.
4. Yabancı dilde yüksek öğretim yapan mevcut kurumların korunması, yenilerinin açılması.
5. Sekiz yıllık mecburi öğretimin son yıllarında, bütün öğrencilerin haftada ortalama belli gün sayısı kadar ortak ders göreceği, ayrıca altı çeşit de seçmeli programın (ihtiyaca göre artırılabilir) kullanılacağı program uygulamalarına imkân verilmesi; seçmeli programların; genel kültür, yaygın eğitimle çıraklık, kırsal alan için yaygın eğitimle çiftçilik, örgün eğitimle zanaat dalları, din öğretimi ile ilgili dersler, ağırlıklı yabancı dil derslerinin olması.
6. Üniversitelerde, yabancı dil ve Türkçe derslerinin kaldırılması, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinin korunması.
7. Yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların eğitim ve öğretim programlarının, "Basamaklı Kur Sistemi"nin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi.
8. İlkokul 4 ve 5. sınıflarda yürütülen yabancı dil öğretiminin branş öğretmenlerince yapılması için gerekli tedbirlerin alınması.
9. Radyo ve Televizyonda yapılan yabancı dil öğretimi ile ilgili mevcut programların değerlendirilmesi; bu konuda anketler uygulanması; TV'de, Türkçe veya yabancı dilde alt yazılı yabancı filmler gösterilmesi için gerekli girişimlerde bulunması.

12. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dilde öğretimin değil yabancı dil öğretiminin hedeflendiği görülmektedir. Anadolu Teknik Liseleri ile Anadolu Liselerinde yabancı dilde okutulan derslerin Türkçe okutulmasının sağlanması kararı da bu durumu destekler niteliktedir. 12. Milli Eğitim Şurası'nda ilk kez alanında uzman eğitimcilerden oluşan bir Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Komisyon yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili olarak çarpıcı kararlar almıştır. Bu kararlardan en dikkat çekici olanı "Basamaklı Kur Sistemine" geçilmesi kararıdır.

4. 12. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

Basamaklı Kur Sistemi uygulaması, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 19.09.1988 tarih ve 118 sayılı kararı ile 31.10.1988 tarih ve 2272 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Basamaklı Kur Sistemi Yönergesine binaen 1988 - 1989 öğretim yılından itibaren kademeli olarak devam edecek şekilde ortaokul 1. sınıftan itibaren başlamıştır. 1988 yılında yürürlüğe giren Basamaklı Kur Sistemi Yönergesine göre Basamaklı Kur Sistemi, yabancı dil eğitimi ve öğretimi yapan ortaokulları, ilköğretim okullarının ortaokul kısımları ile lise ve dengi okul ve kurumları kapsamaktaydı. Yönergede Basamaklı Kur Sisteminin uygulanmasında uyulacak esaslar şu şekilde belirtilmekteydi:

1. Ortaokul birinci sınıftan lise son sınıfa kadar sistem, altı basamaktan oluşur. Her basamağın süresi bir ders yılı süresine eşittir. Her basamağın sonunda öğretim programı bakımından uğraşılacak hedefler belirlenir.
2. Basamaklı kur sistemi uygulamasında birinci basamak zorunlu, diğer basamaklara katılma isteğe bağlıdır. Basamaklı kur sistemi diğer kurumlarda bu esaslar çerçevesinde kendi mevzuatına göre yapılır.
3. Her basamak sonunda merkezi sistemle bir sınav yapılır. Ayrıca ders öğretmenlerinin yıl içindeki değerlendirmeleri ile komisyonca yapılacak sözlü sınav sonuçları başarının tespitinde dikkate alınır.
4. Her basamak sonunda başarılı olan öğrencilere o basamağı tamamladığını gösterir bir sertifika verilir.
5. Basamak sonlarında başarılı olan öğrencilerin bir üst, başarılı olamayanların aynı basamağa devam etmeleri veya sistemin dışına çıkmaları isteklerine bağlıdır.
6. Bir üst basamağa devam etmek, aynı basamağa tekrar etmek veya sistemin tamamen dışına çıkmak veyahut da daha önce sistemin dışına çıkmış olup, yeniden sisteme dönmek isteyen öğrenciler için kayıt - kabul süresi içinde ekli müracaat formu ile okul idaresine başvurulması gerekir. Süresi içinde usulüne uygun müracaatta bulunulmaması halinde öğrenciler sistemin dışına çıkmış sayılır.
7. Bir dilde aynı basamağı iki defa okuyarak başarısız duruma düşen öğrenciler, bu basamaktaki okuma hakkını kullanmış sayılırlar.
8. İstenildiği takdirde kayıt - kabul süresi içinde okul idaresine müracaat edilmek şartıyla başka bir dilin eğitim ve öğretimine geçilebilir.

9. Bu sistemin her kademesinde haftalık ders saati sayısı beş saattir.
10. Öğrenci velisinin - kayıt kabul sırasında öğrencinin yabancı dildeki bilgisinin daha üst basamağı takip edebilecek seviyede olduğunu beyan etmesi halinde; bu öğrenciler bütünleme sınavları esaslarına göre, öğretim yılının ilk haftası içerisinde yabancı dilde basamak tespit sınavına alınırlar. Yapılan sınavda 100 puan üzerinden 70 ve daha yukarı puan alanlar başarılı sayılırlar.
11. Yabancı dil öğretimini basamaklı kur sistemi ile yapan okullarda yabancı dil dersinden alınan not; öğrencinin sınıf geçip kalmasını etkilemez ve yılsonu başarı ortalamasının hesaplanmasında dikkate alınmaz.
12. Basamaklı kur sistemi uygulanmayan bir okuldan bu sistemin uygulandığı okula naklen gelen öğrenciler, istedikleri takdirde basamak tespit sınavına alınarak takip edecekleri basamak belirlenir.
13. Bu sistemi uygulandığı okullarda yabancı dil derslerinde sınıf mevcudu en az 8, en çok 25 olması esas alınır.

Ayrıca Basamaklı Kur Sistemi uygulamasında yeni ders kitapları hazırlanıncaya kadar o yıllarda okutulmakta olan mevcut ders kitaplarının kullanılmasının devam edilmesine de karar verilmiştir. O zamanki mevcut ders kitapları, 1973 - 1974 yılından itibaren uygulanmaya başlanan yabancı dil öğretim programlarına uygun olarak hazırlanan "An English Course for Turks, Je Parle Français ve Wir Lernen Deutsch" isimli ders kitaplarıdır.

Ülkemizde Basamaklı Kur Sistemi, 1988 - 1989 yılında ortaokulların 1. sınıflarında kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır. Dönemin Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı İhsan Sezal kendisi ile yapılan bir söyleşide Basamaklı Kur Sistemine geçiş ile ilgili olarak şu sözleri söylemiştir (Milli Eğitim Dergisi, 1989, sayı: 84, s: 11):

> Günümüze kadar (yabancı dil eğitimi konusunda) birçok düzenlemeler yapılmış olsa da, istenilen yönde bir başarı sağlandığını söylemek oldukça güçtür. 3 yıl ortaokul, 3 bazen 4 yıl lise ve daha fazla yıllar üniversite olarak düşünüldüğünde 10 -13 yıl arasında değişen bir yabancı dil öğretimi olmasına rağmen, Türk Eğitim Sisteminin bu yapısı maalesef yabancı dili öğretememiş ve öğrenciler söylediğimiz yılların sonunda çoğu kez bir cümle kuracak yabancı dili edinememişlerdir. ...Nitekim Bakanlık uzmanlarından, üniversitedeki yabancı dil uzmanlarından ve hatta dışarıdan, yabancı ülkelerden birtakım uzmanlardan yararlanarak bir model, bir proje gerçekleştirdik. Adına Basamaklı Kur Sistemi dedik.

Aynı zamanda söyleşide dönemin Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı İhsan Sezel'e Türkiye'nin coğrafi olarak büyük bir ülke olduğu ve bu sistemin pilot bölgelerde denendikten sonra ülke genelinde uygulanmaya başlanmasının daha iyi olup olmayacağı sorulması üzerine İhsan Sezal şöyle demiştir (Milli Eğitim Dergisi, 1989, sayı: 84, s: 12):

> Bunu yapabilirdik. Yalnız Türkiye'nin birçok konularda olduğu gibi bu konuda da fazla zaman kaybetmeye tahammülü yok. Bunu birtakım riskleri göze alarak yapmayı düşündük.

> Çünkü Sayın Bakanın (Hasan Celal Güzel) zaman zaman ifade ettikleri gibi kervanı yolda düzeltmekte aslında yerinde ve rasyonel bir çözüm olabileceğini düşündük.

Dönemin Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı İhsan Sezal'in cümlelerinden de anlaşılacağı üzere Basamaklı Kur Sistemi, ülkemizin yabancı dil öğretimi sorununa rasyonel bir çözüm olarak tasarlanmış ve ivedilikle uygulamaya konmuştur. Yalnızca bir sene uygulanabilen bu sistem, 1989 - 1990 yılından itibaren 16.10.1989 tarih ve 2297 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nün Basamaklı Kur Sistemi konulu yazısına binaen uygulamadan kaldırılmıştır.

Konan, 1996 yılında yaptığı araştırmasında Basamaklı Kur Sisteminin istenilen başarıyı elde edemeyip bir yıl sonra kaldırılmasıyla ilgili olarak şu sözleri söylemiştir (1996, s: 87):

> Yabancı Dil'de Basamaklı Kur Sisteminin sonuçlarını değerlendirmek üzere, örneklem olarak seçilen Adana, Ankara, Çankırı, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kayseri, Samsun, Siirt ve Van illerindeki ortaokul ve orta dereceli 110 okulun yöneticilerine, yabancı dil öğretmenlerine, öğrencilere ve velilere Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca anket uygulanmıştır. Anketin değerlendirilmesi sonucunda;
>
> 1. Sistemin gerektirdiği fiziki mekân, öğretim materyali ile yeterli sayıda öğretmen sağlanamaması ve programlarda sisteme uygun değişiklik yapılmadan uygulamanın yaygın biçimde başlatılması nedeniyle olumlu sonuç almadığı (ankete katılan yönetici ve öğretmenlerden %75'i fiziki kapasiteyi yetersiz görmüşlerdir.);
> 2. Öğretmenlerin sistemin uygulandığı ortaokul 1. sınıfta görevlendirilmesi nedeniyle üst sınıflardaki yabancı dil derslerinin boş geçtiği;
> 3. Dersleri boş geçen öğrenciler ile yabancı dili seçmeyen öğrencilerin okul disiplinini olumsuz yönde etkiledikleri,
> 4. Basamaklı Kur Sisteminde yabancı dilin sınıf geçmeyi etkilememesin öğrencinin derse olan ilgisini azalttığı, öğrencileri yabancı dil öğrenmeye motive etmediği,
> 5. Anket uygulanan 79 okulda Basamaklı Kur Sisteminin uygulanması için 652 yeni dersliğe gereksinim olduğu, bu uygulamadan dolayı 2323 saat yabancı dil dersinin açık geçtiği belirlenmiştir.

Bu anketin verilerinden de anlaşılacağı üzere Basamaklı Kur Sistemi, yeterince anlaşılamadan altyapı ve öğretim materyalleri eksiklikleri ile yabancı dil öğretmeni ihtiyacı gibi meseleler hesaba katılmadan hızlıca uygulamaya konmuş bir sistemdir. Gökdemir'e göre (1989, s: 332 - 333):

> Basamaklı Kur Sistemi'nin hem olumlu hem olumsuz yönleri mevcuttur. Sistemin yabancı dil derslerini mecburi olmaktan çıkarıp isteğe bağlı hale getirmesi olumlu bir yönüdür. Bu sisteme göre isteyen öğrenci yabancı dil dersi alırken istemeyen öğrenci muaf tutulmaktadır. Böylece zekâ, yetenek ve çalışkanlık düzeyi bakımından bir yabancı dili öğrenmeye uygun olanlar yabancı dil öğrenirken; uygun olmayanlar ise boşa zaman harcamamaktadır. Sistemin olumsuz yönleri ise sisteme uygun olarak ders araç ve gereçleri sağlanmadan uygulamaya konulması, yeni sistemde yabancı dil notlarının bir öneminin olmaması ve öğrencileri yabancı dil öğrenmeye teşvik eden tedbirlerin alınmamış olmasıdır. Yabancı dil bilmenin üniversiteye girişte öncelik tanıması, yabancı dil alanında başarılı öğrencilerin

ödüllendirilmesi ve yaz ayları için öğrencilerin öğrendikleri dili tatbiki için öğrenci mübadelesi yapılması teşvik amaçlı yapılabilecekler arasındadır.

Bu şura kapsamında alınan "Anadolu Liselerinin, başlangıçta mevcut statülerinin korunması; orta ve uzun dönemde, yabancı dille okutulan Fen ve Matematik derslerinin Türkçe okutulmasının sağlanması; bununla beraber, bu okulların kuruluş amaçlarına uygun olarak öğrencilere etkili bir yabancı dilin öğretilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması" kararının uygulamadaki karşılığı ise kısmen de olsa 13.05.1993 sayılı 21580 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Bazı Derslerin Öğretimini Yabancı Dille Yapan Resmî Okullar Yönetmeliğinin Beşinci Kısım Çeşitli Hükümler Bölümünün 25. Maddesinde görülmektedir. Bu maddeye göre Anadolu Liseleri gibi bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların ara sınıflarında yabancı dille okutulabilecek dersleri yabancı dille okutacak öğretmen bulunamaması durumunda bu derslerin Türkçe okutulması mümkündür. Bu madde ile yabancı dille okutulan Fen ve Matematik gibi derslerin Türkçe okutulmasının önü açılmıştır.

4. 13. On Üçüncü Milli Eğitim Şurası

4. 13. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

13. Milli Eğitim Şurası, 15-19 Ocak 1990 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol Başkanlığında Ankara'da toplanmıştır. Prof. Dr. Orhan Oğuz ve Doç. Dr. Nihat Bilgen şurada başkan vekili olarak bulunmuşlardır.

4. 13. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şurada gündem olarak tek husus "yaygın eğitim" seçilmiş; Türk Milli Eğitim Sisteminde yaygın eğitim, "Yaygın Eğitimde Kavram, Kapsam ve Eğilimler, Yaygın Eğitimde Organizasyon ve İş birliği, Yaygın Eğitimde Yatırım ve Finansman, Yaygın Eğitimde Personel" gündem maddeleri ışığında ele alınmıştır. 13. Milli Eğitim Şurası, sadece yaygın eğitim üzerine yapılan ilk şura olmuştur. Dönemim Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol, bu konu ile ilgili olarak açılış konuşmasında şu sözleri söylemiştir: "13. Millî Eğitim Şurası, Cumhuriyet tarihimizde ilk defa sadece yaygın eğitim konusunda, ülkemizde bu alanda ilgili çalışmalar yapan bakanlıkların, üniversitelerimizin, diğer resmî, özerk, özel ve gönüllü kuruluşların yetkili temsilcileriyle toplanmış bulunmaktadır (MEB, 2017j)."

13. Milli Eğitim Şurası'nda komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu yaygın eğitim doğrultusunda birtakım kararlar alınmıştır. Ülkemiz için "Milli Eğitim Terimleri Sözlüğü" hazırlanması, yaygın eğitimde demokrasi ve çevre konularına önem verilmesi, yaygın eğitimde alınan belgelerin örgün eğitimdeki denkliklerinin belirlenmesi gibi kararlar bu şurada yaygın eğitimle ilgili olarak alınan kararlar arasındadır (MEB, 2017j)."

4. 13. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

13. Milli Eğitim Şurası, tamamen yaygın öğretim odaklı bir şuradır. Bu şurada Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla yaygın eğitim faaliyetlerinin artırılması ve bu sayede eğitilmiş insan gücünün istihdam piyasasına girişi hedeflenmiştir. Bu şura kapsamında yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili olarak alınan karar bulunmamaktadır.

4. 13. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

13. Milli Eğitim Şurası, tamamen yaygın eğitim odaklı bir şura olup bu şura kapsamında alınan kararlar da bu yöndedir. Dolayısıyla bu şurada yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili olarak uygulamaya yansımış bir karar da yoktur.

4. 14. On Dördüncü Milli Eğitim Şurası

4. 14. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

14. Milli Eğitim Şurası 27-29 Eylül 1993 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Nahit Menteşe başkanlığında Ankara'da toplanmıştır. Dr. Yusuf Ekinci ve Abdullah Nişancı da Şura Başkanlık Divanında yer almışlardır.

4. 14. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şura gündemi olarak "Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği ile Okul Öncesi Eğitimi" belirlenmiştir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Nahit Menteşe şuranın açılış konuşmasında Milli Eğitim Bakanlığı olarak şura gündemine dair hedefleri ile ilgili olarak şu sözleri söylemiştir (MEB, 2017k):

> Eğitimimizin, Atatürk ilkeleri ışığında, millî, demokratik, çağdaş, laik, cumhuriyetçi ve evrensel nitelikleri geliştirerek korunacaktır. Okul öncesi eğitimi geliştirerek

yaygınlaştırılacaktır. Zorunlu eğitimin en az 8 yıla çıkarılması çalışmalarına devam edilecektir. Ortaöğretimin kendi içinde ve yaygın eğitimle yatay ve dikey geçişlere imkân verecek düzenlemeler yapılacaktır. Mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilecektir. Öğrencilerin ilgi, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır. Öğretim programları ve ders kitapları, evrensel niteliklere, demokratik ve özgürlükçü anlayışa uygun olarak yeniden düzenlenecektir. Yükseköğrenime geçiş sistemi öğrencilerin ilgi, yetenek ve başarıları doğrultusunda öğrenim görmelerine, fert ve toplum ihtiyaçlarına, arz ve talep dengesinin sağlanmasına imkân verecek bir yapıya kavuşturulacaktır. Yükseköğretim kurumlarımızdaki öğretim elemanları ile öğrencilerimizin görüş ve düşüncelerini açıklayabilmeleri için gereken demokratik hak ve imkânlar sağlanacaktır. İnsanımızın, ailelerimizin ve toplumumuzun mutluluğunun gerçekleştirilmesinde en büyük payın değerli öğretmenlerimize ait olduğuna inanıyoruz. Bu sebeple öğretmenlerin yetiştirilmesi, özlük haklarının ve istihdam şartlarının iyileştirilmesi, özlük haklarının ve istihdam şartlarının iyileştirilmesi hususundaki çalışmalarımıza devam edilecektir. Yurt dışındaki çocuklarımızın, bulundukları ülkenin eğitim imkânlarından daha geniş ölçüde yararlanmaları sağlanacak, Türkiye'ye dönüşlerinde karşılaştıkları sorunların çözümünde kolaylaştırıcı tedbirler alınacaktır. Türk Cumhuriyetleri ve toplulukları ile eğitim ve öğretim alanındaki ilişkilerimiz geliştirilerek devam ettirilecek, karşılıklı iş birliğine özel bir önem verilecektir.

Şurada komisyonlarca şura gündeminde belirlenen konulara dair görüşmeler yapılmış; bu görüşmeler sonucunda birtakım kararlar alınmıştır. 14. Milli Eğitim Şurası kararları 03.01.1994 tarih ve 2398 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. İlk kez eğitim yönetimi ve yöneticiliği kavramları bu şura kapsamında detaylıca ele alınmış; bu alanda yenilikçi birtakım önerilerde bulunulmuştur. Milli Eğitim Akademisi'ne işlerlik kazandırılması, Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın denetim hizmetlerini yürütürken bütün kurumlarla işbirliğine gitmesi, müfettişlerin lisansüstü eğitim almalarının sağlanması gibi kararlar bu şura kapsamında alınan kararlardandır.

Okul öncesi eğitiminin de ele alındığı 14. Milli Eğitim Şurası'nda okul öncesini yurdumuzun her bölgesinde yaygınlaştırmak hedefiyle birtakım kararlar alınmıştır. Bakanlıklar arası işbirliği yapılarak işletmelere kreş açılması; anne babalar için "anne ve baba okulu" uygulaması; belediyeler, vakıflar, dini kuruluşlar gibi kurum ve kuruluşlara okul öncesi eğitim kurumu açma yetkisi verilmesi; ihtiyaç duyulan yerlerde ikili eğitim yapan ana okullar projesi gibi kararlar bu şura kapsamında alınan kararlardandır.

4. 14. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

14. Milli Eğitim Şurası, eğitim yönetimi ve okul öncesi eğitimini ilgilendiren mevzulara odaklanan bir şura olmuştur. Dolayısıyla komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu alınan kararlar da eğitim yönetimi ve okul öncesi ile ilgili olarak

alınmıştır. Alınan kararlar arasında yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilişkili bir karar bulunmamaktadır.

4. 14. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

14. Milli Eğitim Şurası kapsamında yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili olarak alınan herhangi bir karar yoktur. Kararlar eğitim yönetimi ve okul öncesi eğitimi ile ilgilidir. Dolayısıyla yabancı dil eğitimi ile ilgili olarak uygulamaya yansıyan bir karar da söz konusu değildir.

4. 15. On Beşinci Milli Eğitim Şurası

4. 15. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

15. Milli Eğitim Şurası 13-17 Mayıs 1996 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Turhan Tayan Başkanlığında Ankara'da toplanmıştır. Ramazan Çetin Dağlı ve Prof. Dr. Reşat Genç de Başkanlık Divanı'nda yer almışlardır.

4. 15. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şura gündemi olarak "İlköğretim ve Yönlendirme, Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma, Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi, Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşılanması, Eğitim Sisteminin Finansmanı" belirlenmiştir. Şura gündemi oldukça geniş kapsamlı tutulmuştur. Daha önce 1988 yılında yapılan 12. Milli Eğitim Şurası başta olmak üzere birkaç kez daha şura gündemine alınan sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim mevzusu bu şura kapsamında da bir kez daha ele alınmıştır.

Şuranın açılış konuşmasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Turhan Tayan, sayısal veriler de kullanarak Türk Milli Eğitim Sisteminin o günkü durumu ile ilgili bilgiler vermiştir. Turhan Tayan açılış konuşmasında şurayla ilgili olarak şu sözleri etmiştir (MEB, 2017m)

> ....Türkiye bugün 15 milyon öğrencisi, 500 bini aşkın öğretmen ve öğretim elemanı, 75 bini aşkın okul ve eğitim kurumlarıyla dev bir potansiyeli bünyesinde barındırıyor. Bu potansiyel kuşkusuz yarının bilgi toplumu seviyesine ulaşmış, refah düzeyi yüksek, geleceğe güvenle bakan mutlu insanların yaşadığı bir Türkiye'yi meydana getirecektir.
>
> ....Yüzyılımızda önceki yüzyıllarda hiçbir 'alanda görülmeyen bir ilerlemeye ve değişimle karşı karşıyayız. Artık bilgi toplumu hayal değil, yaşamakta olduğumuz bir gerçektir. Bilim

> ve teknoloji buna paralel biçimde iletişim teknolojisi bizleri hayrete düşürecek ölçüde hızla gelişiyor, ilerliyor, bilgi gittikçe değer kazanıyor. Çünkü bilgi, üretimin, kalitenin, insanca yaşamanın en önemli anahtarı hâline geliyor.
>
> ....Bu amaçla Bakanlığımızca bir reform çalışması yapıldığı, bunun Hükûmet Programıyla Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alıp ulusal bir hedef hâline getirildiği bilinmektedir.
>
> ....Eğitim reformu, eğitim sistemi, öğretmen ve yönetim olarak üç ana boyutta ele alınmaktadır. Millî eğitim sistemi bu şuramızın konusudur.

15. Milli Eğitim Şurası, yakın gelecekte gerçekleştirilecek olan kesintisiz 8 yıllık zorunlu ilköğretim reformu öncesi önemli kararların alındığı bir şura olarak Türk Milli Eğitim tarihimizdeki yerini almıştır.15. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar 29.07.1996 tarih ve 2458 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Şurada ilköğretimle ilgili olarak alınan kararlar, 8 yıllık kesintisiz ilköğretim sistemine geçişi temel alan kararlardır. Şurada il ve bölge raporlarında temel eğitim yerine ilköğretim denmesi de uygun görülmüştür. Kesintisiz 8 yıllık ilköğretim sistemine geçilmesi, 5-6 yaş okul öncesi eğitiminin de ilköğretime dâhil edilmesi, 8 yılın sonunda 1 yıllık lise ya da meslek lisesine yönlendirme yılının da olması böylece yeni sistemin 2+8+1 şeklinde düzenlenmesi kararı ilköğretim reformu ile ilişkili olarak şurada verilmiş kararlardandır.

15. Milli Eğitim Şurası'nda "İlköğretim ve Yönlendirme, Orta öğretimde Yeniden Yapılanma, Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi, Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşılanması ve Eğitim Sisteminin Finansmanı" başlıkları altında etkilerini bugün dahi eğitim sistemimizde görebildiğimiz birçok karar verilmiştir. 15. Milli Eğitim Şura Kararlarının tamamına 29 Temmuz 1996 tarih ve 2458 sayılı Tebliğler Dergisi'nde ulaşmak mümkündür. 15. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan bazıları "Uygulama Kararları" olarak Milli Eğitim Bakanlığının İcra Planı'nda ve 16 Aralık 1998 tarih ve 2467 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer almıştır.

4. 15. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

15. Milli Eğitim Şurası'nda "Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma, Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi ve Eğitim Sisteminin Finansmanı" kapsamında yabancı dil ile ilişkili olarak ele alınan kararlar şunlardır (MEB, 2017m):

1. Öğretimde yabancı dille eğitim yerine, yabancı dil öğretimi yapılmalı ve yabancı dil öğretimine önem verilmeli, zorunlu yabancı dil öğretimi, isteğe dönük hâle getirilmelidir.

2. En az 8 yıllık ilköğretimden sonra ortaöğretime gitmek isteyen öğrenciler, hazırlık sınıfı eğitimine (9. yıl) devam etmeli; bu eğitim sırasında öğrenciler genel bilgi, yabancı dil ve teknoloji eğitimi almalı; bu eğitimin sonunda öğrenciler, ilgi yetenek ve isteklerine göre genel ya da meslek eğitimi veren programlara yönlendirilmelidir.
3. Uygun alanlarda yabancı dil bilgisi Öğrenci Yerleştirme Sınavı'nda değerlendirilmelidir.
4. Yükseköğretime geçişte; Türk dili ve edebiyatı bütün alanlarda, yabancı dil, matematik, bilgisayar gibi dersler ise ilgili alanlarda değerlendirilmelidir.
5. Eğitim ve öğretimini yabancı dille yapan okullarda okutulan yabancı dil ders kitaplarının ilgili ülkelerden ithal edilmesi yerine, yerli müelliflerce üretilmesi teşvik edilmelidir.

Yabancı dil ile ilişkili olarak 15. Milli Eğitim Şurası'nda alınan yukarıdaki kararlardan 1 ve 5 numaralı kararlar aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı Uygulama Kararları arasında da yer almaktadır. 15. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil ile ilgili olarak kararlar incelediği vakit tıpkı 12. Milli Eğitim Şurası'nda olduğu gibi bir kez daha yabancı dilde öğretime değil yabancı dil öğretimine dikkat çekilmiştir. Ayrıca şura gereği yabancı dil öğretiminin zorunlu olmaktan çıkıp isteğe bağlı olması da önerilmiştir, ancak geçmişten bugüne yabancı dil dersleri ülkemizde ortak dersler kapsamında öğretilen derslerden olmuştur. 8 yıllık kesintisiz ilköğretim sonrası öğrencilerin bir sene de lise öncesi hazırlık sınıfına devam etmesi ve bu süre zarfında öğrencilerin yabancı dil eğitimi alması da uygun görülmüştür. Yabancı dil bilgisinin Öğrenci Yerleştirme Sınavında ve yükseköğretime geçişte uygun alanlarda değerlendirilmesi de kararlaştırılmıştır. Aynı zamanda yabancı dille eğitim veren okulların -Anadolu Liseleri başta olmak üzere- o dönem ithal ders kitaplarına olan ilgisi oldukça fazlaydı. Bu sebeple temini daha zor ve fiyat olarak daha külfetli olan ithal ders kitaplarının yerine yerli ders kitaplarının getirilmesi teklif edilmiştir.

4. 15. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

15. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kesintisiz sekiz yıllık ilköğretime geçilmesi kararı 1997 yılında yasallaşarak uygulamaya konmuştur ve bu kararın uygulanmasıyla birlikte ülkemizde yabancı dille tanışma yaşı da değişmiştir. 15. Milli Eğitim Şurası'ndan bir yıl sonra 16.08.1997 tarih 23084 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.3.1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun" uyarınca kesintisiz sekiz yıllık ilköğretime geçilmiştir. Bu kanunla birlikte 05.01.1961 tarihli

ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 9 uncu maddesinin birinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir: "İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir."

Bu kanun uyarınca 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren ülkemizde sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu ilköğretim sistemine geçilmiştir. 1997 yılında uygulamaya geçirilen bu sistem yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak birtakım yenilikleri de beraberinde getirmiştir. 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren ülkemizde yabancı dil, 4. sınıf düzeyinden itibaren öğretilmeye başlanmıştır. Yeni sistemde ilköğretim boyunca 4 ve 5. sınıflarda haftalık 2 ders saati; 6, 7 ve 8. sınıflarda ise haftalık 4 ders saati olmak üzere yabancı dil dersleri yer almıştır.

4. 16. On Altıncı Milli Eğitim Şurası

4. 16. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

16. Milli Eğitim Şurası, 13-17 Kasım 1999 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu başkanlığında Ankara'da toplanmıştır. Bener Cordan ve Prof. Dr. Cevat Alkan Başkanlık Divanı'nda bulunan diğer üyelerdir.

4. 16. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

Şura gündemi olarak "Mesleki ve Teknik Eğitim" seçilmiş; gündem maddeleri mesleki ve teknik eğitimi ilgilendiren hususlarla sınırlandırılmıştır. Şura kapsamında "mesleki ve teknik eğitimin, ortaöğretim sistemi bütünlüğü içinde ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılması, okul ve işletmelerde meslek eğitimi ve istihdam, mesleki ve teknik eğitim alanına öğretmen ve yönetici yetiştirme, mesleki ve teknik eğitimde sınavsız yükseköğretime geçiş, mesleki ve teknik eğitimde finansman" (MEB, 2017n) konuları ele alınmıştır.

Şura gündeminin sadece mesleki ve teknik eğitim üzerine olmasıyla ilgili olarak dönemin Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu kapanış konuşmasında şu sözleri söylemiştir (MEB, 2017n):

> 1997 yılında çıkarılan yasa ile, zorunlu eğitim, beş yıldan, kesintisiz sekiz yıla çıkarılarak yeni bir reform başlatılmıştır. Aynı yasayla eş anlamlı olarak, eğitimde çağı yakalama 2000 projesinin uygulamaya konulması hayata geçirilmiştir. Bu projeyle öngörülen hedeflerden biri de, orta öğretim sisteminin mesleki ve teknik ağırlıklı olarak yapılanmasıdır.

> ...Şurada, bugüne kadar, mesleki ve teknik eğitimin, orta öğretim sistemi içinde ağırlıklı olarak yapılandırılması, okul ve işletmelerde meslek eğitimi ve istihdam, mesleki ve teknik eğitim alanında öğretmen ve yönetici yetiştirme, mesleki ve teknik eğitimde finansman konuları ele alınmış, bu konuda kurulun dört komisyonunun ön hazırlık dokümanlarındaki görüşler de göz önüne alınarak hazırladığı raporlar müzakere edilmiş, önergeler gündeme konulmuş ve sonuçta komisyon raporları, Genel Kurulda tartışılmış, çalışmalarımıza ışık tutacak çok önemli kararlar alınmıştır.

Dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel şura açılışında Türkiye'de olamadığı için bu konuşma kapanış konuşması olarak yapılmıştır. Şura kapsamında mesleki ve teknik eğitimle ilgili birçok alanda bir hayli karar alınmıştır. Tam gün - tam yıl eğitim uygulamasına geçilmesi, programların uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanması, sekizinci sınıflarda meslekleri tanıtıcı faaliyetler yapılması, kız öğrencilerin mesleki eğitimi desteklenmesi gibi kararlar bu şura kapsamında mesleki eğitimle ilgili olarak alınan kararlardandır.

4. 16. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

16. Milli Eğitim Şurası, gündem olarak yalnızca mesleki ve teknik eğitim konusunu ele almıştır. Dolayısıyla şurada alınan tüm kararlar mesleki ve teknik eğitim ile ilgilidir. Bu şurada sadece bir karar da yabancı dilden bahsedilmiştir. O karar şu şekildedir: "Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşünen, insana ve doğaya ilişkin estetik değerlere sahip olan, yeni bilgi ve teknolojiyi kullanan, yabancı dil bilen öğretmenler yetiştirilmelidir (MEB, 2017n)." Bu kararda mesleki ve teknik eğitimde yabancı dil öğretiminden değil, mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde öğretmenlerin yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşünen, insana ve doğaya ilişkin estetik değerlere sahip olan, yeni bilgi ve teknolojiyi kullanan, yabancı dil bilen çok yönlü öğretmenler olarak yetiştirilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur.

4. 16. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

16. Milli Eğitim Şurası, mesleki ve teknik eğitim odaklı bir şura olup şura kapsamında alınan kararlar da bu bağlamda alınmıştır. Dolayısıyla yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak uygulamaya yansıyan bir karar da olmamıştır.

4. 17. On Yedinci Milli Eğitim Şurası

4. 17. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

17. Milli Eğitim Şurası, 13-17 Kasım 2006 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik başkanlığında Ankara'da toplanmıştır.

4. 17. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

17. Milli Eğitim Şurası'nda gündemi "Türk Milli Eğitim Sisteminde Kademeler Arası Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi ile Küreselleşme ve AB Sürecinde Türk Eğitim Sistemi" konuları oluşturmaktadır (MEB, 2017o). İlk kez bu şurada "Küreselleşen dünya ve Avrupa Birliği sürecinde Milli Eğitim Sistemimiz" hususu gündem olarak belirlenmiştir. Şuraya yaklaşık 850 kişinin davet edildiği bilinmektedir ve bu davetlilerle ilgili olarak dönemin Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Prof. Dr. İrfan Erdoğan şura kapsamında yapmış olduğu konuşmasında şu sözleri etmiştir (MEB, 2017o).

> 7 yıl aradan sonra, 13-17 Kasım 2006 tarihlerinde düzenlenen 17. Millî Eğitim Şurasında eğitim sistemimiz, kademeler arası geçişler, yönlendirme ve sınav sistemi ile küreselleşme ve AB sürecinde Türk Eğitim Sistemi boyutlarıyla değerlendirildi. Şurada, her biri kendi alanının uzmanı olan katılımcılar, millî eğitimimizin sorunları ile ilgili görüşlerini demokratik bir ortamda dile getirme olanağı buldular. Davet edilen yaklaşık 850 kişinin tamamına yakınının onurlandırdığı şuraya katılanların % 14.55'i tabii üyelerden, % 36.49'u MEB mensubu resmî-özel kuruluş temsilcilerinden, % 17.09'u akademisyenlerden, % 10.97'si sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden, % 10.97'si diğer kamu kurumları temsilcilerinden, % 6.24'ü yerel yönetim temsilerinden ve % 3.70'i de yurt dışından gelen temsilcilerden oluşmuştur. 17. Milli Eğitim Şurası daha önce yapılan şuralarla karşılaştırıldığında, akademisyenlerin ve eğitim bilimleri uzmanlarının oransal olarak en yüksek oranda temsil edildikleri bir şura olmuştur.

Yoğun katılımlı bir şura olan 17. Milli Eğitim Şurası'nda Türk Milli Eğitim Sisteminde kademeler arasında geçişler, sınav sistemi ve yönlendirme faaliyetleri ile ilgili olarak komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu birtakım kararlar alınmıştır. Özel eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim ile ilgili olarak Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavının (OKS) kaldırılması, 2023 yılına kadar 36-60 ay için okul öncesi okullaşma oranının %80 seviyesine ulaşması, üstün zekâlı öğrenciler için madalyon okullar açılması, ilköğretimde seçmeli derslerin arttırılması gibi kararlar alınmıştır.

Şura gündeminde yer alan küreselleşme ve Avrupa Birliği süreci hususlarında da Türk Milli Eğitim Sistemimiz ile ilgili olarak birtakım kararlar alınmıştır. Türkiye

Büyük Millet Meclisi Avrupa Birliği Uyum Komisyonu'nun 22. Dönem 5. Yasama Yılı Faaliyet ve Değerlendirme Raporu'na göre ülkemiz, Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet Başkanlarının 17 Aralık 2004 Zirvesi'nde aldığı karara binaen 3 Ekim 2005 tarihinde resmen Avrupa Birliği'ne katılım müzakerelerine başlamıştır. Dolayısıyla 17. Milli Eğitim Şurası, tarih olarak müzakerelerin başladığı ve yoğun olarak ülke gündeminde yer aldığı bir yıla denk gelmektedir. O yıllardan itibaren Avrupa Birliği müktesebatı ve Kopenhag kriterlerine uyum sürecinde ülkemizde birtakım yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılması gerekliliği gündeme gelmiştir. Dolayısıyla Türk Milli Eğitim Sistemimizin de küreselleşme ve Avrupa Birliği süreci açısından değerlendirilmesi bir çeşit gereklilik olarak görülmüş olacak ki 17. Milli Eğitim Şurası kapsamında ele alınmıştır. Yaşam boyu öğrenme, eğitimde hareketlilik ve eğitimde nitelik açılarından Milli Eğitim Sistemimiz ele alınmış; bu alanlarda Avrupa Birliği'ne uyum süreci ile alakadar olarak öneri niteliğinde birtakım kararlar alınmıştır. Eğitim kurumlarında yabancı öğrencilere ayrılan kontenjanların arttırılması, yaşam boyu öğrenmenin 24-64 yaş ile sınırlandırılmaması, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması için gerekli altyapı ve hazırlık çalışmalarına başlanması gibi kararlar bu başlık altında alınan kararlardandır.

4. 17. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

17. Milli Eğitim Şurası'nda her ne kadar gündem maddeleri arasında yabancı dil öğretimi ile ilgili bir madde bulunmasa da yabancı dil öğretiminden bahsedilen birtakım kararlar alınmıştır. Şuranın yıl olarak Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin başladığı yıllara denk gelmesi nedeniyle Milli Eğitim Sistemimiz, bu şurada Avrupa boyutu ve Avrupa standartları açısından da ele alınmıştır. Şura kapsamında Avrupa ülkelerine hareketlilikler yapılması, eğitim fakültelerinin uluslararası kurum ve kuruluşlar ile ortak çalışmalar yapması, yurt dışında uygulanan programlarla eş güdümlü çalışmalar yapılması gibi kararlar alınmış; bu kararların verimli şekilde uygulanabilmesi için de ortak bir yabancı dil bilgisine dikkat çekilmiştir. 17. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan kararlar şu şekildedir (MEB, 2017o):

1. Küreselleşme ve AB sürecinde yabancı dil öğretimine önem verilmeli, hızlandırılmış dil öğretim merkezleri, web destekli öğrenme ortamları aracılığıyla bireylerin en az bir yabancı dili öğrenmeleri sağlanmalıdır.

2. Yabancı dil öğretim yöntemlerinin daha etkin ve verimli hale gelmesi sağlanmalıdır. Ayrıca tüm kamu personelinin yabancı dil öğrenmesi için ülkemizin değişik bölgelerinde yabancı dil öğretim merkezleri açılmalıdır.
3. İlk ve ortaöğretimde yer alan "sosyal etkinlik" çalışmaları ile öğretmen yetiştirme programlarında hayata geçirilecek olan "topluma hizmet uygulamaları" çerçevesinde yabancı dil öğretimi, e-öğrenme, kültürel etkileşim gibi projelere de yer verilmeli; böylelikle hareketlilik ve yaşam boyu öğrenmeye katkı sağlanmalıdır.
4. Öğretmenler, yabancı dille iletişim becerilerini artırabilmeleri açısından desteklenmelidir.

4. 17. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

17. Milli Eğitim Şurası'nın yapıldığı yıl, 13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği yürürlükteydi ve bu yönetmelikte toplum hizmetine ve bu kapsamda yapılacaklara dair ifadeler bulunmaktaydı. Bu şurada toplum hizmeti uygulamaları kapsamında yabancı dil öğretimi ile ilgili projeler yapılması önerilmişti. Şurada ayrıca küreselleşen dünyada ve Avrupa Birliğine uyum sürecinde gitgide önemli hale gelen yabancı dil öğretiminin çağın gereklerine uygun olarak web destekli uygulamalarla desteklenmesi de önerilmişti. Bu öneriye uygun olarak 2006 yılında Sanko ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında bilgisayar destekli DynEd İngilizce öğretim programının bir eğitim aracı olarak okullarda kullanılmasına dair bir protokol imzalanmıştır. 2007-2008 eğitim öğretim yılında program, pilot okullarda denenmiş; 2008-2009 yılından itibaren de tüm resmi ilköğretim okullarında kullanılmaya başlanmıştır. Özek ve Pektaş (2016, s: 32) yaptıkları araştırmalarında DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemini şu sözlerle anlatmışlardır:

> Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), yabancı dil öğretimine katkı sağlamak amacıyla bilgisayar destekli yabancı dil eğitiminin artılarını göz önünde bulundurarak merkezi San Francisco'da bulunan şirket tarafından geliştirilen DynEd İngilizce Dil Eğitimi Sistemi Uygulamasını başlatmıştır. Uygulama 2008-2009 eğitim öğretim yılından itibaren tüm resmi okulların 4-8. Sınıflarında, 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren ise lise 9-12. sınıflarında kullanılmıştır. 15 farklı eğitim yazılımından oluşan DynEd programının sadece 4 tane yazılımı okullarda kullanıma sunulmuştur. İlk aşamada konuşma ve dinleme becerisini, sonraki aşamada okuma ve yazma becerisini geliştirmeyi amaçlayan sistem, çevrimiçi veya çevrim dışı olarak çalışabilme imkânına sahiptir. Ayrıca tablet bilgisayarlarda kullanımı için Android yazılım da ilave edilmiştir. Sadece bilgisayar tabanlı bir dil eğitim sistemi olmayan DynEd, Akıllı Öğretim Sistemi özelliklerine de sahiptir. Bu özellikler öğrencilerin anlama hızına göre programın zorluk derecesinin otomatik olarak arttırılıp azaltılması, öğrencilerin öğrenme davranışlarının 100'den fazla kritere göre değerlendirilip anında yazılı geribildirim verilmesi, öğrenciler, sınıflar ve okullar için ayrı ayrı çalışma verim notunun belirlenmesi şeklinde sıralanabilir.

4. 18. On Sekizinci Milli Eğitim Şurası

4. 18. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

18. Milli Eğitim Şurası, "Eğitimde 2023 Vizyonu" gündemiyle 01-05 Kasım 2010 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu başkanlığında Ankara Kızılcahamam'da toplanmıştır.

4. 18. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

"Öğretmenin yetiştirilmesi, istihdamı ve mesleki gelişimi; eğitim ortamları, kurum kültürü ve okul liderliği; ilköğretim ve ortaöğretimin güçlendirilmesi, ortaöğretime erişimin sağlanması; spor, sanat, beceri ve değerler eğitimi ile psikolojik danışma, rehberlik ve yönlendirme (MEB, 2017ö)" hususlarından oluşan gündem konuları şura kapsamında komisyonlarca ele alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığınca "Eğitimde 2023 Vizyonu" oluşturmak amacıyla şura kapsamında gündem konuları ile ilgili olarak 200'den fazla karar alınmıştır. Bakanlığın sonraki eğitim politikalarına rehberlik etmesi beklenen bu kararlar arasında uygulanması durumunda Türk Milli Eğitim Sistemimizde köklü değişikliklere yol açacak kararlar da bulunmaktadır. Öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamı ile ilgili olarak da birtakım kararlar alınmıştır. Bu kararlar arasında temel eğitimde her sınıf düzeyi için sınıf öğretmenlerin branşlaşmalarının sağlanması, aday öğretmenlerin tek başlarına derse girmemeleri, uzaktan eğitim ya da açık öğretim aracılığıyla okul öncesi, İngilizce gibi alanlarda öğretmen yetiştirilmesine izin verilmemesi gibi kararlar vardır.

Günümüzde de sıkça kullanılan "Okul Liderliği ve Kurum Kültürü" kavramları bu şurada karşımıza çıkmış; güçlü okul kültürleri geliştirebilmek adına birtakım kararlar alınmıştır. 18. Milli Eğitim Şurası'nda "Eğitim Ortamları, Okul Liderliği ve Kurum Kültürü" başlıkları altında sınıf düzeninde klasik düzenden modüler düzene geçilmesi; öğrenci çalışmaları için bir e-portfolyo sistemi oluşturulması, eğitim ortamlarının hayat boyu öğrenme stratejileri dikkate alınarak hazırlanması gibi kararlar alınmıştır.

İlköğretim ve ortaöğretim mevzuları da şura kapsamında ele alınmış; zorunlu eğitimin 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl yönlendirme ve

ortaöğretime hazırlık ve son olarak da 4 yıl ortaöğretim olacak şekilde 13 yıl olarak düzenlenmesi ilköğretim ve ortaöğretim ile ilgili olarak alınan dikkat çekici şura kararlarındandır.

18. Milli Eğitim Şurası spor, sanat, beceri ve değerler eğitimi ile psikolojik danışma, rehberlik ve yönlendirme alanlarında da önemli kararlara ev sahipliği yapmıştır. 26 Eylül'ün Türk Dil Bayramı olarak kutlanması, normal eğitim yapan ortaöğretim kurumlarında spor, sanat ve beceri derslerine vakit ayırabilmek adına derslerin 45 dakika yerine 40 dakika olarak yapılması, kendi kültürümüze özgü psikolojik ölçme araçları geliştirmek üzere "Ulusal Test Geliştirme / Ulusal Ölçme ve Değerlendirme" adıyla bir bağımsız akademik birim kurulması bu kararlar arasındadır.

4. 18. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

18. Milli Eğitim Şurası, "Eğitimde 2023 Vizyonu" gayesiyle toplanan bir şura olması dolayısıyla Türk Milli Eğitim Sistemimiz şura kapsamında birçok açıdan ele alınmış; öğretmen istihdamından kurum kültürüne kadar geniş bir yelpazede yaklaşık 200 karar verilmiştir. Eğitimde 2023 Vizyonuna temel oluşturacak kararların alınacağı bir şura gündeminde yabancı dil öğretimi mevzusu yoktur. Gündemi oluşturan maddeler arasında yabancı dil ile ilgili madde bulunmasa da şura kapsamında verilen kararlar arasında az sayıda da olsa yabancı dille ilgili sayılabilecek birtakım kararlar bulunmaktadır. Bu kararlar şu şekildedir (MEB, 2017ö):

1. Öğretmenliğin bir ihtisas mesleği olduğu gerçeğinden hareketle, uzaktan veya açık öğretim yoluyla okul öncesi öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği vb. alanlarda öğretmen yetiştirilmesine izin verilmemelidir.
2. Eğitim yöneticilerinin, farklı toplum ve kültürleri tanımaları, çok kültürlü ortamlarda görev yapacak şekilde yetiştirilmeleri ve yabancı dil becerilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.
3. Ülkemizde bütün derslerin eğitimi Türkçe olmalı, bazı derslerin yabancı dille eğitiminden vazgeçilmelidir.

4. 18. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

18. Milli Eğitim Şurası sonrası ülkemizde uygulamaya konulan şura kararlarından birisi zorunlu eğitimin 4+4+4 olacak şekilde 12 yıl olarak düzenlemesi olmuştur. 09.05.2012 tarih, B.08.0.ÖKM.0.00.00.00/401 sayı ve 12 Yıllık Zorunlu

Eğitime Yönelik Uygulamalar konulu genelge ile zorunlu eğitimin süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmış; 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul, 4 yıl lise olacak şekilde yeni bir düzenleme yapılmıştır. 2012 - 2013 yılından itibaren uygulamaya başlanan 12 yıllık zorunlu eğitimin yabancı dil öğretimine de yansımaları olmuştur. Sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim sistemiyle 4. sınıf düzeyine inen yabancı dil dersleri, 12 yıllık zorunlu eğitimle beraber 2. sınıf düzeyine inmiştir. Böylelikle yıllar içerisinde yabancı dil öğrenmeye başlama yaşı 2. sınıf seviyesine kadar düşmüştür. 12 yıllık zorunlu eğitim sistemiyle beraber 2, 3 ve 4. sınıflar için haftalık 2 ders saati; 5 ve 6. sınıflar için haftalık 3 ders saati; 7 ve 8. sınıflar için ise haftalık 4 ders saati olacak şekilde düzenlenmiştir.

Ayrıca 18. Milli Eğitim Şurası kapsamında ülkemizde bütün derslerin eğitiminin Türkçe olması ve yabancı dille eğitimden vazgeçilmesi de kararlaştırılmıştır. Bu karara binaen 07.09.2013 tarih ve 28758 sayılı Resmi Gazete'de Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği yayımlanmış; bu yönetmeliğin 2. bölümünün 10. maddesinin g bendinde "Derslerin öğretimi Türkçe yapılır. Ancak ortaöğretime yerleştirmeye esas puanla öğrenci alan ve önünde hazırlık sınıfı bulunan ortaöğretim kurumlarında matematik ve fen bilimleri grubu derslerini birinci yabancı dille okutabilecek öğretmen bulunması ve en az 12 öğrencinin talep etmesi hâlinde bu derslerin öğretimi birinci yabancı dille de yapılabilir. Özel öğretim kurumlarında ve Uluslararası Bakalorya Programı (IB) uygulayan okullarda bu sayı aranmaz." ifadelerine yer verilmiştir. Böylelikle derslerin yabancı dilde öğretilmesi sınırlandırılmıştır.

4. 19. On Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası

4. 19. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri

Yapılmış son şura olan 19. Milli Eğitim Şurası, 02-06 Aralık 2014 tarihleri arasında dönemin Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı başkanlığında Antalya'da toplanmıştır. Şuraya Bakanlık bürokratları, akademisyenler, okul müdürleri, öğretmenler ve öğrenciler olmak üzere yaklaşık 600 kişi katılmıştır.

4. 19. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar

"Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri, Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerinin Artırılması ve Okul Güvenliği" hususlarının gündem maddesi olarak belirlendiği şurada komisyonlarca yapılan görüşmeler sonucu birtakım kararlar alınmıştır.

Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleriyle ilgili olarak şurada birtakım kararlar alınmıştır. Okul öncesi öğretim programlarında değerler eğitimine yer verilmesi ve programların oyun temelli olması, ilkokul 1, 2 ve 3. sınıfları için de Din Kültürü dersi getirilmesi, ortaokulların 5, 6 ve 7. sınıflarına da birer saat rehberlik dersi konulması, lise düzeyinde Dil ve Anlatım Dersi ile Türk Edebiyatı dersinin Türk Dili ve Edebiyatı dersi adı altında birleştirilmesi öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri ile ilgili olarak alınan kararlar arasındadır.

Daha önceki şuralarda birkaç kez ele alınan öğretmen ve eğitim yöneticileri mevzusu bu şura kapsamında da ele alınmış; bu kapsam dâhilinde öğretmenlere her dört yılda bir yıpranma payı ve 3600 ek gösterge verilmesi ile okul yöneticilerinin merkezi yazılı sınavla atanması gibi gündemi uzun süre meşgul eden kararlar alınmıştır. Günümüzün önemli meselelerinden biri olan okul güvenliği mevzusu da şura kapsamında görüşülmüş; okullarda yaşanan güvenlik sorunlarını en aza indirebilmek için öneri niteliğinde birtakım kararlar alınmıştır.

4. 19. 3. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlar

2014 yılında yapılan ve bu çalışmanın yapıldığı tarih itibariyle yapılmış son şura olan 19. Milli Eğitim Şurasının gündeminde yabancı dil öğretimi mevzusu yer almamıştır. Milli Eğitim Bakanlığının 07.12.2014 tarihinde resmi internet sitesinde paylaştığı şura kararları incelendiği zaman yabancı dil ile herhangi bir şekilde ilişkili bir karar olmadığı görülmüştür.

4. 19. 4. Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması

19. Milli Eğitim Şurası'nda alanında uzman yaklaşık 600 kişinin katılımıyla 170'den fazla tavsiye kararı alınmıştır. Ancak bu tavsiye kararları arasında yabancı

dil öğretimi ile ilgili herhangi bir karar bulunmadığı için yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak uygulamaya yansıyan bir karar da olmamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, tartışmaya ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın sonuçları, araştırmanın amacı doğrultusunda cevap aranan dört soruyla ilişkili olarak elde edilen bulgulara göre dört başlık altında incelenmiştir.

5. 1. 1. Şura Toplanma Yeri ve Tarihleri ile İlgili Sonuçlar

Milli Eğitim Şurası, yaklaşık 80 yıllık bir Türk Milli Eğitim Sistemi geleneğidir ve uygulanmasıyla Türk Eğitim sistemimizde kalıcı izler bırakan kararlara ev sahipliği yapmıştır. Milli Eğitim Şuraları, gündem ve toplantı yeri önceden Milli Eğitim Bakanlığı'nca belirlenen ve bir takvim dâhilinde toplanan bilimsel nitelikli toplantılardır. Milli Eğitim Şuralarının, şura esaslarının ilk kez yasal olarak belirlendiği 22 Haziran 1933 tarih ve 2287 sayılı Kanun'a göre 3 yılda bir; 08.07.2014 tarih ve 29054 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan son yönetmeliğine göre Bakanın daveti üzerine 4 yılda bir toplanması uygun görülmüştür. Ancak bu kurala uyulmayan şuralar olmuştur. 7. Milli Eğitim Şurası bir önceki şuradan 5 yıl; 8. Milli Eğitim Şurası 8 yıl, 9. Milli Eğitim Şurası 6 yıl, 10. Milli Eğitim Şurası 7 yıl, 12. Milli Eğitim Şurası 6 yıl ve 17. Milli Eğitim Şurası 7 yıl sonra toplanmıştır. Bu durum, şuraların bir takvim dâhilinde yapılan nitelikli toplantılar olmasına engel olmaktadır. 4 yıldan daha kısa sürede toplanan şuralar da olmuştur. 11. Milli Eğitim Şurası bir önceki şuradan 1 yıl, 13. Milli Eğitim Şurası ise 2 yıl sonra toplanmıştır. Ancak bu durum yönetmeliğe aykırı değildir; Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği olağanüstü şura toplantısı yapılmasına izin vermektedir.

Şura toplanma yeri olarak, 19. Milli Eğitim Şurası dışında tüm şuralarda il olarak Ankara tercih edilmiştir. Yalnız 18. Milli Eğitim Şurası alışılagelmişin dışında Ankara Kızılcahamam'da toplanmıştır. 19. Milli Eğitim Şurası ise ilk kez farklı bir şehirde Antalya'da toplanmıştır. Şura toplantılarının yapılacağı yeri belirleme yetkisi

Milli Eğitim Bakanlığı'ndadır; bu durumda Bakanlık tarafından Ankara, uzun yıllar şura için en uygun mekân olarak görülmüştür denilebilir.

5. 1. 2. Şura Gündemi ve Alınan Kararlar ile İlgili Sonuçlar

Milli Eğitim Şuraları, yapıldığı dönemin eğitim meseleleri ile yakından ilişkili olup şura gündemleri yapıldığı döneme göre her bir toplantıda farklılık göstermektedir. Şuralarda gündeme alınan konular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. 1. Gündem Maddelerinin Şuralara Göre Dağılımı

Gündem Maddesi	Yer Aldığı Şura	Gündem Maddesi	Yer Aldığı Şura
Cumhuriyet Maarif Plan ve Esasları	1	**Ahlak Terbiyesi ve Din Öğretimi**	3, 7
Çeşitli Öğretim Derecelerindeki Müesseselere Ait Talimatnamelerin İncelenmesi	1	**Beden Eğitimi**	7
Bütün Öğretim Kurumlarında Anadili Çalışmaları	2	**Milli Savunma ile Eğitim Öğretim**	7
Türklük Eğitiminde Tarih Öğretimi	2	**Eğitim Vakıfları**	7
Okul Aile Birliği	3	**Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar**	9, 10
İlköğretim - Ortaöğretim (İlkokul/Ortaokul/lise)	1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 17, 18, 19	**Türk Milli Eğitim Sistemi**	10, 12
Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esaslar	4	**Eğitim Uzmanları**	11
Okulöncesi Öğretimi	5, 10, 13	**Eğitimde Yeni Teknolojiler**	12
Öğretmen İhtiyacı ve Öğretmen Yetiştirilmesi	3 4, 5, 10, 11, 12, 18, 19	**Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi**	12
Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar	5, 17	**Eğitim Finansmanı**	12, 15
Mesleki ve Teknik Öğretim	3, 6, 7, 16	**Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği**	13
Halk Eğitim, Yaygın Eğitim	6, 12, 15	**Yönlendirme**	17, 18
Ticaret Öğretimi	3, 7	**Eğitimde 2023 Vizyonu**	18
Ölçme Değerlendirme	7, 17	**Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü, Okul Liderliği**	18
Yükseköğretim	7, 8, 12, 15	**Spor, Sanat, Beceri ve Değerler Eğitimi**	18
Özel Okullar	7	**Okul Güvenliği**	19
Dış Kültür Münasebetleri, Küreselleşme	7, 17		

Tablodan da anlaşılacağı üzere bazı gündem maddeleri birçok kez görüşülmüş; bazı gündem maddeleri ise sadece bir kez görüşülmüştür. İçinde bulunulan çağdan ve çağın güncel gelişmelerinden gündem maddeleri de etkilenmiş; "Okul Güvenliği, Okul Liderliği, Eğitimde Yeni Teknolojiler" gibi bazı yenilikçi gündem maddeleri zaman içinde gündemdeki yerini almıştır. İlköğretim ve ortaöğretimi ilgilendiren mevzular en çok görüşülen gündem maddeleri görüşülmüştür. Bu durumdan ilköğretim ve ortaöğretimde çok fazla değişikliğe gidildiği sonucu çıkarılabilmektedir. Öğretmen yetiştirme mevzusu da en sık görüşülen gündem maddelerinden olmuştur. O halde öğretmenlik mesleği geçmişten günümüze nitelik olarak uzun yıllardır tartışmaların odağındadır denilebilir.

Şuraların gündemleri, kimi zaman yaygın eğitim, öğretmenlik mesleği gibi tek bir konuya odaklanmış; kimi zamansa bir hayli kapsamlı belirlenerek neredeyse Türk Milli Eğitim Sistemini oluşturan tüm birleşenleri içermiştir. Tek gündemli şuralarda gündem bir ya da iki eğitim meselesi ile sınırlı tutulmuş, bu durumda da önemli birçok eğitim meselesi gündem dışı kalmıştır. Aynı zamanda tek gündem maddeli şuralara ayrılan süre ile çok gündem maddeli şuralara ayrılan sürenin benzer olması geniş kapsamlı şuraları olumsuz etkilemiştir. Şuralar, yapıldığı dönemin hükümeti ile iktidar partisinin eğitim politikalarından yakından etkilenmiştir. Hükümetler, şura gündemlerini etkilemiş; hükümetlerce öncelik verilen eğitim meselelerine göre gündem maddeleri oluşturulmuştur. Şuralar, hükümetlerce yapılacak köklü değişimlere toplumu hazırlayıcı birim olma vazifesini de üstlenmiştir. 8 yıllık kesintisiz ilköğretim ile 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamaya konuncaya kadar birden fazla şurada görüşülmüştür.

Şuralarda katılımcılar, tabii üyeler, seçimle gelen üyeler ve davetli üyelerden oluşmaktadır. Ancak katılımcıların kapsamı yıllar içerisinde daha da genişlemiştir. Eğitim sendikaları en erken tarihli şura yönetmeliklerinde bile davetli üyeler arasında sayılmıştır, ancak ilk kez 15. Milli Eğitim Şurası'nda karşımıza çıkmıştır. Günümüzde de Milli Eğitim Bakanlığının uygulamalarına dair görüşler belirterek Milli Eğitim Sistemimizin nitelik kazanmasında büyük gayretleri olan sendikaların şuralara katılımı epey geç olmuştur.

Şuralarda alınan kararların uygulamaya konulması Milli Eğitim Bakanlığına bağlıdır. Milli Eğitim Bakanlığı, şura kararlarının bazılarını şura bitiminden hemen

sonra, bazılarını uzun yıllar sonra uygulamaya koymuş; bazı kararları ise hiçbir zaman uygulayamamıştır. Şuraların yaptırım gücü olmayıp Bakanlığın en yüksek danışma organı gibi hizmet etmesinden ötürü, şuralarda alınan her karar uygulamaya konamamıştır. Şura gündeminde alınan ancak uygulamaya konmayıp tarihe karışan kararlar arasında uygulandığı takdirde çok başarılı işlere imza atacak kararlar da mutlaka vardır. Şuralarda kabul edilen kararların takibi çoğu zaman yapılamamıştır. Şura uygulama planı, ilk kez 8. Milli Eğitim Şurası'nda yapılmıştır. Şura kararlarının hangilerinin uygulanmaya konulup hangilerinin konulmadığını belirlemek ancak yapılan araştırmalar sonucu anlaşılabilmektedir.

Şuralar sık sık yapılan yönetmelik değişiklikleriyle zaman içinde şekillenmiş; şura öncesi, şura süresince ve şura sonrasında yapılan çalışmalar zamanla daha kapsamlı ve nitelikli hale getirilmiştir. 10.01.1993 tarihinde yürürlüğe giren Milli Eğitim Şurası Yönetmeliğine göre toplantıdan en geç 30 gün önce üyelere gönderilmesi gereken evraklardan "gündem ve Millî Eğitim çalışmaları konusundaki rapor ile gerekli dokümanlar" diye bahsedilirken; 08.09.1995 tarihinde yürürlüğe giren Milli Eğitim Şurası Yönetmeliğinde "Şura gündemiyle ilgili ön komisyon raporları ve gerekli diğer dokümanlar" diye bahsedilmiştir. 1995 tarihli yönetmeliğe göre bu tarihten sonra düzenlenen şuralar için gündemle ilgili olarak tespit ve görüşlerin belirlenmesi amacıyla ön komisyon çalışmaları yapılmıştır. Ön komisyon raporları ile şuralar tabandan merkeze önem kazanmıştır.

5. 1. 3. Şuralarda Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararlarla İlgili Sonuçlar

Milli Eğitim Şuraları, kimi zaman yaygın eğitim, öğretmenlik mesleği gibi tek ya da oldukça sınırlandırılmış gündemlerle toplanırken kimi zamanda neredeyse Türk Milli Eğitim Sistemimizi oluşturan bütün bileşenleri kapsayan oldukça kapsamlı gündemlerle de toplanmıştır. Toplam 19 Milli Eğitim Şurası'nın gündemleri incelendiği vakit yabancı dil öğretiminin tek başına hiçbir zaman gündem olmadığı; sadece bir kez 12. Milli Eğitim Şurası'nın gündem maddelerinin arasında alt başlık olarak yer aldığı görülmüştür. Dolayısıyla yabancı dil öğretimi, Milli Eğitim Şuralarında çok fazla gündeme getirilen bir husus olmamıştır. 2, 3, 5, 7, 8, 10, 13, 14, 16 ve 19. Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimi ile ilgili

herhangi bir karar alınmamış; bu şuralarda dönemin diğer eğitim meselelerine odaklanılmıştır.

1. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak değil de mevcut yabancı dil öğretmenlerinin nitelik ve sayılarını arttırmak için birtakım önerilerde bulunulmuştur. 4. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile doğrudan ilişkili bir karar olmamakla birlikte eğitim enstitülerinin yabancı dil bölümleriyle ilgili bir karar alınmıştır. 6. Milli Eğitim Şurası'nda dış ticarette yabancı dil bilgisinin önemine dikkat çekilmiş; yabancı dille öğretim yapacak Ticaret Kolejleri açılması önerilmiştir. Ancak bu önerinin hayata geçirildiğine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır. 9. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi, önceki şuralara oranla daha detaylı olarak ele alınmış; ilk kez bu şurada yabancı dil öğretimiyle ilgili olarak ders saatleri, öğretim programları, ders kitapları, ders araç gereçleri gibi birçok konuda kararlar alınmıştır.

11. Milli Eğitim Şurası, tek gündemli ve esas olarak öğretmenlik mesleği odaklı bir şura olmasına rağmen yabancı dil öğretmenleri ile ilgili olarak ayrıntılı kararlar alınmamıştır. Yalnızca öğretmen olacak adayların genel kültürleri için yabancı dil bilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir.

12. Milli Eğitim Şurası bu çalışma için önemlidir. Çünkü yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan kararlar, 12. Milli Eğitim Şurası dışında genellikle başka gündem maddelerinin altında alınmıştır. Dolayısıyla aslında bu kapsamda alınan kararlar doğrudan yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınmış kararlar değil; gündeme binaen alınmış kararların bir şekilde yabancı dil öğretimiyle ilgili olanlarıdır demek yanlış olmayacaktır. 12. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi ile ilgili önemli bir karara imza atılmış; Basamaklı Kur Sistemine geçilmesi uygun görülmüştür. 15. Milli Eğitim Şurası'nda uygulamada kalıcı izler bırakmayan yabancı dil öğretimi ile ilgili tavsiye niteliğinde kararlar alınmıştır. Aynı zamanda 15. Milli Eğitim Şurası'nda 8 yıllık kesintisiz ilköğretim uygulamasına geçilmesi karara bağlanmıştır. 17. Milli Eğitim Şurası, yabancı dil öğretimini yeni boyutlardan ele almıştır. Şuranın yıl olarak Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin başladığı yıllara denk gelmesi nedeniyle yabancı dil öğretimi, bu şurada Avrupa boyutu ve Avrupa standartları açısından da ele alınmıştır. 18. Milli Eğitim Şurası'nda doğrudan yabancı

dil öğretimi ile ilgili olarak bir karar alınmamıştır. 4+4+4 olarak bilinen 12 yıllık kademeli zorunlu eğitime geçilmesi uygun görülmüştür.

5. 1. 4. Şuralarda Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Alınan Kararların Uygulamaya Yansıması ile İlgili Sonuçlar

9. Milli Eğitim Şurasına kadar yabancı dil öğretimi ile ilgili olarak alınan şura kararları, doğrudan yabancı dil öğretim sistemini etkileyecek nitelikte kararlar değildir. 9. Milli Eğitim Şurası'nda belirlenen ortaokul ve lise taslak haftalık ders dağıtım taslakları 1974-1975 eğitim öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuş; tüm ortaokullarda 6, 7 ve 8. sınıflarda haftalık 3 saat; tüm liselerde 9, 10 ve 11. sınıflarda haftalık 4 saat yabancı dil dersine yer verilmiştir. Ayrıca 9. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi milletlerarası bir mesele olarak ele alınmış ve Avrupa Konseyi ile işbirlikli olarak yapılan çalışmaların devamına karar verilmiştir.

12. Milli Eğitim Şurası, bu çalışma için oldukça önemlidir, çünkü ilk kez 12. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi gündem maddesi olarak karşımıza çıkmış ve bu alanda bir komisyon kurulmuştur. 12. Milli Eğitim Şurası yabancı dil öğretimi ile ilgili Basamaklı Kur Sistemi gibi bir radikal karara ev sahipliği yapmıştır. Kısa sürede uygulamaya konan Basamaklı Kur Sistemi beklediği etkiyi yaratamamış; bir yıl sonra uygulamadan kaldırılmıştır.

15. Milli Eğitim Şurası sonrası 8 yıllık zorunlu kesintisiz ilköğretime geçilmiş; bu sistemle beraber yabancı dil dersleri ilkokul 4. sınıf düzeyinden itibaren verilmeye başlanmıştır. Doğrudan yabancı dil öğretimi ile ilgili olmayan 8 yıllık zorunlu kesintisiz ilköğretime geçme kararı yabancı dil öğretimini de etkilemiştir. 17. Milli Eğitim Şurası sonrası web destekli yabancı dil öğretim programları eğitim sistemimize dâhil olmuştur. Ancak 17. Milli Eğitim Şurası sonrası 4+4+4 diye bilinen 12 yıllık zorunlu eğitime geçilmiş; böylece yabancı dil dersleri ilkokul 2. sınıf düzeyine kadar inmiştir. Doğrudan yabancı dil öğretimi ile ilgili olmayan 12 yıllık zorunlu eğitime geçme kararı yabancı dil öğretimini de etkilemiştir.

5. 2. Tartışma

Cumhuriyetten hatta daha da öncesinden itibaren yabancı dil öğreten bir ülke olmamıza rağmen şuraların yarısından çoğunda yabancı dil öğretimi gündeme

gelmemiş; yabancı dil öğretimi ile ilişkili herhangi bir karar alınmamıştır. Sadece 12. Milli Eğitim Şurası'nda yabancı dil öğretimi bir madde olarak gündemdeki yerini almış; ilk kez bu şurada yabancı dil komisyonu kurulmuştur. Oysaki eğitim otoritelerine göre yabancı dil öğretimi sorunu yeni değildir; neredeyse ilk günden itibaren yabancı dil öğretiminde hedeflenen başarı bir türlü elde edilememiştir. Dolayısıyla Milli Eğitim Şuralarında yabancı dil öğretimi mevzusu bir hayli ihmal edilmiştir. Yabancı dil öğretimi sorunu tartışmaların odağında olduğu kadar şuraların odağında olamamıştır.

5. 3. Öneriler

1. Şuralar, zamanlama olarak yönetmeliğe uygun olarak toplanmalıdır. 2014 yılından sonra yönetmeliğe göre 2018 yılında toplanması gereken 20. Milli Eğitim Şurası henüz toplanmamıştır.
2. Şura gündemleri belirlenirken başta öğretmenler olmak üzere bütün paydaşların görüş ve düşünceleri alınmalı; özellikle öğretmenlerin şura kararlarının uygulayıcıları olduğu unutulmamalıdır.
3. Milli Eğitim Şuralarında, yabancı dil öğretimine daha fazla yer verilmeli; yabancı dil öğretimi her şurada ele alınmalıdır. Yıllardır tartışmaların odağında olan yabancı dil öğretiminin çağın gerisinde kalamayacak kadar diri bir eğitim meselesi olduğu unutulmamalıdır.
4. Her şura gündeminde tezin konusu yabancı dil öğretimi başta olmak üzere çok çeşitli branşlarla ilgili eğitim meselelerine yer verilmeli; bu bağlamda alanında uzman kişilerden oluşan komisyonlar kurulmalıdır. Dar gündemli şuralar yerine geniş kapsamlı ve çok çeşitli kişilerden oluşan yoğun katılımlı şuralar organize edilmelidir.
5. Her şura sonrası bir uygulama planı yapılmalı ve bu plana göre şuralarda alınan kararların ne derece uygulamaya yansıyıp yansımadığı takip edilmelidir. Bu veriler bir sonraki şura için önemli bilgiler sunacaktır.
6. Şuralarda alınan kararlar uygulamaya konmadan önce pilot il ve okullarda denenmeli ve bu kararların genele yayılması deneme sürecinden elde edilecek verilere göre sağlanmalıdır. Basamaklı Dil Öğretim Sistemi, denenmeden uygulanan bir şura kararı olması sebebiyle bir yıl gibi kısa bir sürede uygulamadan kaldırılmıştır.

7. Bu araştırmada sadece şura kararları incelenmiştir. Bu çalışmadan sonra Milli Eğitim Şuralarıyla ilgili çalışma yapacak uygulamacılara tek başına şura kararlarını değil, hükümetler ve dönemin Milli Eğitim Bakanının eğitim adına gerçekleştirdiği faaliyetlerini de incelemeleri önerilmektedir. Hükümetlerce hayata geçirilen eğitim uygulamaları sadece şuralarda alınan kararlara dayalı olarak hayata geçirilmemiştir. Milli Eğitim Bakanları tarafından şura kararı olmadan da eğitim sistemimizde önemli değişiklikler yapılmıştır.

KAYNAKÇA

Adalı, C. (2018). *Okullarda İngilizce Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar (Denizli İli Çivril İlçe Örneği)*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

11. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 2145, 15 Ağustos 1983.

12. Milli Eğitim Şurası Gündemi. Tebliğler Dergisi. 2263, 27 Haziran 1988.

12. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 2274, 28 Kasım 1988.

14. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 2398, 03 Ocak 1994.

15. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 2458, 29 Temmuz 1996.

380 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararı. Tebliğler Dergisi. 1747, 04 Haziran 1973.

4. Milli Eğitim Şurası. Tebliğler Dergisi. 547, 18 Temmuz 1949.

7. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 1212, 16 Temmuz 1962.

8. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 1631, 16 Kasım 1970.

9. Milli Eğitim Şurası Kararları Gereğince 1974 - 1975 Öğretim Yılında Uygulamaya Konulacak Esaslar. Tebliğler Dergisi. 1805, 16 Eylül 1974.

9. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 1797, 15 Temmuz 1974.

Akay, M. (2010). *Milli Eğitim Şuraları Karar Metinlerinin Seçilmiş Kavramlar Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Akyüz, Y. (1993). *Türk Eğitim Tarihi.* İstanbul: Kolej Yayınları.

Alemdar, M. (2007). *Milli Eğitim Şura Kararlarında Türkçe Öğretim Sorunu.* Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Ana Britannica. (1993). *Anadolu Lisesi.* İstanbul: Ana Yayıncılık.

Aslan, E. (2011). *Türkiye Cumhuriyeti'nin İlkokullarda İzlediği İlk Öğretim Programı:1924 İlk Mektepler Müfredat Programı.* İlköğretim Online, 10(2). 717-734.http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1616/1453 sayfasından erişilmiştir.

Aslaner, N. (2008). *Milli Eğitim Şuraları ve Eğitim Politikaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayaz, T. (2009). *Milli Eğitim Şuralarına Göre Tarih Öğretimi.* Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Aytaç, K. (1984). *Gazi M. Kemal Atatürk Eğitim Politikası Üzerine Konuşmalar.* Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Aytaçlı, B. (2012). *İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Okul Deneyimi Ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bağ, G. Ü. (2017). *1939'dan Günümüze Milli Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar Eğitimi Ve Uygulamaya Yansımaları.* Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Balcı, s. (2006). *Osmanlı Devleti'nde Tercümanlık Ve Bab-I Ali Tercüme Odası.* Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Basamaklı Kur Sistemi Yönergesi. Tebliğler Dergisi. 2272, 31 Ekim 1988.

Basamaklı Kur Sistemi. Tebliğler Dergisi. 2297, 16 Ekim 1989.

Binbaşıoğlu, C. (1995). *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi*, Araştırma-İnceleme Dizisi MEB Basım Evi, Ankara.

Bulut Özek M., Pektaş M. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Öğretiminde DynEd Programını Kullanmaya İlişkin Tutum ve Motivasyonları.* Journal of Instructional Technologies & Teacher Education, Vol 5 No 1 (2016), 32-38.

Büyükkarcı, A. (2012). *Milli Eğitim Şuralarında Okul Öncesi Eğitimi İle İlgili Alınan Kararlar.* Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches (2nd ed.).* Thousand Oaks, CA: Sage.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches (2nd ed.).* Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

Crystal, D. (1997). *English As a Global Language.* Cambridge: Cambridge University Press.

Çakır, A. (2017). *Türkiye'de YÖK Öncesi ve Sonrası Yabancı Dil Eğitimi*. Journal of Language Research (JLR), 1(1), 1-18.

Çelebi, D. (2006). *Türkiye'de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi.* Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21 (2), 285-307.

Çetintaş, B ve Genç, A. (2001). *Eğitim Reformu Sonrası Anadolu Liselerinde Yabancı Dil Öğretimi.* Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 51 - 56.

Dağ, Ö. (2013). *Milli Eğitim Şuralarında İlköğretim*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Demircan, Ö. (1988). *Dünden bugüne Türkiye'de yabancı dil*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Demirel, Ö. (2003). *Yabancı Dil Öğretimi*. İstanbul: Pegem Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2004). *Yabancı Dil Öğretimi.* Ankara: PegemA Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2005). *Avrupa Konseyi Dil Projesi ve Türkiye Uygulaması.* Milli Eğitim Üç Aylık Sosyal ve Bilimler Dergisi, 167, 71 - 82.

Demiryürek, M. (2013). *Türkiye'de Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretiminin Tarihi Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme (1891-1928).* Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, *28* (1), 130 - 140.

Deniz, M. (2001). *Milli Eğitim Şuralarının Tarihçesi Ve Eğitim Politikalarına Etkileri.* Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Devlet Memurları Yabancı Diller Eğitim Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik..

Devlet Memurları Yabancı Diller Merkezi Yönetmeliği. T.C. Resmî Gazete, 14764, 10 Ocak 1971.

Dinç, S. (1999). *Cumhuriyet Döneminde Yapılan Milli Eğitim Şuraları ve Alınan Kararların Uygulanması (1927-1960).* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

Doğançay, A. (1998, January). *The spread of English in Turkey and its current sociolinguistic profile.* Journal of Multilingual and Multicultural Developmet, s. 19(1):24-39.

Duman, T. (1991). *Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme*, İstanbul: MEB Yayınları.

Efendioğlu, N. (2013). *Milli Eğitim Şûralarında Din Eğitimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.

Erdoğan, İ. (2003). *Pozitivist Metodoloji: Bilimsel Araştırma Tasarımı İstatistiksel Yöntemler Analiz ve Yorum.* ERK: Ankara.

Eriş, S. (2006). *1961-1987 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Milli Eğitim Şuraları Ve Alınan Kararların Uygulamaları.* Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ersoy, A. (2007). *İkinci Maarif Şurası'nda Alınan Kararlar Ve Dönemin Aydınlarının Görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Evren, M. R. (2018). *Milli Eğitim Şuralarında Mesleki Teknik Eğitim (1939-1974).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

Genç, Ayten (1999). "İlkögretimde Yabancı Dil", Buca Egitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı ll, 299- 308.

Gökdemir, M. F. (1989). *Planlama Açısından Yabancı Dil Öğretimi.* "Fen ve Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi" Konulu Uluslararası Sempozyum Bildirisi, 15-16 Mayıs 1989 Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.

Gross, J. J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. Review of General Psychology, 2, 1-28.

Gündoğdu, Ö. (2006). *Cumhuriyetten Günümüze Milli Eğitim Şuraları ve Müzik Eğitimine Yansımaları.* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güzel, A. (1987). *İlk Heyet-i İlmiye Çalışmaları, Alınan Kararlar ve Dinî Tedrîsat.* Erciyes Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi, 4, 337-356.

IX. Şura Özel Sayısı. (1974, 6 Mayıs). *Tebliğler Dergisi* (Sayı:1788) Erişim adresi: file:///C:/Users/pc/Downloads/1788-ix._ura_oezel_says-1974%20(2).pdf

İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.3.1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun. T.C. Resmî Gazete, 23084, 16 Ağustos 1993.

Kapluhan, E. (2014). 1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 4* (8), s. 132 - 134.

Kayalıoğlu, S. (2018). *Hükümet Programlarının Ve Milli Eğitim Şuralarında Alınan Kararların İlkokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarına Yansıması (1923-2016).* Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Klein, W. (1984). *Zweitspracherwerb: Eine Einführung*. Königstein/TS: Athenäum.

Konan, D . (1996). *Talim ve Terbiye Kurulu Kararları.* Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 5 (5), 83-96. Retrieved from http://dergipark.org.tr/kuey/issue/10390/127121

Köksal, A. (2000). *Yabancı dille öğretim*. Ankara: Öğretmen Dünyası.

Kuş, E. (2009). *Nicel-nitel araştırma teknikleri: Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? Nitel mi?* (3. Baskı). Anı Yayıncılık: Ankara.

Küçükoğlu, A. (2004). *Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Serüveninde Eğitim Enstitüleri ve Bir Model Olarak Kâzım Karabekir Eğitim Enstitüsü*, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi Eğitim Fak. Malatya.

Kürkçüoğlu, Ö. (1998). *Yeni Dünya Düzeni Arayışları: Küreselleşme. Dünyanın ve Türkiye'nin Yakın Tarihi.* İ. Güneş. (Ed.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları. No: 1019. s.63-83

Lise V ve VI. Sınıfların Yabancı Dil Kitapları Hakkında. (1940, 14 Ekim). Tebliğler Dergisi (Sayı:92) Erişim adresi: http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/4-1940

Maarif Şurası Haberi. Tebliğler Dergisi. 206, 11 Ocak 1943.

Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkında Kanun. (1933, 22 Haziran). *Resmi Gazete* (Sayı:2434) Erişim adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2434.pdf

MEB, (1989). *12. Milli Eğitim Şûrası (Raporlar, Görüşmeler, Kararlar)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

MEB, (1995). *15. Milli Eğitim Şûrası Hazırlık Dokümanı-3 Bölge Çalışmaları (Öneriler)*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

MEB, (1999). *16. Milli Eğitim Şûrası Raporlar, Görüşmeler, Kararlar*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

MEB, (2010). *18. Milli Eğitim Şurası Kararları*. Tebliğler Dergisi, Aralık Ek-2010. S: 639, 1823-1837.

MEB. (1933, Haziran 22). *Tebliğler Dergisi* (2434).

MEB. (1973). *Ortaokul Ve Liselerin Yabancı Dil Dersleri Taslak Programları Ve Ders Kitapları Hk.*. Tebliğler Dergisi. 36: 260-261.

MEB. (1989). *Basamaklı Kur Sistemi ve YADEM Konusunda Müsteşarımız İhsan Sezal'la Bir Konuşma*. Milli Eğitim Dergisi. 84: 9-13.

MEB. (2014, 12 07). *19. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://www.meb.gov.tr/19-mill-egitim-srasi-sona-erdi/haber/7594/tr adresinden alındı

MEB. (2017a, 09 29). *Cumhuriyetin İlk Dönemi Eğitim Kurumları.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf adresinden alındı

MEB. (2017b, 09 29). *1. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-suralari/dosya/12 adresinden alındı

MEB. (2017c, 09 29). *2. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164619_2_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017ç, 09 29). *3. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164646_3_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017d, 09 29). *4. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164715_4_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017e, 09 29). *5. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164807_5_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017f, 09 29). *6. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı:

http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164847_6_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017g, 09 29). *7. Millli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164924_7_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017ğ, 09 29). *8. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165001_8_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017h, 09 29). *9. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165045_9_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017ı, 09 29). *10. Milli Eğitim Şûrası'.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165120_10_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017i, 09 29). *11. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165200_11_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017j, 09 29). *12. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165252_12_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017k, 09 29). *13. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165326_13_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017l, 09 29). *14. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı:

http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165401_14_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017m, 09 29). *15. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165430_15_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017n, 09 29). *16. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165513_16_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017o, 09 29). *17. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165619_17_sura.pdf adresinden alındı

MEB. (2017ö, 09 29). *18. Milli Eğitim Şûrası.* 06 18, 2019 tarihinde T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf adresinden alındı

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991a). *Birinci Maarif Şûrası, 17-29 Temmuz 1939*, İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991b). *İkinci Maarif Şûrası (çalışma programı, raporlar, konuşmalar) 15-21 Şubat 1943*, İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991c). *Üçüncü Millî Eğitim Şûrası (çalışma programı, komisyon raporları, konuşmalar*). İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991d). *Dördüncü Millî Eğitim Şûrası (çalışma programı, komisyon raporları, konuşmalar*). *22-31 Ağustos 1949,* İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991e). *Beşinci Millî Eğitim Şurası (çalışma esasları, komisyon raporları, konuşmalar)*. İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991f) *Altıncı Maarif Şurası (çalışma esasları, komisyon raporları, konuşmalar)*, İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991g). *Yedinci Millî Eğitim Şûrası (çalışma esasları, komisyon raporları, konuşmalar) 5-15 Şubat 1962*, İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991h). *Sekizinci Millî Eğitim Şûrası, (esaslar, raporlar, kararlar) , 28 Eylül-3 Ekim 1970,* İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), (1991j). *Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası (öneriler, raporlar, kararlar, uygulamaya konulan esaslar), 4 Haziran-4 Temmuz 1974,* İstanbul: MEB Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. T.C. Resmî Gazete, 25699, 13 Ocak 2005.

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. T.C. Resmî Gazete, 28758, 07 Eylül 2013.

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Bazı Derslerin Öğretimini Yabancı Dille Yapan Resmî Okullar Yönetmeliği. T.C. Resmî Gazete, 21580, 13 Mayıs 1993.

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. (1988). *T.C. Resmî Gazete,* 19838, 10 Haziran 1988.

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. (1993). *T.C. Resmî Gazete*, 21461, 10 Ocak 1993.

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. (1995). *T.C. Resmî Gazete*, 22398, 8 Eylül 1995.

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. (1995, Eylül 25). T.C. MEB Tebliğler Dergisi, 58(2439) 733-738.

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. (2014). T.C. Resmî Gazete, 29054, 8 Temmuz 2014.

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. (2014, 8 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı:29054) Erişim adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140708.htm

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği'nin Kabulü. (1993, Şubat 1). *T.C. MEB Tebliğler Dergisi, 56*(2375), 83-87.

Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2010). *T.C. Resmî Gazete*, 27571, 4 Mayıs 2010.

Oral, Y. (2010, Ocak). *Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Politikaları Bağlamında İngilizce: 'Eleştirel Bir Çalışma'.* Altenatif Eğitim e-Dergisi , s. 59-68.

Orta Ticaret Okulları ve Liseleri Yönetmeliğinin Bağlı Örneklere Göre Değiştirilmesi H. Tebliğler Dergisi. 422, 09 Aralık 1946.

Oruç, Ş. (2016, Nisan 15). *Ana Dili, İkinci Dil, İki Dillilik, Yabancı Dil.* The Journal of Academic Social Science Studies (45), s. 279 -290.

Özkan, S. H. (2017). *Osmanlı Devleti'nde Eğitim Dili ve Yabancı Dil Meselesi*. Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi (39), s. 53 - 58.

Öztürk, V. (1990). Cumhuriyet *Dönemi Milli Eğitim Şuralarında Din Eğitimi Ve Öğretimi İle İlgili Alınan Kararlar Ve Değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

Sarıhan, Z. (2019). *1921 Maarif Kongresi.* İstanbul: Tarihçi Kitabevi.

Soydan, T ve Tuncel, M. (2013). *Osmanlı'da İlk Yenileşme Döneminde Eğitimin Kurumsal ve Yönetsel Yapısının Oluşumu ve Gelişimi.* Milli Eğitim Dergisi, 42(198), 110-126.

Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). *Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması.* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Haziran 2017 21(2): 419-426

Suna, Y ve Durmuşçelebi, M. (2013). *Türkiye'de Yabancı Dil Öğrenme-Öğretme Problemine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlemesi.* OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 3 (5), 31-48. Retrieved from http://dergipark.org.tr/opus/issue/22693/242282

Şentürk, A. (2012). Harf İnkılâbının Yapılışı ve Uygulanışında Basının Rolü. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 26, 27 - 44.

Şişman, A. (2004), *Tanzimat Döneminde Fransa'ya Gönderilen Osmanlı Öğrencileri (1839- 1876)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.

T.C. Maarif Vekilliği, Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Talebe Pansiyonu Talimatnamesi, Başvekâlet Matbaası, Ankara, 1939, s: 18-20.

Tanır, E. D., ve Aslan, C. (2019). *Birinci Heyet-i İlmiye ve Çalışma Esasları.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 52 (1), s. 251 - 276.

TDK . (2005). *Türkçe Sözlük.* Ankara: TDK.

TED Ankara Koleji. *Kuruluş Öykümüz*. https: //www.tedankara.k12.tr/index.php/kurulus-oykumuz adresinden 19.06.2019'da alınmıştır.

TÜİK. (2007). *İstatistik Göstergeler (1923 - 2006).* Ankara: TÜİK.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1961). *T.C. Resmî Gazete*, 10859, 20 Temmuz 1961.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). *T.C. Resmî Gazete*, 17344, 20 Ekim 1982.

Tüylü Turan, E. (2018). *Mustafa Kemal Paşa ve Harf İnkılabı.* VAKANÜVİS-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, 3, 380 - 397.

Üçler, C. (2006). *1988-2005 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Milli Eğitim Şuraları Ve Alınan Kararların Uygulamaları.* Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Üçüncü Maarif Şurası hakkında. Tebliğler Dergisi. 407, 11 Kasım 1946.

Wikipedia. (2019, 07 01). *Resmi Gazete.* Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/T.C._Resm%C3%AE_Gazete adresinden alınmıştır.

Wikipedia. (2019, 07 01). *Tebliğler Dergisi.* Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/Türkiye_Cumhuriyeti_Millî_Eğitim_Bakanlığı adresinden alınmıştır.

Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Kanunu. T.C. Resmî Gazete, 18196, 19 Ekim 1983.

YADEM (1989). *Yabancı Dil Öğretimi Ve Reform Çalışmaları.* Milli Eğitim Dergisi. 84: 5-9.

Yazıcı, H. ve Altun, F. (2014). *Nitel ve Nicel Yöntemleri Kullanan Araştırmacıların Empatik Eğilimleri Ve İşlevsel Olmayan Tutumları Arasındaki Farklılıklar.* Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 18 (1), 372 - 384.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* (5. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* (6. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). Sosyal *Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* (6. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, H. (1988). *Heyet-i İlmiyeler (1923, 1924, 1926).* Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara. 10. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi. 2100, 23 Kasım 1981.

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun …….. yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

…/…/2019

Pınar YILMAZ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı- Soyadı : Pınar YILMAZ

Doğum Yeri ve Tarihi: Dinar, 1985

Eğitim Durumu

Lisans : Çanakkale 18 Mart Üniversitesi – Fen Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı

Yüksek Lisans : Akdeniz Üniversitesi – Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi (Tezli)

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce (Çok İyi)

İş Deneyimi

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı – Öğretmen (31.03.2009 – Halen)

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü – ARGE (07.02.2019 – Halen)

İletişim

E- Posta Adresi: pinareker07@hotmail.com

Doküman Görüntüleyici

Turnitin Orijinallik Raporu

İşleme kondu: 31-Tem-2019 11:44 +03
NUMARA: 1156458244
Kelime Sayısı: 38974
Gönderildi: 1

MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ... Pınar Yılmaz tarafından

Benzerlik Endeksi	Kaynağa göre Benzerlik	
%22	Internet Sources:	%22
	Yayınlar:	%5
	Öğrenci Ödevleri:	N/A

alıntıları dahil et bibliyografyayı dahil et 5 kelime > çıkarılan eşleşmeler İndir yenile yazdır

mod: raporu hızlı görüntüle (klasik) Change mode

2% match (08-Haz-2015 tarihli internet)
http://aregem.kulturturizm.gov.tr

1% match (29-Tem-2015 tarihli internet)
http:// istanbul.gov.tr:8080

1% match (13-Nis-2012 tarihli internet)
http://bekirhoca.com

1% match (21-Kas-2017 tarihli internet)
http://etd.lib.metu.edu.tr

1% match (08-Oca-2015 tarihli internet)
http://adumilas.adu.edu.tr

1% match (23-May-2013 tarihli internet)
http://tkb.meb.gov.tr

1% match (05-Ağu-2018 tarihli internet)
https://vdocuments.site/documents/milli-egitim-suralari-ve-egitim-politikalari-1939-46.html

1% match (12-Ağu-2015 tarihli internet)
http://mebk12.meb.gov.tr

1% match (11-Eyl-2010 tarihli internet)
http://ttkb.meb.gov.tr

<1% match (26-Kas-2018 tarihli internet)
http://docplayer.biz.tr

<1% match (13-Ara-2013 tarihli internet)
http://eprints.sdu.edu.tr

<1% match (08-Nis-2019 tarihli internet)
http://www.eab.org.tr

<1% match (14-May-2015 tarihli internet)
http://library.cu.edu.tr

<1% match (15-Eki-2010 tarihli internet)
http://ttkb.meb.gov.tr

<1% match (08-Nis-2019 tarihli internet)
http://www.sosyalarastirmalar.com

<1% match (29-Kas-2018 tarihli internet)
https://studylibtr.com/doc/1890526/yalova-sosyal-bilimler-dergisi

Prof. Dr. Erdoğan KÖSE